

**ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE
İŞSİZLİK KAYGISI VE GİRİŞİMCİLİK
NİYETİ İLİŞKİSİ: TRA1 BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

Ensar BALKAYA

Yüksek Lisans Tezi

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU

2017

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI**

Ensar BALKAYA

**ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İŞSİZLİK KAYGISI
VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ: TRA1 BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU**

ERZURUM - 2017

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

14/07/2017

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum “Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı Ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi: Tra1 Bölgesi Örneği” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Ensar BALKAYA

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU danışmanlığında, Ensar BALKAYA tarafından hazırlanan bu çalışma 14 / 07 / 2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Erdoğan KAYGIN

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Orhan ÇINAR

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / /

Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK

Enstitü Müdürü

F-85/01/21.10.2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
TABLolar DİZİNİ.....	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
ÖNSÖZ.....	X
GİRİŞ.....	1

**BİRİNCİ BÖLÜM
İŞSİZLİK KAYGISI**

1.1. KAYGI KAVRAMI.....	3
1.2. KAYGININ TANIMI.....	3
1.3. KAYGI TÜRLERİ.....	7
1.3.1. Durumluk Kaygı.....	7
1.3.2. Sürekli Kaygı.....	8
1.4. KAYGI NEDENLERİ.....	11
1.5. KAYGI BELİRTİLERİ.....	12
1.6. İŞSİZLİK KAVRAMI.....	13
1.7. İŞSİZLİK TÜRLERİ.....	14
1.7.1. Açık İşsizlik.....	14
1.7.1.1. Geçici İşsizlik.....	14
1.7.1.2. Mevsimlik İşsizlik.....	14
1.7.1.3. Yapısal İşsizlik.....	14
1.7.1.4. Konjonktürel İşsizlik.....	15
1.7.2. Gizli İşsizlik.....	15
1.7.3. Sürekli Durgunluk.....	16
1.8. GENÇ İŞSİZLİĞİ.....	16
1.9. DÜNYADA İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞİ.....	18
1.10. TÜRKİYE’DE İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞİ.....	21
1.11. İŞSİZLİK KAYGISI.....	31
1.11.1. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı.....	33
1.11.2. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısıyla İlişkili Faktörler.....	38

1.11.2.1. Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	38
1.11.2.2. Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği.....	38
1.11.2.3. Çevresel ve Sosyal Baskı.....	39
1.11.2.4. İstihdamın Durumu.....	40

İKİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK NİYETİ

2.1. GİRİŞİMCİ VE GİRİŞİMCİLİK KAVRAMLARI	41
2.1.1. Girişimcinin Tanımı	41
2.1.2. Girişimciliğin Tanımı	45
2.2. GİRİŞİMCİLİĞİN EKONOMİK VE SOSYAL FONKSİYONU	48
2.3. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ.....	50
2.4. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ MODELLERİ	51
2.4.1. Girişimci Olay Modeli.....	51
2.4.2. Girişimci Niyet Modeli	52
2.4.3. Planlanmış Davranış Modeli	53
2.5. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ.....	54
2.6. İŞSİZLİK KAYGISI VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İŞSİZLİK KAYGISI VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ: TRA1 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI.....	62
3.2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	63
3.2.1. Örneklem Aşaması	63
3.2.2. Veri Toplama Yöntem ve Aracı	65
3.2.3. Araştırmanın Modeli	67
3.2.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	68
3.3. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	69
3.3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular	72

3.3.1.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Üniversiteye Göre İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular	72
3.3.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölüme Göre İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular	78
3.3.1.3. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular	82
3.3.2. İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti İlişkisiyle İlgili Bulgular	83
3.3.3. Demografik Özelliklere Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıklarına İlişkin Bulgular	86
3.3.4. Demografik Özelliklere Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıklarına İlişkin Bulgular	93
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	97
KAYNAKÇA	104
EKLER.....	121
EK 1. ANKET FORMU	121
ÖZGEÇMİŞ.....	124

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İŞSİZLİK KAYGISI VE
GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ: TRA1 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Ensar BALKAYA

Danışman: Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU

2017, 124 Sayfa

Jüri: Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU

Doç. Dr. Erdoğan KAYGIN

Doç. Dr. Orhan ÇINAR

Bu çalışmanın amacı, üniversite son sınıf öğrencilerinde girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısı düzeyini belirleyerek bu iki değişken arasında ve işsizlik kaygısının alt boyutları olan kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği, çevresel ve sosyal baskı, niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ve ekonomideki istihdam zorlukları ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu temel amacın yanı sıra araştırmada, bazı demografik özelliklere göre girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi de amaçlanmaktadır. Bu kapsamda TRA1 Bölgesinde bulunan Atatürk, Erzurum Teknik, Erzincan ve Bayburt Üniversitelerinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde son sınıfta okuyan 802 öğrenciye anket uygulanmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi ile uygulanan anketlerle elde edilen veriler SPSS 22.0 programında Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Korelasyon testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre son sınıf öğrencilerin yaşadığı işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyetleri arasında anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Yine elde edilen bulgularla, işsizlik kaygısının alt boyutlarından kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği boyutu hariç diğer üç alt boyut ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gerçekleştirilen farklılık analizlerinin sonuçlarına göre, son sınıf öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin demografik faktörlerden; cinsiyet, iş deneyimi, eğitime devam ederken kalınan yer, ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Demografik faktörlerden ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu, okula gelmeden önceki yerleşim yeri ve ailenin aylık geliri değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin eğitime ilişkin özelliklerinden ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği, bun karşın üniversite, bölüm ve girişimcilikle ilgili her hangi bir ders ya da kurs alıp almamaları durumuna göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İşsizlik kaygı düzeyinin demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analizlerin sonuçlarına göre işsizlik kaygı düzeyinin cinsiyet ve ailenin gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Eğitime ilişkin özelliklerden ise üniversite, bölüm ve ağırlıklı not ortalamasına göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuç kısmında elde edilen sonuçlar değerlendirilerek hem ilgili politika geliştiriciler hem de sonraki çalışmalar için bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Genç İşsizliği, İşsizlik Kaygısı, Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti

ABSTRACT**MASTER'S THESIS****THE RELATIONSHIP BETWEEN UNEMPLOYMENT CONCERN AND
ENTREPRENEURIAL INTENTION OF SENIOR UNDERGRATE STUDENTS:
EXAMPLE OF TRA1 REGION****Ensar BALKAYA****Advisor: Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU****2017, Page: 124****Jury: Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU****Doç. Dr. Erdoğan KAYGIN****Doç. Dr. Orhan ÇINAR**

The purpose of this study is to determine levels of entrepreneurial intention and unemployment concern in senior university students and to reveal relationship between subdimensions of unemployment concern such as personal pessimism- lack of self-trust, environmental-social pressure, lack of knowledge-competency, employment difficulties in economy and entrepreneurial intention. In addition to this main purpose, the other purpose is to determine whether entrepreneurial intention and unemployment concern differ according to demographic attributes. In this scope, a survey was carried out on 802 senior students who study in Atatürk University, Erzurum Technical University, Erzincan and Bayburt University which are situated in the zone of TRA1. Data which were obtained through convenience sampling method were analyzed through Mann Whitney U, Kruskal Wallis and correlation tests of SPSS. According to results of analyses; there is a significant, positive and weak relationship between entrepreneurial intention and unemployment concern that is experienced by senior university students. There is a significant, positive weak relationship between entrepreneurial intention and three subdimensions of unemployment concern except personal pessimism, lack of self-trust. According to results of discriminant analyses;

levels of entrepreneurial intention of senior university students differ significantly according to demographic factors that is gender, work experience, accommodation of students during education life, having a family member who is engaged with trade. Levels of entrepreneurial intention of senior university students don't differ significantly according to demographic factors that is monthly income of family, settlement of the students family before his or her education, in which rank is he or she with regards to age. Levels of entrepreneurial intention of senior university students differ significantly according to educational attributes that is grade point average while Levels of entrepreneurial intention of senior university students don't differ significantly according to University, department, whether attending to an entrepreneurial course or a class. Levels of unemployment concern don't differ significantly according to demographic factors that is gender and family income.

Levels of unemployment concern differ significantly according to educational attributes that is university, department, grade point average. At the final part of the study, Some suggestions were made for both practitioners and next studies by evaluating results of the study.

Keywords: Unemployment, Youth Unemployment, Unemployment Concern, Entrepreneurship, Entrepreneurial Intention.

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Kaygı ve Korku arasındaki Farklılıklar	4
Tablo 1.2. Kaygı Belirtileri	12
Tablo 1.3. Genç İşsizliğinin Nedenleri	17
Tablo 1.4. Dünyada İşsizlik (% ve milyon bazında kişi sayısı)	19
Tablo 1.5. Dünyada Genç İşsizliği (% ve milyon bazında kişi sayısı)	20
Tablo 1.6. Türkiye’de Yıllara Göre Toplam İşsizlik Oranları	23
Tablo 1.7. Türkiye’de Yıllara Göre Toplam-Genç Nüfusu ve Genç Nüfus Oranı	25
Tablo 1.8. Türkiye’de Toplam ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları	26
Tablo 1.9. Türkiye’de Gençlerin Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları (%)	27
Tablo 1.10. Türkiye’de Eğitim Durumuna Göre (15-29) Genç İşsizliği (%)	28
Tablo 2.1. Girişimcilik Teorisinin Gelişimi ve Girişimci Kavramı	42
Tablo 2.2. Girişimcilik Tanımları	46
Tablo 2.3. Girişimci Rol Türleri	49
Tablo 3.1. Katılımcıların Fakülte ve Bölümlere Göre Dağılımı	64
Tablo 3.2. Katılımcıların Bölümlere Göre Dağılımı	65
Tablo 3.3. Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları	66
Tablo 3.4. Katılımcıların Demografik Özellikleri	69
Tablo 3.5. Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları	73
Tablo 3.6. Erzurum Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları	74
Tablo 3.7. Erzincan Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları	75
Tablo 3.8. Bayburt Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları	76
Tablo 3.9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölüme Göre İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları	78
Tablo 3.10. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları	82

Tablo 3.11. Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi	
Sonuçları.....	84
Tablo 3.12. Cinsiyete Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)	87
Tablo 3.13. Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	87
Tablo 3.14. İş Deneyimine Sahip Olup Olmama Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	88
Tablo 3.15. Eğitime Devam Ederken Kalınan Yer Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	89
Tablo 3.16. Okula Gelmeden Önce Yaşanan Yer Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	89
Tablo 3.17. Ailede Ticaretle Uğraşan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)	90
Tablo 3.18. Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	90
Tablo 3.19. Girişimcilikle İlgili Ders/Kurs Alıp Almama Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)	91
Tablo 3.20. Eğitim Alınan Üniversite Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	91
Tablo 3.21. Eğitim Alınan Bölüm Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	92
Tablo 3.22. Ağırlıklı Not Ortalaması Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)	92
Tablo 3.23. Cinsiyet Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Mann Whitney U)	93
Tablo 3.24. Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)	94
Tablo 3.25. Eğitim Alınan Üniversite Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)	94
Tablo 3.26. Eğitim Alınan Bölüm Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)	95

Tablo 3.27. Ağırlıklı Not Ortalaması Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)	95
---	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Durumluk-Sürekli Kaygı	10
Şekil 2.1. Girişimci Kavramını Tanımlamada Kullanılan Temel Faktörler	44
Şekil 2.2. Girişimciliği Tanımlayan Temel Unsurlar	47
Şekil 3.1. Araştırma Modeli	67

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sürecinde beni her konuda destekleyen, bilgi ve görüşleri ile çalışmama ışık tutan başta değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU'na, tezin tamamlanmasında desteklerini esirgemeyen bölüm hocalarım Doç. Dr. Orhan Çınar'a, Yrd. Doç. Dr. M. Kürşad TİMURÖĞLU'na, Yrd. Doç. Dr. Adnan KÜÇÜKALİ 'ye ve Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEY'e, bölüm arkadaşım Arş. Gör. Kübra AKDAŞ'a

Sık sık bilgilerinden yararlandığım ve pozitif yaklaşımları ile beni sürekli olarak motive eden sevgili arkadaşlarım Arş. Gör. Musa ÜNALAN'a, Arş. Gör. Abdullah TÜZEMEN'e, Arş. Gör. Anıl LÖĞÜN'e, Arş. Gör. Adnan KARATAŞ'a ve Arş. Gör. Ebubekir KARABACAK'a

Tüm çalışmam boyunca sabır ve anlayışları ile her türlü desteği veren sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Erzurum 2017

Ensar BALKAYA

GİRİŞ

İşsizlik ve çoğunlukla buna bağlı olarak gelişen genç işsizliği sorunu dünya genelinde gelişmiş, az gelişmiş ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkeler için oldukça önemli bir sorun teşkil etmektedir. Genç işsizler grubu içerisinde ise yükseköğrenim mezunu gençlerin işsizlik oranı dikkat çekici düzeydedir. Bu sorunun giderek daha ciddi boyutlara ulaşması ve kronik hale gelmesi, işgücü piyasasında bulunan ve yakın gelecekte işgücü piyasasına katılacak olan üniversite öğrencilerinin mezuniyetlerinden sonra iş bulma ümidini azaltmaktadır.

Ekonomik gelişmede oldukça önemli bir yere sahip olduğu kabul edilen girişimcilik ise hem genel anlamda ekonomiye sağladığı faydalar açısından hem istihdamı artırması açısından üzerinde durulması gereken konulardan biridir. Bu duruma bağlı olarak, girişimciliğin ilk adımını oluşturan girişimcilik niyeti konusu önem arz etmektedir. Girişimcilik niyeti, literatürde çoğunlukla potansiyel birer girişimci durumunda olan üniversite öğrencileri üzerinde çalışılan bir konudur. Konunun üniversite öğrencileri üzerinde yoğunlaştırılmasının, hem yaşları gereği kaybedecek çok fazla şeylerinin olmaması ve daha fazla risk alabilecekleri, hem de sahip oldukları niteliklere bağlı olarak daha başarılı girişimlerde bulunabilecekleri gibi güçlü ihtimallerden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Fakat Türkiye'de yükseköğrenim mezunlarının ilk hedefi çoğunlukla kamu ya da özel sektörde iş sahibi olmaktır. Söz konusu grup için kendi işini kurmak ve girişimde bulunmak genellikle ek bir iş veya bazen de bir hobiye bağlı olarak daha çok emeklilikten sonraya bırakılması planlanan bir iş olarak görülmektedir.

Tam istihdamın gerçekleşme ihtimalinin oldukça düşük olduğu ve dolayısıyla yükseköğrenim mezunu gençlerin tümünün kamu ya da özel sektörde istihdam edilebilmesinin mümkün görülmediği kabul edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin bu gerçekliğin ve işsizlik ihtimaline karşı kendi işini kurmanın oldukça etkili bir seçenek olduğunun farkında olması, bireysel ve toplumsal açıdan daha olumlu sonuçların ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Bu noktada üniversite mezunu gençlerin bir girişim başlatması kendi istihdam edilme sorununun yanında yine yükseköğrenim mezunu ya da daha düşük bir eğitim seviyesine sahip insanların istihdam edilebilmesini sağlayabilmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında işsiz kalma ihtimaline karşı,

öğrencilerin girişimci olmayı seçip seçmeme konusunda nasıl bir tavır takınacağını belirleyebilmek ve varsa gerekli eğitim ve istihdam politikaları değişikliklerini gerçekleştirmek oldukça önemlidir.

Literatürde girişimcilik niyetini kişilik özellikleri ve demografik faktörlerle birlikte inceleyen, işsizlik kaygısını ise psikolojik faktörlerle birlikte inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. İşsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetini birlikte inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu kapsamda araştırmanın temel amacı; ‘üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygısının, öğrencilerin girişimcilik niyeti ile ilişkili olup olmadığını belirlemek’ olarak belirlenmiştir. Üç bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde kaygı, işsizlik ve genç işsizliği kavramları açıklanmış, işsizlik ve genç işsizliği ile ilgili istatistiksel bilgiler verilmiş ve bölümün sonunda işsizlik kaygısı nedenleri ile birlikte açıklanmıştır. Bölümün sonunda üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı başlığı altında literatür taramasına yer verilmiştir. İkinci bölümde girişimci ve girişimcilik kavramları tarihsel gelişimleri dikkate alınarak açıklanmış, girişimcilik niyeti ve girişimcilik niyet modelleri açıklanarak üniversite öğrencilerinde girişimcilik niyeti ve girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı ilişkisiyle ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. Üçüncü ve son bölüm ise araştırmanın uygulama bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde öncelikle araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler verilerek katılımcıların tümünün, okudukları üniversite ve bölümlere göre işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ortalamalarına yer verilmiştir. Sonrasında ise işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisiyle ilgili ve demografik değişkenlere göre işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti farklılıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞSİZLİK KAYGISI

1.1. KAYGI KAVRAMI

İngilizce karşılığı “*anxiety*” olan ve dilimizde “*anksiyete*” olarak da kullanılan kavram, olası başarısızlık, talihsizlik ya da tehlike ile ilgili bazı fiziksel ve bilişsel belirtilerle ortaya çıkabilen huzursuzluk durumunu ifade eder ve Latince “*anxietas*” ve “*angere*” kelimelerinden türetilmiştir (Colman, 2015: 46). Başka bir görüşe göre ise anksiyete sözcüğü Hint-German dilinde “*sıkışma*” ve “*darlık*” anlamına gelen “*angh*” sözcüğünden türetilmiştir (Yapıcı, 2006: 13). Psikoloji literatüründe 20. yüzyılın başlarına kadar korku ve fobi başlığı altında incelenen anksiyetenin, 1928 ve 1931 yıllarında yapılan çeşitli çalışmalarla korku ve fobiden farklı bir duygusal durum olduğu anlaşılmıştır. Kaygı (anksiyete) kavramının psikoloji alanında ilk kullanımı ise 1950’lerde gerçekleşmiştir (Spielberger, 1966: 7).

Türkçe’de “kaygı” daha çok psikoloji alanında kullanılan bir kavramken, psikiyatri biliminde bu kavrama karşılık olarak “bunaltı” terimi tercih edilmektedir (Öztürk, 1997; akt: Sahranç, 2007: 78). Dilimizde daha çok kaygı kelimesiyle ifade edilen bu kavram “*üzüntü*, *endişe duyulan düşünce* ve *tasa*” gibi kelimelerle yakın anlamlıdır.

1.2. KAYGININ TANIMI

Kaygı, davranış bilimi alanında çalışan bilim insanları tarafından temel bir insani özellik olarak kabul edilmesine rağmen, genel bir kaygı tanımı yapılmamış ve kavram çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Freud (1936) kaygıyı “*arzu edilemeyen durumlarda etkili olan ve hissedilen bir şey*” olarak tanımlarken, Miller (1951) “*korkuya benzeyen ve önceden gelişen bir reaksiyon*” olarak tanımlamıştır (Fitzgerald, 1997: 20). Kaygı ve korku kavramları birbiriyle yakından ilişkilidir ve günlük hayatta birbirleri yerine kullanılabilir. Fakat kaygı ve korku arasında önemli farklılıklar mevcuttur. Köroğlu (2006: 4) bu farklılığı şu şekilde ifade etmektedir:

- Kaygı daha çok gelecekle ilgili durumlarda söz konusuyken; korku, ortaya çıkmasının an meselesi olduğu düşünülen bir tehlikeye karşı ortaya çıkar.
- Korkuyla karşılaştırıldığında, kaygı daha yaygın olarak görülür, tanımlanması daha zordur ve yavaş yavaş gelişir. Korku kısa süreli bir duyguyken kaygı uzun süre devam eden bir duygudur.

Kaygı ve korku arasındaki farklara dikkat çeken Mills (1996), kaygının belirgin bir dışsallık olmaksızın bazı kanıtların varlığıyla ortaya çıkabileceğini ifade ederek kaygının korkudan daha yaygın olduğunu ve bir uyarıdan daha çok bir deneyim olduğunu iddia etmiştir (Niggemeyer-Hall, 2001: 5-6). Önceleri kaygı ve korkuyu eş anlamlı olarak kullanan Horney (1980) daha sonra ikisi arasında fark olduğunu belirtmiştir. Horney'e göre her ikisi de tehlikeyle orantılı tepkilere yol açmasına karşın, korkuya sebep olan tehlike objektif ve açık, kaygıya sebep olan tehlike veya tehdit durumu ise sübjektif ve gizlidir. Kişi niçin kaygılı olduğunu bilmeyebilir (Eroğlu, 2010: 477).

Tablo 1.1. Kaygı ve Korku arasındaki Farklılıklar

Korku	Kaygı
Kişi tehdide odaklanır	Tehdidin kaynağı belirsizdir
Korku ve tehdit arasında anlaşılabilir bir ilişki vardır	Kaygı ve tehdit arasında belirsiz bir ilişki vardır
Genellikle olaylardan kaynaklanır	Yaygın bir huzursuzluk halidir
Genellikle objektiftir	Genellikle sübjektiftir
Açık bir tehdide karşı ortaya çıkar	Sebepleri belirsiz olabilir
Tehdit açık hale geldiğinde ortaya çıkar	Ortaya çıkma zamanı belirsizdir
Tehdit yakındır	Tehdidin gelecekte ortaya çıkacağı düşünülür
Acil bir duruma ilişkin fiziksel belirtileri vardır	Fiziksel olarak uyarıcıdır

Kaynak: Rachman, S (2013: 6), *Anxiety*, New York: Psychology Press

Kaygı kavramı ruh biliminde “Güçlü bir istek ya da dürtünün amacına ulaşmayacak gibi gözüktüğü durumlarda tedirgin edici bir duygu” olarak tanımlanırken

toplumbilimi açısından “Bireylerin, toplumsal kümelerin herhangi bir güçlü istek ya da güdülerinin gerçekleşmemesi olasılığı karşısında duydukları tedirginlik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2017).

Yukarıdaki tanımlar kaygının olumsuz durumlara karşı ortaya çıktığını ifade etmektedir. McRenolds (1976: 36-38) ise kaygı kavramının psikoloji, psikiyatri ve psikoanaliz alanlarındaki kullanımları ile oldukça karmaşık bir kavram olduğunu ifade etmiş ve kavramın günlük hayattaki kullanımlarını şu şekilde değerlendirmiştir:

- Kaygının en yaygın kullanımı acı veren kötü hissetme durumunu ifade eder. Bu acıyı tanımlamak ve acının nerede olduğunu belirlemek oldukça güçtür.
- Kaygı kavramının günlük hayattaki kullanımı motivasyonel bir durumu ifade edebilir.
- Günlük hayatta kullanılan “kaygılı görünüyorsun” ifadesi içsel bir his olan kaygının, fiziksel olarak gözlemlenebilir olduğu anlamına gelir.
- Son olarak McRenolds, kaygının en yaygın kullanımlarından birinin ise bazı durumlarda faydalı olabileceği anlamına geldiğini ifade ederek kendisi de kaygının “*uyarıcı*” bir özelliğe sahip olduğunu iddia etmiştir.

Gambrill (1977) kaygıyı farklı reaksiyonlardan oluşan ve öğrenilen bir duygu olarak kabul ederken Kadzin ve Wilson (1978) şartlara bağlı olarak kendiliğinden gelişen ve gizli olan bir duygu olarak tanımlamaktadır (Dodd, 1987: 8).

Liddell (1949), insanın gelecekte onu mutlu edecek bir plan yaparken kaygı duyacağını belirtmiştir. Ona göre kaygı, zihinsel faaliyetlere eşlik eder ve “*zekanın gölgesi*” niteliğindedir. Önde gelen birçok filozof, psikolog ve psikiyatristin de iddiasını destekleyen Liddell’e göre kaygı insanın doğası gereği sürekli var olan bir duygudur (Barlow, 2004: 1). Kaygı, insanların günlük yaşamında en sık karşılaşılan durumlardan biridir ve farklı derecelerde de olsa kaygı, hemen hemen herkeste vardır (Cüceloğlu, 2010: 440).

Çeşitli çalışmalar göstermiştir ki; kaygıyla ilgili herhangi bir tehdit edici fiziksel veya psikolojik uyarıcının olmadığı durumlarda zihinde var olan kaygı, insanların daha dikkatli olmasını ve daha iyi performans göstermesini kolaylaştırabilmekteyken, tehditkâr uyarıcılar sebebiyle ortaya çıkan kaygı insanları olumsuz yönde etkilemektedir (Fitzgerald, 1997: 24). Tehditkâr olan kaygı önemli derecede rahatsız edici bir duruma

sebepler olursa, genellikle insanlar kaygıya sebep olan şeyden ya da kaygının gerektirdiği davranıştan kaçınılmaktadırlar (Pecoraro, 2007: 8).

Kaygı, belirsiz ve kontrol dışında gelişen ve gelecekte gerçekleşmesi olası olan zararlara ilişkin tehditlerin değerlendirilmesiyle ortaya çıkan öznel bir duygudur (Tang ve Gibson, 2005: 612). Kaygı beyin çeşitli tehditlere tepki vermesiyle ortaya çıkan, sadece sıkıntı vermekle kalmayıp aynı zamanda sosyal hayatta zorluklara ve insanların öz-sayıgılarının azalmasına sebep olan duygusal bir durumdur (Bentel, 2015: 34).

Amerikan Psikiyatri Birliği (2000)'nin tanımına göre kaygı, içsel ya da dışsal kaynağa sahip geleceğe dair beklenen tehlike veya talihsizlik hissiyle birlikte fiziksel veya psikolojik belirtileri olan gerginlik durumudur (Zarate, 2012: 21).

Geniş anlamda kaygı, karşılaşılabileceği hissedilen bir tehlikeye karşı hazırlık sırasında ortaya çıkan güçsüzlük duygusunun yaşandığı bir durumdur (Aydın ve Zengin, 2008: 83).

Kaygı, gelecekte ortaya çıkma olasılığı olan tehlikelere karşı kişinin kendisini "güvensiz" hissetmesi sonucu geleceğe yönelik duyduğu endişe, karamsarlık, korku ve umutsuzluk duygularını ifade etmektedir (Erözkan, 2011: 14).

Kaygı; göğüs ağrısı, çarpıntı, nefes darlığı gibi belirtileri olan; zihinsel yorgunluk hissi, tehdidin gerçekliği kesinleşmese de geleceğe ilişkin tehditlerle kendinden şüphe hali ve olası tehlikelerle başa çıkmada zayıflık ve bitik durumda olma gibi kötü hislerin eşlik ettiği duygusal bir durumdur (Stein ve diğ., 2009: 134).

Kaygı; gerçekleşmesi beklenen ve tehlikeli olduğu düşünülen belirsiz bir duruma karşı gerginlik halinde ortaya çıkan, negatif etkilere sahip bir duygudur (Rachman, 2013: 2).

Bu tanımlar genel itibariyle kaygının geleceğe ilişkin varsayımlardan kaynaklandığını ileri sürmenin yanı sıra insanlar açısından olumsuz durumlara sebep olabileceğini ifade etmektedir. Fakat kaygının şiddet derecesine bağlı olarak insanlar açısından olumlu sonuçlar doğurabileceği de literatürde yer alan görüşler arasındadır.

Kişinin başına gelebileceğini düşündüğü acı, düş kırıklığı gibi olumsuzluklara hazırlanması kaygının "uyarıcı", hazırlanırken aldığı tedbirlerin düşünülen olayın gerçekleşmemesine veya gerçekleşse dahi bu olumsuzluğu kolay atlatmasını sağlaması

“koruyucu” ve geleceğe ilişkin başarısızlık ihtimaline karşı daha fazla çalışması “*motive edici*” özelliklerini ifade etmektedir (Akgün ve diğ., 2007: 284). Cüceoğlu (2010: 440) da kaygının öğrenme üzerindeki etkisinden bahsetmiştir; buna göre öğrenilmesi zor bir konuyu anlamaya çalışırken orta derecede bir kaygı en iyi öğrenme koşulunu sağlamaktadır. Yine göreve ilişkin uyarıların ortaya çıkardığı orta derecede bir kaygı kişinin göreve odaklanmasını sağlayarak başarı şansını artırabilmektedir (Eysenck ve diğ., 2007: 339).

1.3. KAYGI TÜRLERİ

Freud (1924) kaygıyı “gerçekçi”, “nevrotik” ve “ahlaki” olmak üzere üçe ayırırken (Endler ve Kocovski, 2001: 232), Spielberg (1966) kaygıyı; geçici bir durumu ifade eden “*durumluk*” ve bir kişilik özelliği olarak sürekli devam eden bir durumu ifade eden “*sürekli*” olmak üzere ikiye ayırmıştır (Bauer, 1980: 6). Literatürde Spielberg’in sınıflandırmasının daha fazla kabul görmesi ve kullanılacak olan ölçeklere uygunluğu açısından bu çalışmada durumluk ve sürekli kaygı açıklanmaktadır.

1.3.1. DURUMLUK KAYGI

Spielberg, durumluk kaygıyı; süresi ve şiddeti, algılanan tehdidin boyutu ve tehdit algısının kalıcılığıyla ilgili olan, özel bir durumun tehdit edici olarak algılanmasıyla ortaya çıkan ve sık karşılaşılmayan durumlara karşı gösterilen geçici duygusal tepki olarak tanımlamaktadır (Yılmaz ve diğ., 2014: 17). Young (1994)’a göre durumluk kaygı, şiddeti ve süresi genellikle söz konusu duruma göre değerlendirilen ve değişiklik gösteren, hoş olmayan geçici bir duygudur (Jang, 2003: 15).

Durumluk kaygı, insanların günlük hayatta karşılaşılabileceği zorluklara karşı ortaya çıkabilen, şiddeti ve süresi, kaygı duyan kişiye ve önceki deneyimlerine bağlı olan geçici bir duygusal durum olarak tanımlanabilir (Niggemeyer-Hall, 2001: 7). Durumluk kaygı tehdit edici olarak algılanan bir duruma karşı genellikle sinir sisteminin otomatik uyarısı ve otomatik olarak gelişen tepkilerle birlikte ortaya çıkar (Hagstrom, 2008: 2).

Selya (1998) ise durumluk kaygıyı, çevresel koşullara bağlı olarak ortaya çıkan, genellikle mantıklı sebeplere dayanan, nedeni başkaları tarafından da anlaşılabilen ve

çoğunlukla bireyin yaşadığı geçici durumda ortaya çıkan kaygı türü olarak tanımlanmaktadır (Civan ve diğ., 2010: 195). Bireyin herhangi bir zaman diliminde, içerisinde olduğu baskılı duruma ya da söz konusu durumu kendisi için tehdit edici olarak algılamasına bağlı olarak baskının etkisinden kurtulana dek yaşadığı olumsuzluk, durumluk kaygıya sebep olmaktadır (Kaya ve Varol, 2004: 34-35). Durumluk kaygısının şiddeti, tehlikenin tehdit edici ve cüretkâr olduğu durumlarda yüksek, tehdidin önemsiz olarak algılandığı ya da var olan tehlikenin tehditkâr olmadığı durumlarda ise düşüktür (Barnes ve diğ., 2002: 604). Durumluk kaygı, bireyin bulunduğu çevre içerisinde etkileşimde olduğu kişi ya da durumlarla arasındaki etkileşimden de kaynaklanabilir. Örneğin; bireysel bir sınav anında sınav görevlisinin tutum ve davranışı, sınava tabi tutulan kişide durumluk kaygıya sebep olur ya da var olan durumluk kaygı seviyesini olumlu/olumsuz yönde etkileyebilir (Zeidner, 1998: 20).

Bu bilgilerden hareketle durumluk kaygı, insanların günlük yaşamında içerisinde bulunduğu çevresel koşullara bağlı olan ve otomatik olarak ortaya çıkan, süresi ve şiddeti algılanan tehlide bağlı olarak değişiklik gösterebilen geçici ve rahatsız edici duygusal bir durum olarak düşünülebilir.

1.3.2. Sürekli Kaygı

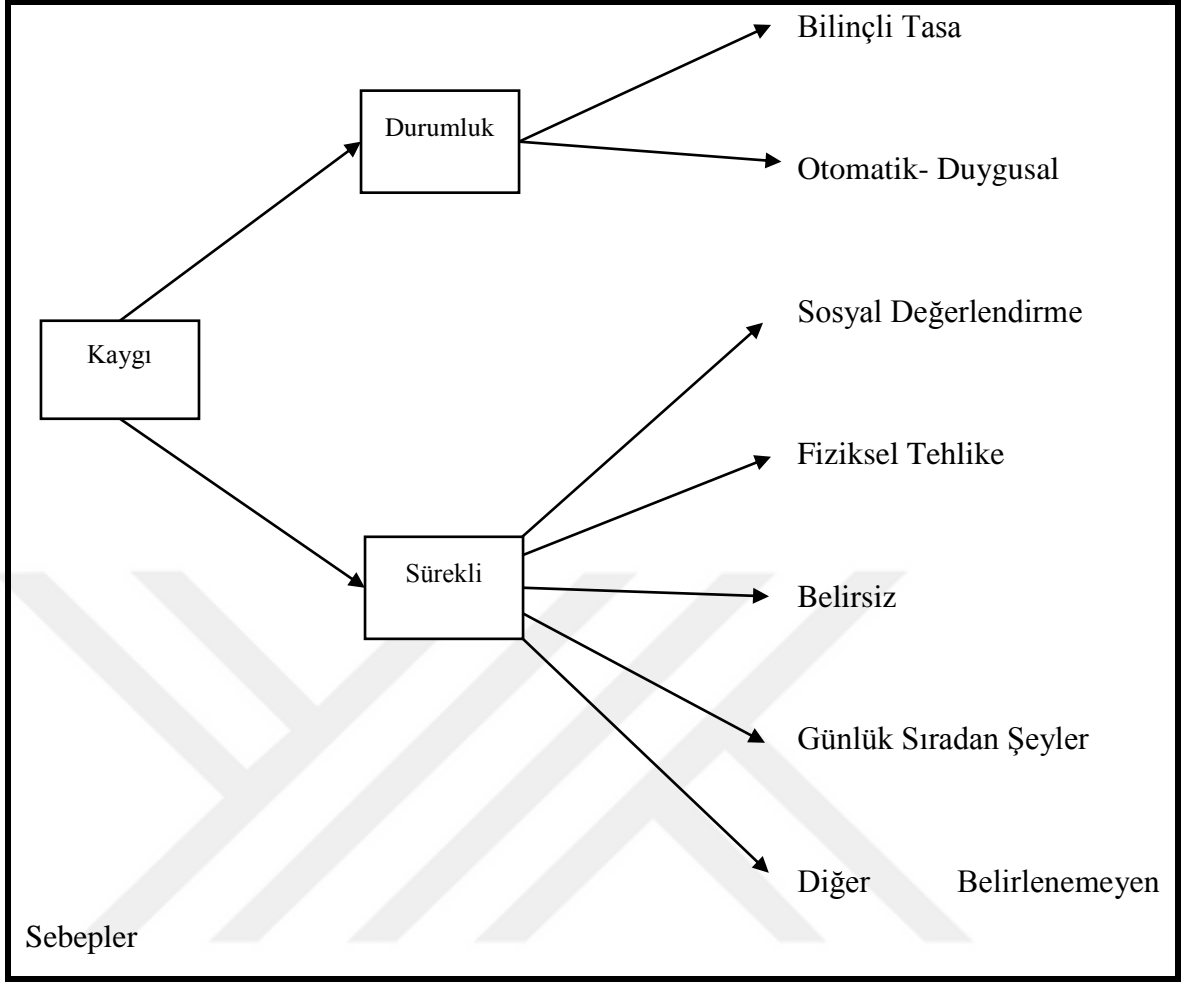
Literatürde “nevrotik” ya da “kronik” olarak da adlandırılabilen sürekli kaygı, durumluk kaygıya nazaran daha uzun süreli ve daha durağan bir durumu ifade etmektedir (Bauer, 1980: 7). Young (1994) sürekli kaygının kalıcı bir kişilik özelliği olduğunu ve kalıcı olma eğilimi gösterdiğini ifade etmiştir (Jang, 2003: 15).

Spielberg (1983) sürekli kaygının, zaman içinde bazı koşullarda ortaya çıkan ve süreklilik eğilimi gösteren olumsuz bir duygusal durum olduğunu ve diğer tehdit edici koşullardan farklı olarak egonun tehdit edildiği durumlarda ortaya çıktığını ifade etmiştir (MacIntyre, 1992: 3). Öner ve Compte (1985: 2) de sürekli kaygının, kişinin normal bir durumu tehdit edici olarak algılaması ve öz değerlerinin tehdit edildiğini düşünmesiyle ortaya çıkan bir durum olduğunu ifade etmişlerdir. Sürekli kaygı sahibi bireyler kendilerini oldukça huzursuz hissederler ve sürekli kaygıdan dolayı günlük yaşantılarında zorluklarla karşılaşır (Niggemeyer-Hall, 2001). Sürekli kaygı seviyesi

yüksek bireyler genellikle bazı durumları olduğundan daha fazla tehdit edici olarak algılamakta ve başka insanların tehlikeli bulmadıkları durumlarda da oldukça yüksek seviyede kaygı duyabilmektedirler (Ando, 1999: 6).

Bir kişilik özelliği olarak kabul edilen sürekli kaygı, kişiden kişiye farklılık gösterebilmektedir. Sürekli kaygıda birey, birçok çevresel faktörü tehlikeli olarak algılayabilir ve çevresel koşullardaki değişim durumluk kaygıya oranla sürekli kaygıda daha az etkilenmektedir (Sahranç, 2007: 82-83). Sürekli kaygı, içgüdüsel tehlikelerden kaynaklanmanın yanı sıra nedeninin tam olarak anlaşılmadığı, normal olarak kabul edilebilecek olan çevresel şartlarda ortaya çıkabilen ve durumluk kaygıya göre sadece süre açısından değil niteliksel anlamda da farklılık gösteren kaygı türüdür (Geçtan, 2002: 47-48).

Yukarıdaki bilgilerden hareketle durumluk ve sürekli kaygının birçok açıdan farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Endler ve Kocovski (2001) bu farkı çeşitli açılardan değerlendirmiş ve Şekil 1.1’de gösterildiği şekliyle ifade etmişlerdir:

Kaynak: Endler, N. S., Kocovski, N. L. (2001). "State and Trait Anxiety Revisited". *Journal of Anxiety Disorders*, 15(3), 231-245.

Şekil 1.1. Durumluk-Sürekli Kaygı

Bu bilgilerden hareketle durumluk ve sürekli kaygı arasında birçok farkın bulunduğu anlaşılmaktadır. Durumluk kaygı anlaşılabilir uyarıcılara karşı otomatik olarak gelişen geçici ve değişken bir duygusal durumu ifade etmektedir. Sürekli kaygı ise sübjektif olarak gelişen, normal olduğu kabul edilebilecek şartlarda bile ortaya çıkabilen belirsiz ve durumluk kaygıya nazaran daha kalıcı ve daha az değişiklik gösteren duygusal bir durumu ifade etmektedir. Kaygıya sebep olan durumun değişimine bağlı olarak durumluk kaygıda değişimler meydana gelebilmekte hatta kaygı sona erebilmektedir fakat sürekli kaygıda kaygıya sebep olan durum değişiklik gösterse de sürekli kaygı çok az ya da hiç değişmemekte ve kişide kalıcı bir duygusal durum olarak devam edebilmektedir.

1.4. KAYGI NEDENLERİ

Kaygı nedenlerine ilişkin açıklamalar genellikle “risk bilinci” kavramı üzerine odaklanmaktadır. Bu kavram kaygının asıl sebebinin; insanların herhangi bir nesne, bir insan ya da en genel ifadesiyle içinde bulunduğu durumu tehditkâr bulması ve risk altında olduğunu düşünmesi olduğunu ifade etmektedir (Wilkinson, 2002: 7). Bu bakış açısına göre kaygıya sebep olan şey genel itibariyle insanların olumsuz düşünceleridir. Sarason vd. (1990: 17) kaygının nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Kişinin bir durumu güç, tehditkâr ya da engelleyici olarak değerlendirmesi
- Kişinin yerine getirmekte olduğu görevle ilgili olarak kendini verimsiz ve yetersiz olarak görmesi
- Kişinin, harekete geçilmesi gereken bir durum ya da önüne çıkan fırsatı değerlendirmek için gerekli güç ve istekten yoksun olduğunu düşünmesi
- Kişisel yetersizlik ya da istenmeyen bir durumdan kaynaklanan olumsuz sonuçlara odaklanma
- Kişinin kendisiyle ilgili olarak sürekli olumsuz düşüncelerle meşgul olması
- Kişinin özgüven kaybıyla birlikte bireysel olarak başarısız olacağını düşünmesi
- Kişinin başkaları tarafından başarısız olarak değerlendirildiğini düşünmesi kaygıya sebep olmaktadır.

Köroğlu (2006: 53-55) “ortaya çıkabilecek olasılıklarla ilgili abartılı tahminlerde bulunma” ve “olası sonuçların şiddetiyle ilgili abartılı tahminlerde bulunma” olmak üzere iki olumsuz düşüncenin kaygıya sebep olduğunu ifade etmektedir. Bu görüşler, kaygının, insanların olumsuz düşüncelerinden kaynaklanmasının yanı sıra insanın olumsuz düşünmesine sebep olan ve kontrolü dışında gerçekleşen şeylerle de ilgili olduğuna işaret etmektedir. Cüceoğlu (2010: 277-278) kaygıya sebep olan şeylerin bir kültürden diğerine farklılık gösterebileceğini ifade etmenin yanı sıra tüm toplumlar için geçerli olabilecek kaygı sebeplerini şu şekilde ifade etmektedir: (1) Kişi bir anda bulunduğu ortama yabancıymış gibi hissedebilir. Bu durumda yeni çevrenin onu desteklemeyeceğini düşünerek kaygı duyar. (2) Kişi olumsuz durumların ortaya çıkmasının olası olduğu durumlarda sonuçları düşünerek kaygılanır. (3) Kişi inandığı şeyle yaptığı şeyin uyuşmadığı durumlarda bir tür iç çelişkiye bağlı olarak kaygılanır.

(4) En önemli kaygı sebeplerinden bir tanesi geleceğe ilişkin belirsizliktir. Kişi olumsuz durumların ihtimalini de düşünerek geleceğe ilişkin belirsizlik sebebiyle kaygı duyar.

1.5. KAYGI BELİRTİLERİ

Kaygı hem fiziksel hem psikolojik olarak bir takım belirtilere sahiptir. Bazı koşullara önceden şartlanma, dağınıklık ve duygusal şoklar bu belirtilerden bazılarıdır (R. Sharma, 2004: 306). Kaygının, göğüste sıkışma, çarpıntı, baş ağrısı ve titreme gibi belirtileri fiziksel, olumsuz şeylerin gerçekleşeceğine ilişkin korku, boğuluyormuş gibi hissetme ve korkuya kapılma gibi belirtileri ise psikolojik belirtiler olarak kabul edilmektedir (Çoban ve Karaman, 2013: 79). Beck ve Emery (2005), kaygının “davranışsal”, “psikolojik”, “bilişsel”, ve “fiziksel” olmak üzere dört farklı şekilde belirtilere sahip olduğunu ifade etmişlerdir:

Tablo 1.2. Kaygı Belirtileri

Davranışsal Belirtiler	Psikolojik Belirtiler	Bilişsel Belirtiler	Fiziksel Belirtiler
-Ket vurma	-Tahammülsüz	-Zihnin bulanık, bulutlu, sisli, şaşkın	-Çarpıntı
-Kaçma	-Tedirgin	-Önemli şeyleri hatırlayamama	- Nefes almakta güçlük
-Sakinme	-Aşırı sinirli	-Kafa karışıklığı	-Göğüste basınç
-Konuşma bozukluğu	-Gergin	-Düşünceyi kontrol edememe	-Reflekslerde artış
-Koordinasyon bozukluğu	-Şaşkın	-Dikkatin kolaylıkla dağılması	-Göz seğirmesi
-Hareketsizlik	-Endişeli	-Muhakemede güçlük çekme	-Kasılma
-Duruş bozukluğu	-Korkmuş	-Nesneliliğin yitirilmesi	-Titreme
-Aşırı nefes alıp verme	-Ürkmüş	-Kontrolün yitirileceği korkusu	-Karın ağrısı
	-Alarm halinde	-Üstesinden gelememe korkusu	-İştah kaybı
	-Dehşet içinde	-Fiziksel yaralanma/ölüm korkusu	-Bulantı
	-Diken üstünde		-Belirli bölgelerde terleme (avuç içi)

Kaynak: Beck ve Emery, Anksiyete Bozuklukları ve Fobiler, (2005), (Çev: Veysel Öztürk), Litera Yayıncılık, İstanbul (2015: 68-72)

1.6. İŞSİZLİK KAVRAMI

İşsizlik kavramı; Türkçede her hangi bir işe sahip olmama anlamına gelen ve “iş” sözcüğünden türeyen bir kavramdır. İşsizlik kavramı literatürde dar ya da geniş anlamda, bireysel ya da toplumsal açıdan çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır.

İşsizlik kavramı iktisatçılar tarafından genellikle çalışma istek ve yeteneğine sahip olduğu halde piyasada geçerli ücret haddinde iş bulamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Tanıma göre bir kişinin işsiz olarak kabul edilmesi birkaç nedene bağlanmaktadır. Öncelikle kişinin çalışma isteğinde olması ve çalışmaktan kaçınmaması gerekmektedir. Çalışma isteğinde olan kişinin de çalışmasını engelleyecek herhangi bir zihinsel ya da bedensel özrünün olmaması gerekmekte ve son olarak da sahip olduğu eğitim ve yeteneğe uygun bir ücrette iş bulamaması durumunun gerçekleşmesi gerekir (Jang, 2003; Gündoğan ve Biçerli, 2009: 232; Dursun ve Aytaç, 2012).

İşsizliğin uluslararası standart tanımına göre bir kişinin işsiz sayılabilmesi için; değerlendirilen zaman dilimi içerisinde ücretli ya da ücretsiz, kar amaçlı hiçbir işte bir saat dahi çalışmamış olması, kendi hesabına ya da ücretli olarak istihdam edilebilmek için son 6 ay içinde iş araması, her hangi bir iş fırsatında on beş gün içinde işbaşı yapmaya hazır durumda olmasını engelleyecek bir durumunun olmaması gerekir (ILO, 1983: 11-15).

Türkiye İstatistik Kurumu ise işsizlikle ilgili olarak; “Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 15 gün içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler” şeklinde açıklama yapmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr/>, 2017).

İşsizlik, toplum içerisinde başta ekonomik ve sosyal açıdan olmak üzere birçok olumsuzluğa neden olmaktadır. İşsizlikle mücadele edebilmek amacıyla öncelikle işsizliğin ortaya çıkış sebeplerini bilmek gerekmektedir. İşsizlik, sebepleri açısından *açık işsizlik*, *gizli işsizlik* ve *sürekli durgunluk* şeklinde sınıflandırılmıştır (Zaim, 1975: 132).

1.7. İŞSİZLİK TÜRLERİ

1.7.1. Açık İşsizlik

Çalışma gücüne sahip ve çalışma isteğinde olmasına rağmen normal piyasa koşulları sonucu belirlenen hâlihazırdaki ücret seviyesinde iş arayıp iş bulamama durumu olarak tanımlanmaktadır (Yavuz, 2010: 45). Açık işsizlik bireyin isteğine bağlı olup olamama durumuna göre ikiye ayrılmaktadır. Bireyin geçerli ücret düzeyini ve çalışma koşullarını beğenmemesi veya daha iyi bir iş aramasından kaynaklanan işsizliğe *iradi işsizlik*, geçerli çalışma koşullarında ve ücret düzeyinde hatta bu ücret düzeyinin altında çalışmak istemesine karşın iş bulamaması durumuna ise “gayri iradi işsizlik” adı verilmektedir (Tokol ve Alper, 2015: 134). Açık işsizlik oluş nedenlerine bağlı olarak ise “geçici, yapısal, konjonktürel ve mevsimlik işsizlik” olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir (Gündoğan ve Biçerli, 2003: 206).

1.7.1.1. Geçici İşsizlik

Bir ekonomide işgücüne yeni katılanların ve işinden ayrılanların mevcut boş işlerin çoğunun gerektirdiği niteliklere sahip olmalarına karşın, sahip oldukları niteliklere uygun ücret haddinde ve uygun nitelikte iş aramalarından kaynaklanan işsizlik türüdür. Ortadan kaldırılması mümkün olmayan geçici işsizlik, boş işler ile iş arayanlar arasındaki enformasyon ağı ne kadar gelişirse o oranda azalır (Ünsal, 2011: 108).

1.7.1.2. Mevsimlik İşsizlik

Hava koşulları ve mevsim değişimleri sonucu, bazı mal ve hizmetlerin üretiminde meydana gelen azalmadan veya bazı mal ve hizmetlere olan talebin azalmasından kaynaklanan işsizlik türüdür. Mevsimlik işsizlik, emek talebinde meydana gelen dalgalanmalardan kaynaklanır ve bu dalgalanmalar olağan bir şekilde yıl boyunca sistematik bir seyir izlemektedir (Tokol ve Alper, 2015: 134).

1.7.1.3. Yapısal İşsizlik

İşgücü piyasasına emek arz edenlerin nitelikleri ile bu piyasadan emek talep eden firmaların ihtiyaç duyduğu nitelikler arasındaki farktan kaynaklanan işsizlik türüdür. Yapısal işsizlik bir ekonomi için diğer işsizlik türlerine nispeten, daha

tehlikelidir (Borjas, 2015: 592). Yapısal işsizlik, geçici işsizliğin aksine uzun süreli bir durumdur. Yapısal işsizlik; mesleki ve coğrafi dengesizlikler, teknolojik gelişmeler, uygun olmayan eğitim sistemi ve yetersiz kamu politikaları gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır. Ücretlerin tam esnek olduğu ve mesleki ve coğrafi mobilitenin maliyetinin düşük olduğu ekonomilerde bu tür işsizlik azaltılabilir veya tam olarak ortadan kaldırılabilir (Gündoğan ve Biçerli, 2009: 207). Bazı iktisatçılar teknolojik gelişmelerden kaynaklanan işsizlik durumunu da yapısal işsizlik içerisinde değerlendirmektedir. Sermaye yoğun teknoloji uygulamaları emeğe olan ihtiyacı azaltabilir ve mevcut çalışanlar için de yeni nitelikler gerektirebilir. Bu sebeplerle ortaya çıkan işsizlik türüne teknolojik işsizlik adı verilmektedir (Bocutoğlu, 2007: 75).

1.7.1.4. Konjonktürel İşsizlik

Talep Yetersizliği İşsizliği olarak da bilinen konjonktürel işsizlik, piyasada yeterince açık iş bulunmamasından kaynaklanan işsizlik türüdür (Biçerli, 2014: 453). Piyasadaki mevcut iş sayısı, iş arayanların sayısından düşük olduğu durumlarda piyasada tüketici talebi azalır. Bu durumda firmalar mal ve hizmet üretimini azaltmak kaydıyla daha az işgücüne ihtiyaç duyar ve bu durum da konjonktürel işsizliğe yol açar (Borjas, 2015: 592).

1.7.2. Gizli İşsizlik

Gizli İşsizlik, işsizliğin bir türü olarak değerlendirilmesine karşın gerçekte işsizliğin özel bir durumunu açıklamaktadır ve nitelik itibarıyla diğer işsizlik türlerinden farklılık göstermektedir. İşgörenlerin bir sektörü veya bir işletmeyi terk etmesi durumunda toplam çıktı veya ürün miktarının değişmemesi gizli işsizliğin varlığına işaret eder (Lordoğlu ve Özkaplan, 2005: 401). Üretim teknolojisi sabit kalmak koşuluyla, işgücünün üretimden uzaklaştırılması sonucunda üretim miktarında bir azalma söz konusu değilse geçici işsizlikten bahsedilir. Gizli işsizliğin bulunduğu durumlarda bir ya da iki kişinin yapabileceği işi çok daha fazla kişinin yaptığı görülmektedir (Gündoğan ve Biçerli, 2009: 203). Gizli işsizlik analitik bir kavramdır ve gelir düşüklüğü, becerilerin tam olarak kullanılmayışı ve düşük verimlilik bu işsizlik türünün karakteristik özellikleridir (Biçerli, 2014: 438).

1.7.3. Sürekli Durgunluk

Özellikle 1929 Ekonomik Buhranından sonra iktisatçılar tarafından üzerinde durulan asırlık veya sürekli durgunluk kavramı, hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkelerde diğer işsizlik türlerinin, kapitalist iktisadi sistemin yıpranması sebebiyle süreklilik kazanacağına dair gelişen fikirlerle ortaya çıkmıştır (Zaim, 1975: 159). Sürekli durgunluğun sebepleri, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte genellikle iç ve dış faktörlerden kaynaklanmakta ve kronik işsizlik sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bu tür bir işsizliğin ortaya çıkması durumuna; 1929 Dünya Ekonomik Krizi ve 1973 Petrol Krizi sonrası ortaya çıkan işsizlik örnek gösterilebilir (Tokol, 2000: 101).

1.8. GENÇ İŞSİZLİĞİ

Genç işsizliği olgusundan bahsetmeden önce genç kavramının ne anlama geldiğini ve kimleri kapsadığını bilmek gerekmektedir. Birleşmiş Milletlerin standart tanımına göre genç kavramı 15 ve 24 yaşlar da dâhil 15-24 yaş arasını içerir. Fakat genç tanımı pratikte kültürel, kurumsal ve politik faktörlere bağlı olarak ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Sanayileşmiş ülkelerde genellikle alt yaş sınırı yasal olarak minimum okuldan ayrılma yaşına denk gelir. Üst sınır ise daha yaygın bir şekilde değişiklik göstermektedir. Örneğin; İngiltere’de “Genç İstihdam Politikası” genellikle 16-18 yaş grubunu hedeflerken Güney İtalya’da genç kavramı 14-32 yaşlar arasını, Kuzey İtalya’da ise 14-29 yaşlar arasını kapsamaktadır (O'higgins, 1997: 1).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 15-24 yaş arasında çalışanları genç işçi olarak kabul edilmektedir. Aynı şekilde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) da genç nüfusu “15-24 yaş aralığında olan, üniversite yurtları, yetiştirme yurtları, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde (kurumsal nüfus) ikamet edenlerin haricindeki nüfustur” şeklinde açıklamaktadır (Erdoğan ve Özdemir, 2015: 16).

Bir kişinin özel bir zaman diliminde aktif olarak iş aramasına rağmen çalışabileceği bir iş bulamadığı durum genellikle işsizlik olarak ifade edilirken gençlerin bir kısmının işgücüne dâhil edilip edilmemesi, ülkeden ülkeye farklılık gösterebildiği için genç işsizliğinin genel bir açıklamasını yapmak da güç hale gelmektedir. Aktif bir şekilde iş arayan öğrenciler bazı ülkelerde işgücüne dâhil edilirken, bazı ülkelerde eğitim dönemi içerisinde oldukları için işgücü kapsamında değerlendirilmemektedirler

(Görlich ve diğ., 2013: 2). Genç işsizliği olgusu öncelikle okuldan iş hayatına geçişin belirleyicisi olan eğitim sistemine, bazı işgücü piyasası kurumlarının düzenlemelerine (örneğin; asgari ücret, gençler için işsizlik ödemeleri vb.), aile tarafından sağlanan gelir desteğinin rolüne ve genç nüfusun genel nüfus içerisindeki oranına bağlıdır (Jimeno ve Rodriguez-Palenzuela, 2002: 8). Genç işsizliği ayrıca bir ekonominin genel durumuna bağlıdır. Genç insanların iş bulma şansını etkileyen en önemli faktör Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH)'yla ölçülen ekonomik etkinliktir. Düşük oranda ya da negatif yönde gerçekleşen GSYH, ekonomik durgunluğa ve yetersiz yatırım dolayısıyla doğrudan işgücü talebini düşürerek hem genel hem genç işsizlik açısından olumsuz bir durumun gerçekleşmesine sebep olmaktadır (Awogbenle ve Iwuamadi, 2010: 832).

Freeman (1979) genç işsizliğinin sebeplerini hem genç işgücü açısından hem işverenler açısından değerlendirmiştir. Aşağıdaki tabloda genç işgücü talep ve arzına bağlı olarak genç işsizliğinin nedenleri sıralanmıştır.

Tablo 1.3. Genç İşsizliğinin Nedenleri

Genç işsizliğinin yüksek olmasının Sebepleri	Talep açısından	Arz açısından
Mevcut durumdaki işler	Genel ekonomik şartlardan dolayı gençler için az sayıda iş vardır.	Düşük seviyede birçok iş vardır.
Ücretler	Asgari ücretler ve diğer ekonomik düzenlemeler düşük seviyedeki iş sayısını azaltır.	Gençlerin gerçekçi olmayan ücret talepleri vardır.
İşgücü Mobilitesi	Geçici işler yüksek oranda işsizliğin temel sebebidir.	Genç çalışanlar hareketlidir ve mobiliteleri oldukça yüksektir.
Tutumlar	Gençler geleceği parlak işler isterler. İşverenin ayrımı genç işgücü talebini azaltır.	Gençler geçerli ücret düzeyinde çalışmaya karşın boş zamanı tercih ederler ve gençler iş ahlakı açısından zayıftırlar.
Nitelik	Nitelikler işte kazanılır.	Gençlerin mesleki eğitimleri ve nitelikleri yetersizdir.
Hızlı Genç Nüfus Artışı	İşgücü piyasası her yaz genç işgücü için birçok yeni iş yaratır.	Genç işsizliği kısmen genç nüfusun hızlı artışından kaynaklanır.
Alternatif “işler”	Gençler gayri meşru işlerden oldukça yüksek miktarda para kazanırlar.	

Kaynak: Freeman, R B. (1979). Why is There A Youth Labor Market Problem? : National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass, Working Paper No:365, USA.

Tablo 1.3'ten hareketle genç işsizliğinin temel nedenlerini; ekonomik koşullar ve genç işgücünün özellikleri olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Ekonomideki toplam talep genel işsizliği etkilediği gibi genç işsizliğini de etkilemektedir. Fakat toplam talepte gerçekleşen bir düşüş genç işsizliğini, genel işsizliğe nazaran daha fazla etkilemektedir(Gündoğan, 1999: 69).

1.9. DÜNYADA İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞİ

İşsizlik sorunu gelişmiş ülkelerde sanayi sonrası topluma geçişle birlikte vasıfsız işgücüne olan ihtiyacın azalması, gelişmekte olan ülkelerde ise tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin etkisiyle uzun dönemli yapısal bir sorun haline gelmiştir (Uyanık, 2008: 217). İşsizlik sorunu küresel anlamda ve geniş bir zaman dilimi için incelendiğinde uzun dönemli değişikliklerden ziyade daha kısa iktisadi dalgalanmaların işsizlik üzerinde etkili olduğu gözlemlenmektedir. Birçok ülkede 1930'larda yüksek düzeyde gerçekleşen işsizlik 50'li ve 60'lı yıllarda azalmıştır. 70 ve 80'li yılların işsizliğin düşük seviyede gerçekleştiği bir döneme sahne olmasına karşın 90'lı yıllarda işsizlik daha karmaşık bir şekilde gerçekleşmiştir (Smith ve Zoega, 2007: 433). 2000'li yıllarda da işsizlik oranları nispeten dalgalı bir yapıya sahiptir. ILO verilerine göre 2005 yılında dünyadaki toplam işsiz sayısı 187.6 milyon kişiye bu sayı 2007'de 169.8 kişiye düşmüş, 2015 yılında ise dünyadaki toplam işsiz sayısı 197.1 milyon kişiye ulaşmıştır (ILO, 2016: 12).

Tablo 1.4. Dünyada İşsizlik (% ve milyon bazında kişi sayısı)

Yıllar	İşsizlik Oranı %			İşsiz Sayısı (milyon)		
	2015	2016*	2017*	2015	2016*	2017*
Dünya	5.8	5.8	5.7	197.1	199.4	200.5
Arap Ülkeleri	10.1	10.2	10.2	5.3	5.5	5.6
Merkezi ve Batı Asya	9.1	9.2	9.4	6.8	7.0	7.1
Doğu Asya	4.5	4.5	4.6	42.1	42.4	42.7
Doğu Avrupa	6.9	7.0	6.9	10.2	10.3	10.1
Latin Amerika ve Karayipler	6.5	6.7	6.7	19.9	21.0	21.2
Kuzey, Güney ve Batı Avrupa	10.1	9.9	9.7	21.8	21.4	21.0
Güneydoğu Asya ve Pasifik	4.4	4.3	4.2	15.1	15.2	15.1
Güney Asya	4.1	4.1	4.0	28.8	29.1	29.4
Sahra Altı Afrika	7.3	7.4	7.5	28.2	29.4	30.4
Kuzey Afrika	25.1	25.5	25.7	5.1	5.3	5.4

* Rakamları tahminidir.

Kaynak: ILO, World Employment Social Outlook, (ILO, 2016: 13)

Tablo 1.4'te yer alan 2015 verileri gerçekleşmiş, 2016 ve 2017 verileri ise ekonomik büyüme göstergeleri dikkate alınarak tahmin edilmiştir. Dünyadaki toplam işsizlik, 2007 yılında gerçekleşen ve 2000'li yıllara nispeten düşük olan seviyesine sonraki yıllarda ulaşamamıştır. Bu duruma, günümüzde küresel piyasaların, krizlerin etkisini henüz tam olarak atlatamamış olması ve iyileşme hızlarının oldukça yavaş ve düzensiz gerçekleşmesi sebep olmaktadır (Kegley ve Blanton, 2015: 343).

Günümüzde genç nüfus birçok ülkede toplam nüfusun %40'ını oluştururken, önümüzdeki 30 yıl içerisinde toplam işgücünün de %30'undan fazlasını oluşturması beklenmektedir (Lundberg ve Matthev, 2016: 62). Fakat dünya çapında sürekli artan bu genç nüfusu aynı zamanda küresel bir sorunu; “*genç işsizliğini*” de beraberinde getirmektedir. ILO'nun 2004 yılı çalışmalarına göre gençler (15-24), dünyanın toplam işgücünün sadece %25'ini oluşturmasına rağmen genç işsizliği toplam işsizlik oranının neredeyse yarısını (%47) oluşturmaktadır. Yine aynı çalışmalara göre dünya genelindeki toplam 186 milyon işsiz 88 milyonunu genç işsizler oluşturmaktadır (Lam, ve diğ., 2007).

Tablo 1.5. Dünyada Genç İşsizliği (% ve milyon bazında kişi sayısı)

Yıllar	İşsizlik Oranı %			İşsiz Sayısı (milyon)		
	2015	2016	2017	2015	2016*	2017*
Dünya	12.9	13.1	13.1	70.5	71.0	71.0
Arap Ülkeleri	30.6	30.6	29.7	2.6	2.7	2.6
Merkezi ve Batı Asya	16.6	17.1	17.5	2.1	2.1	2.2
Doğu Asya	10.6	10.7	10.9	11.9	11.4	11.0
Doğu Avrupa	17.1	16.6	16.2	2.0	1.8	1.7
Latin Amerika ve Karayipler	15.7	16.8	17.1	8.5	9.2	9.3
Kuzey Afrika	29.4	29.3	29.2	3.7	3.7	3.7
Kuzey, Güney ve Batı Avrupa	20.6	19.7	18.9	4.5	4.3	4.1
Güneydoğu Asya ve Pasifik	12.4	13.0	13.6	7.4	7.7	8.0
Güney Asya	10.3	10.9	10.9	13.7	13.8	13.9
Sahra Altı Afrika	10.9	10.9	10.8	11.1	11.3	11.6

*2016 ve 2017 rakamları tahminidir.

Kaynak: ILO, World Employment Social Outlook Trends for Youth, (ILO, 2016: 6)

Tablo 1.4 ve Tablo 1.5 karşılaştırıldığında genç işsizliği oranının genel işsizlik oranından yüksek olduğu anlaşılmaktadır. 2015 yılında dünyada genç işsizlik oranı % 12,9 olarak gerçekleşirken genel işsizlik oranı %5,8 olarak gerçekleşmiştir. Bölgeler açısından incelendiğinde de önemli derecede farklılıklar göze çarpmaktadır. 2015 yılında Kuzey Afrika'da genç işsizliği oranı %29,4 iken Latin Amerika ve Karayipler'de %15,7'dir. Bölgeler arası bu farklılıklar işgücü piyasalarının genel durumu, eğitim ve öğretim sistemleri, işgücü ve istihdam politikaları gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır (Gontkovičová, Mihalčová ve Pružinský, 2015: 1681).

Genç işsizliği sorununun sebepleri ve çözümleri ülkeler açısından farklılık gösterse de her ülke ve her hükümetin, gerçek insan sermayesi potansiyeli ve geleceğini oluşturması açısından gençlerin işgücüne katılımını en iyi şekilde gerçekleştirmesi oldukça önemlidir (Görlich ve diğ., 2013: 1). Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülke bu sorunun, gençlerin daha fazla eğitime yönelmeleri ile çözülebileceğini düşünmekte ve buna yönelik adımlar atmaktadır. ILO dünya çapında eğitim gören gençlerin sayısındaki artışı olumlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir. Fakat birçok

ülkede iş piyasaları, sürekli genişleyen yetenekli genç mezunlar havuzunun ihtiyacını karşılayacak kapasitede değildir (Awogbenle ve Iwuamadi, 2010: 831).

Avrupa ülkeleri gençlerin eğitimden istihdama geçişini hızlandırmak için eğitim ve öğretim sistemlerinde reformlar yapmaktadırlar. Bu kapsamda Avrupa ülkeleri, mesleki eğitimi destekleyen ve gençlerin kapasitelerini artırarak iş dünyasına uyum sağlamalarını kolaylaştırmayı hedefleyen yeni eğitim sistemiyle, gençlerin uzun süreli istihdamını sağlamaya amaçlamaktadırlar (Refrigeri ve Aleandri, 2013: 1266) . Örneğin; Almanya’da gençler için işgücü piyasa çıktılarını destekleyen ikili eğitim sistemi ve etkili bir çıraklık sistemi, okuldan iş hayatına geçişi kolaylaştırabilmektedir. Danimarka’da aktif işgücü piyasa politikaları; gençlerin işsizlikten kurtulmalarını kolaylaştırmak için iş arama süreçlerinde onları desteklemeyi ve cesaretlendirmeyi, mesleki eğitim ve öğretim programlarıyla onların istihdam edilebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır (Crowley ve diğ., 2013: 17-24).

1.10. TÜRKİYE’DE İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞİ

Türkiye her dönem işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu sorun Türkiye’nin tarım toplumu niteliğinde olması ve bu niteliğini henüz tam olarak kaybetmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Sanayi sektöründe yeterli ve sürekli bir yatırımın sağlanamaması ve tarım sektöründeki fazla işgücünün tarım dışı sektörler tarafından yeterli düzeyde istihdam edilmemesi bu soruna yapısal bir özellik kazandırmıştır (Bozdağlıoğlu, 2008: 46). Türkiye’nin işsizlik sorunu tarihsel olarak incelendiğinde *1988 öncesi* ve *1988 sonrası* olmak üzere iki döneme ayrılması gerekmektedir. Bu durumun sebebi Türkiye’de 1988 öncesine ait işsizlik oranı verilerinin yeterince güvenilir olmamasına karşın 1988 sonrasına ait verilerin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2000 yılına kadar yılda iki kez 2000’den sonra ise yılda dört kez olmak üzere hane halkı işgücü anketleriyle elde edilmesi ve nispeten daha güvenilir olmasıdır (Biçerli, 2014: 474). Cumhuriyet’in ilk yıllarında yüksek seviyede (1923-%9,1) gerçekleşen işsizlik oranları planlı dönemin başlangıcına kadar düşük seviyede artış ve azalışlar göstermiştir. Planlı dönemin başlangıcında % 3,4 olarak gerçekleşen işsizlik oranı 1949-1952 yılları arasında %2,1’lere kadar gerilemiştir (Durak ve Kaya, 2014: 57).

1960'lardan itibaren Türk işgücü piyasasında işgücüne katılım oranları azalma eğilimindeyken, 1960'lı yıllara kadar ortalama % 3 civarlarında olan işsizlik oranı artma eğilimine girmiş, 1980'de %8 olarak gerçekleşmiştir (Filiztekin, 2009: 4). İşsizlik oranı; 1980'den itibaren hızlı nüfus artışı, iç ve dış göçler, siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar, kamu ve özel sektör yatırımlarının eksikliği ve eğitim politikalarındaki problemler gibi birçok faktörün de etkisiyle dalgalı bir yapıya sahip olsa da 2010'lu yıllara kadar genel itibariyle artma eğilimde olmuş ve yapısal özelliğini korumuştur (Bildirici ve diğ., 2012: 23).

Tablo 1.6. Türkiye’de Yıllara Göre Toplam İşsizlik Oranları

Yıllar	İşsizlik Oranı %
1991	8,2
1992	8,5
1993	9,0
1994	8,6
1995	7,6
1996	6,6
1997	6,8
1998	6,9
1999	7,7
2000	6,5
2001	8,4
2002	10,3
2003	10,5
2004	10,8
2005	10,6
2006	10,2
2007	10,3
2008	11,0
2009	14,0
2010	11,9
2011	9,8
2012	9,2
2013	8,7
2014	9,2

Kaynak: The World Bank, Unemployment, total (% of total labor force)
<http://databank.worldbank.org/data/reports>. (15 Şubat 2017)

Tablo 1.6’da da görüldüğü gibi 1993 yılında önceki iki yıldan yüksek bir seviyede (% 9,0) olan işsizlik oranı 1994’te düşmeye başlamış ve 2000 yılında % 6,5 olarak gerçekleşmiştir. 2001 küresel finansal krizin etkisiyle işsizlik oranı 2002’de iki haneli rakamlara (% 10,3) çıkmış ve 2008 yılına kadar düşük seviyede artış ve azalışlar göstermiştir. 2008 krizi sonrası işsizlik seviyesi bir önceki yıla oranla % 3’lük bir artış göstererek % 14’le Cumhuriyet’ten itibaren en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Tablo 1.6’daki şekliyle birçok Avrupa ülkesine nazaran Türkiye işsizlik oranlarının daha düşük seviyelerde gerçekleşmiş olması: (Biçerli, 2014: 78)

- Toplam istihdam içerisinde tarımsal istihdamın büyük payının olması

- İşsizlerin çeşitli sebeplerden dolayı iş ararken seçici davranmaması
- Kamu sektöründeki gizli işsizlik oranı
- Kayıt dışı ekonominin büyüklüğü gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır.

2015 yılında Türkiye işsizlik oranı % 10,3 olarak gerçekleşirken toplam işsiz sayısı 3,057 bin kişidir. 2016 yılında ise işsizlik oranı % 10,9'a toplam işsiz sayısı ise 3,330 bin kişiye yükselmiştir (TÜİK, 2017). ILO'nun ekonomik büyümeyi esas alarak gerçekleştirmiş olduğu tahminlere göre Türkiye'nin, 2017 yılı işsizlik oranı % 10,4 olarak gerçekleşecektir. Yine aynı yayın içerisinde ILO, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu bazı merkezi ve batı Asya ülkelerinde kayıt dışı istihdam oranlarının yüksek olduğunu ifade etmektedir. Söz konusu oran Türkiye için % 30,6'dır (ILO, 2016: 13-59). Kayıt dışı istihdam, mevcut işgücünün yeni üretim biçimlerine ve teknolojiye uygun olmamasından kaynaklanmaktadır (Bedük, 2004: 59). Sürekli gelişen ve yenilenen iş dünyasında nitelikli işgücüne olan talep artmaktadır. İşgücünün bu değişime ayak uyduramaması sadece kayıt dışı istihdamı artırmakla kalmamakta işsizliği de artırabilmektedir.

Türkiye'de işgücünü etkileyen piyasa koşulları ve işsizlik durumu genç işsizliğiyle paralellik göstermektedir. İşgücünü etkileyen işgücü piyasa politikaları ve genel durum genç işsizliğini de önemli ölçüde etkilemektedir (Kayalı, 2014: 68). Ancak sosyal yapı içerisinde kadınlar, özürülüler, niteliksiz işgörenler ve gençler, diğer gruplara göre genel işsizlikten daha fazla etkilenmektedir. Özellikle gençler işsizliğe karşı duyarlı gruplar içerisinde önemli bir paya sahiptir (Gündoğan, 1999: 66). Türkiye gibi gelişmekte olan ve nüfusu istikrarlı bir şekilde artan ülkelerde genç nüfus genel nüfus içerisinde önemli bir yere sahiptir. Diğer faktörler göz ardı edildiğinde genel ve genç nüfusun büyüklüğü ülkenin insan kaynaklarının daha büyük ve dinamik bir yapıya sahip olmasını sağlamaktadır (Yumuşak, 2008: 12).

Tablo 1.7. Türkiye’de Yıllara Göre Toplam-Genç Nüfusu ve Genç Nüfus Oranı

Yıllar	Toplam Nüfus	Genç Nüfus (15-29)	Genç Nüfus Oranı %
1935	16 158 018	3 777 173	23,4
1955	24 064 763	6 628 394	27,5
1975	40 347 719	10 629 325	26,3
1990	56 473 035	16 125 100	28,6
2000	64 729 501	12 575 362	19,4
2007	70 586 256	12 544 551	17,8
2008	71 517 100	18 960 499	26,5
2009	72 561 312	19 023 597	26,2
2010	73 722 988	18 983 016	25,7
2011	74 724 269	18 848 407	25,2
2012	75 627 384	18 862 319	24,9
2013	76 667 864	18 978 078	24,8
2014	77 695 904	19 055 583	24,5
2023*	84 247 088	19 326 145	17,9
2050*	93 475 575	16 967 170	17,9

TÜİK, Genel Nüfus Sayımları, 1935 - 1990

TÜİK Nüfus Tahminleri, 2000 - 2007

Adrese Dayalı Nüfus kayıt Sistemi, 2008 - 2014

TÜİK Nüfus Projeksiyonları, 2023 - 2075

Not: Yaşı bilinmeyenler toplam nüfusa dahil edilmiştir.

Kaynak: İstatistiklerle Gençlik/Youth Statistic 2014, (TÜİK, 2015: 10)

Gençliğin yaş aralığıyla ilgili çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bazı uluslararası kuruluşlar gençliğin yaş aralığını 15-24 olarak kabul etmesine rağmen, dünya genelinde ve Türkiye’de gençlerin eğitimde kalma sürelerinin uzaması ve lisansüstü eğitim görenlerin sayılarının artmasından dolayı birçok uluslararası kuruluş ve Türkiye için gençliğin yaş aralığı 15-29 olarak kabul edilebilir (Yentürk ve Başlevent, 2007: 3). Dolayısıyla Tablo 1.7’de genç nüfusa ilişkin veriler 15-29 yaş aralığını kapsamaktadır. Tablo 1.7’ye bakıldığında Türkiye’de nüfusun sürekli olarak arttığı ve genç nüfusun toplam nüfus içerisinde önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. 1935’ten 2014 yılına dek gençlerin toplam nüfus içerisindeki oranı genel itibariyle % 25 civarındadır. Bu durum işgücü açısından değerlendirildiğinde

gençlerin Türkiye işgücü piyasası için nicelik olarak önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Genç işsizlik oranı dünyada birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de oldukça yüksektir. Fakat asıl sorun gençler için yeni iş fırsatlarının oluşturulmaması sebebiyle genç işsizliğinin azalmaması ve kronik hale gelmesidir (Durak ve Kaya, 2014: 61). Ekonomik kriz dönemlerinde de gelişmekte olan ülkelerde genç işsizlik oranları diğer gruplara oranla daha fazla etkilenmekte ve mevcut genç işsizliği oranını artırarak kronik olma özelliğine katkıda bulunmaktadır. Bu durum mevcut koşullar için geçerli olsa da gelecekte genç nüfus oranında yaşanması beklenen düşüş, genç işgücü oranını düşürerek genç işgücüne ulaşmayı zorlaştırabilecek ve genç işsizliğindeki duyarlılığı azaltabilecektir (Bell ve Blanchflower, 2011: 21).

Tablo 1.8.* Türkiye’de Toplam ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları

<u>Yıllar</u>	<u>15-29 Yaş Genç İşsizliği %</u>		
	<u>Toplam</u>	<u>Erkek</u>	<u>Kadın</u>
2005	16,9	16,1	18,6
2006	16,2	15,4	18,2
2007	16,4	15,7	18,1
2008	17,0	16,3	18,6
2009	21,6	21,1	22,6
2010	18,4	17,3	20,8
2011	15,6	14,2	18,6
2012	15,0	13,4	18,4
2013	15,8	13,9	19,8
2014	15,6	14,1	18,7

Kaynak: İstatistiklerle Gençlik/Youth Statistic 2014, (TÜİK, 2015: 50)

Tablo 1.5 ve Tablo 1.8’deki veriler karşılaştırıldığında, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de genç işsizliği oranının genel işsizlik oranlarından yüksek olduğu ve krizlerin genç işsizliğini daha fazla etkilediği anlaşılmaktadır. 2008 krizinin etkisiyle genel işsizlik oranı % 3 oranında artarken genç işsizliği oranı % 4,6 oranında artmıştır.

* Ülkemizde gençlerin eğitimde kalma sürelerinin uzun olması ve genç işsizliğe genel bir bakışın sağlanması için çalışmanın bütününde genç yaş aralığı 15-29 olarak değerlendirilmektedir.

Cinsiyete göre genç işsizliği incelendiğinde ise genç kadınların genç erkeklere oranla işsizlikle daha fazla karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Genç işsizliğine ilişkin oranlar genel itibariyle 15-24 yaş aralığını kapsadığından Tablo 1.9'da genç yaş grupları için işsizlik oranları ayrı ayrı verilmiştir.

Tablo 1.9. Türkiye'de Gençlerin Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları (%)

Yıllar	15-24*	15-19	20-24	25-29
2005	19,9	18,2	20,9	13,2
2006	19,1	17,4	20,1	12,9
2007	20,0	19,7	20,1	12,4
2008	20,5	19,6	21,0	13,2
2009	25,3	23,6	26,3	17,5
2010	21,7	18,8	23,5	14,9
2011	18,4	15,8	19,8	12,5
2012	17,5	14,9	19,0	12,2
2013	18,7	16,4	20,0	12,6

*Genç işsizliği oranı genellikle 15-24 yaş grubu işsizlik oranı olarak değerlendirilmektedir.
Kaynak: Hane Halkı İşgücü Anketleri, (TÜİK, 2017)

Genç işsizliği oranı (15-24 yaş) yıllar itibariyle, genel işsizliğin çok üzerinde gerçekleşmiştir. Örneğin; 2005 yılında toplam işsizlik oranı 10,6 olarak gerçekleşirken genç işsizlik oranı 19,9 olarak gerçekleşmiştir. Tablo 1.9'da genç işsizliğinin 2014 ve sonrası verileri bulunmamaktadır. Bu durumun sebebi TÜİK'in 2014'de gerçekleştirdiği düzenlemeler dolayısıyla işsizliğe ilişkin verileri önceki serilerden farklı bir biçimde hesaplanmış olmasıdır. Buna göre Türkiye'nin 2014 yılı genç işsizlik oranı % 17,9 iken toplam genç işsiz sayısı 858 bin, 2015 yılı genç işsizliği oranı 18,5 ve toplam genç işsiz sayısı 919 bin kişidir. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) (2017) raporuna göre 2016 yılı Haziran ayı genç işsizlik oranı % 19,8 olarak gerçekleşirken bu oran genç erkekler için %17,2, genç kadınlar için % 24,6 olarak gerçekleşmiştir.

Gençlerin yaş gruplarına ilişkin işsizlik oranları incelendiğinde en düşük işsizlik oranlarının 25-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 15-19 yaş grubu işsizlik oranı, 25-29 yaş grubu işsizlik oranından yüksek, 20-24 yaş grubu işsizlik oranından ise düşüktür. En yüksek genç işsizlik oranı 20-24 yaş arasındadır. Bu grubun işsizlik

oranının en yüksek olması; bu grup içerisindeki gençlerin genel itibariyle okuldan yeni mezun olmaları ve ilk defa iş aramaları dolayısıyla bu konudaki tecrübesizlikleri, kendilerine göre bir iş bulmalarının zaman alması, lise mezunlarının mesleki eğitimlerinin yetersiz olması ve üniversite mezunlarının ilk işlerinden beledikleri yüksek ücretler gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır (Yentürk ve Başlevent, 2007: 5).

Tablo 1.10. Türkiye’de Eğitim Durumuna Göre (15-29) Genç İşsizliği (%)

		Okur-Yazar Olmayan	Lise Altı Eğitimler	Lise ve Dengi Meslek Okulları	Yüksek-Öğrenim
2010	Toplam	15,6	16,3	20,7	21,7
	Kadın	8,3	14,3	28,2	26,0
	Erkek	25,2	17,1	17,2	17,9
2011	Toplam	10,1	13,3	17,1	20,3
	Kadın	4,0	12,3	24,3	25,0
	Erkek	18,7	13,6	13,8	16,4
2012	Toplam	8,1	12,8	16,0	19,4
	Kadın	3,5	11,7	23,4	24,7
	Erkek	14,0	13,2	12,7	14,9
2013	Toplam	11,2	13,9	16,4	19,7
	Kadın	5,7	13,6	24,7	24,9
	Erkek	20,4	14	12,6	15,1
2014	Toplam	12,1	13,5	16,1	19,9
	Kadın	7,5	12,2	23,0	24,3
	Erkek	19,8	13,9	13,0	16,0

Kaynak: İstatistiklerle Gençlik/Youth Statistic 2014, (TÜİK, 2015: 43)

Tablo 1.10 incelendiğinde 15-29 yaş arası genç işsizliğinin eğitim seviyesine ve eğitim seviyesi açısından cinsiyete göre önemli derecede farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Eğitim açısından cinsiyete göre genç işsizlik oranları incelendiğinde okur-yazar olmayan genç kadınlarda okur-yazar olmayan genç erkeklere oranla işsizlik oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, ülkemizde genç kadınların genç erkeklere oranla daha erken yaşta evlenip genç işgücü içerisinde yer almamasından kaynaklanmaktadır. Genç kadın ve erkeklere ilişkin bu fark lise altı eğitim için de geçerlidir. Bu durum ise, ilkokul ya da ortaokul mezunu genç kadınların genç erkeklere göre daha erken yaşta evlenmelerinin yanı sıra söz konusu eğitim seviyelerine yönelik

istihdam alanlarında (örneğin; küçük sanayi işletmeleri, inşaat sektörü vb.) kadınlara uygun iş olmaması ve dolayısıyla genç kadınların “işsiz” tanımı kapsamında olmamalarından kaynaklanmaktadır. Lise ve yükseköğretim mezunları arasında ise genç erkeklerin genç kadınlara oranla daha fazla işsizlikle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça genç erkeklerin işsizlik oranı genç kadınlardan fazladır. Bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe genç kadınlar ile genç erkekler arasındaki farkın da azaldığını ve kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılım oranlarının da arttığını göstermektedir (Kavak, 1997: 23). Ayrıca toplumsal cinsiyet açısından kadınlar, eğitimlerini tamamladıktan sonra karşılaştıkları *siyasal, yapısal ve kültürel* nedenlerden dolayı erkeklere nazaran iş bulma hususunda dezavantajlı bir durumdadırlar (Erdayı, 2009: 142) .

Eğitim seviyesine göre değerlendirildiğinde ise genç işsizlik oranlarının okuma-yazma bilmeyenlerde en düşük, yükseköğretim mezunlarında ise en yüksek seviyede gerçekleştiği görülmektedir. Gençler arasında eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranı da artmaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe işsizliğin azalması beklenmesine rağmen durumun özellikle gençler açısından tam tersi bir şekilde gerçekleşmesi, eğitimin gençleri istihdam edilebilir bir duruma getirme noktasındaki işlevini tartışmalı bir hale getirmektedir. Fakat özellikle yeni mezunların niteliksel anlamda eksik olduğu mesleki deneyimin işsizlikle karşı karşıya kalma riskini azalttığı da göz ardı edilmemelidir(Kavak, 1997: 24).

O’Higgins (2004: 29) gelişmekte olan bazı doğu Avrupa ve merkezi Asya ülkelerinin gençleri iş hayatına hazırlama noktasında eğitim programlarına ilişkin başlıca üç problemden bahsetmektedir:

- Söz konusu ülkelerde mesleki eğitim ve öğretim ilgili alandaki kurumlara bırakılmıştır.
- Eğitim sistemi esnek değildir ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarını değerlendiren mekanizmalar olmaksızın uzun vadeli planlamaları temel almaktadırlar.
- Eğitim müfredatlarının geliştirilmesiyle etkili olması durumunda işgücü ihtiyaçlarına daha uygun genç mezunların yetişmesine yardımcı olacak sosyal ortaklık katılımı kurumsallaşmamıştır.

Dünya Bankası (2005: 14) ilgili yayınında sürekli değişen ve yenilenen teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin ortaya çıkarmış olduğu eşitsizlikler karşısında gençlerin işgücü piyasa ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte ve yeni yaklaşımlarla oluşturulacak bir eğitim programına ihtiyaç duyduğu ifade edilmiştir. Buna göre bazı gelişmiş ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitim sisteminin önemle üzerinde durulması gereken bir konu olduğu, mevcut eğitim sisteminin gençleri işgücü piyasasına hazırlamakta yetersiz olduğu ve bu doğrultuda eğitim müfredatlarının işgücü ihtiyacına göre yeniden düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

İç ve küresel piyasaların bilgili, değişime hızlıca ayak uydurabilen ve yaratıcı düşünce yapısına sahip işgücü talebi gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye'nin işgücüne katılım oranlarının görece düşük olduğu göz önüne alındığında özellikle 20-29 yaş arasındaki yükseköğrenimden yeni mezun olan gençlerin eğitimden iş dünyasına geçişte sorunlarla karşılaştığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye'de gençler işgücü piyasa deneyimi eksikliği, iş arama süresinin uzunluğu ve gençlerdeki işgücü devir oranı yüksekliği sebebiyle işsizlikle karşı karşıya kalmaktadır (Bank, 2005: 2) . Türkiye'de genç işgücünün eğitim seviyesinin sürekli olarak yükselmesi ve bu durumun da nitelikli işgücü potansiyelini artırarak gençlerin istihdamını kolaylaştırması beklenirken eğitilmiş gençlerin işsizlik oranı yüksek bir seviyede gerçekleşmektedir. Özellikle 20-25 yaş grubu içerisinde yükseköğrenimi henüz tamamlamış olan gençler arasındaki yüksek işsizlik, genç işgücü istihdamındaki sorunlara ve özellikle eğitimden iş dünyasına geçişi sağlayacak kurum, politika ve örgün eğitim sistemi içerisinde kazanılan niteliklerin işgücü piyasa ihtiyaçlarına uygun olmadığıyla ilgili problemlere işaret etmektedir (Yentürk ve Başlevent, 2007: 10-11).

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında Türkiye eğitim sisteminin özellikle gençleri iş hayatına hazırlama noktasında çeşitli sorunlara sahip olduğu kabul edilebilir bir durumdur. Erdayı (2009: 146-148), Türk eğitim sistemine ilişkin sorunları özetle şu şekilde sıralamaktadır:

- Eğitime harcanan kamu yatırımları yetersiz olmasına rağmen toplam eğitim harcamaları (kamu + özel) oldukça iyi düzeydedir. Fakat özel yatırımın büyük çoğunluğu, öğrencileri iş hayatına hazırlayacak bilgileri

edinmelerinden ziyade onları bir takım sınavlara hazırlanmak için dersane, özel kurs ve özel derslere yapılan harcamalardan oluşmaktadır.

- Türk eğitim sistemi, özellikle kamu okullarında eğitim ve öğretime ilişkin kararların merkezden alındığı eğitim veren kurumların yeterince özerk olmadığı merkezi bir yapıya sahiptir.
- Türk eğitim sistemi içerisinde verilen mesleki ve teknik eğitim gençlere işgücü piyasasının istediği nitelikleri kazandırmamaktadır.
- Türk eğitim sistemi, mesleki eğitim ve işgücü piyasası arasındaki uyumu sağlama noktasında son derece önemli olan ve sosyal ortakların katılımını sağlayan “işlevsel” ve “kurumsallaşmış” bir yapıya sahip değildir.

Türkiye eğitim sisteminin bir başka sorunu da gençleri iş hayatına hazırlama ve okuldan-işe geçişlerini kolaylaştırma noktasındaki rolü tartışma konusu olmasına rağmen sayısal anlamda okullaşma oranında ciddi miktarda artışların yaşanmasıdır. Türkiye’de 2005-2017 yılları arasında toplam 103 yeni üniversite kurulurken 2013-2014 eğitim öğretim yılında yükseköğretime kayıt yaptıran öğrenci sayısı toplamda 1.248.193, 2015-2016 yılında kayıt yaptıran öğrenci sayısı ise 1.535.409’dur (YÖK, 2017). Yeni kurulan üniversite ve üniversiteye kayıt yaptıran öğrenci sayısındaki bu artış ülkemizde yeni mezunlar ordusuna her yıl 100 binlerce gencin daha katılmasına sebep olmaktadır.

Yükseköğretimde bölümlere ayrılan kontenjanların, işgücü piyasasının ihtiyaçları dikkate alınmadan belirlenmesi özellikle bazı alanlarda ihtiyaç duyulandan daha fazla öğrenci alımına ve bu alanlarda işgücü piyasa talebinin çok üstünde mezun sayısına sebep olmaktadır. Bu durum ülkemizde nitelikli ve diplomalı genç işsiz sayısını artırmaktadır (Anık ve Özkan, 2016: 187).

1.11. İŞSİZLİK KAYGISI

Sanayi toplumundan post-modern topluma geçişle birlikte emek yoğun iş piyasaları yerini sermaye yoğun iş piyasalarına bırakmıştır. Bu değişim; mesleki ve teknik işlerde beyaz yakalı çalışanların sayısını artırarak, mavi yakalı işçilere olan ihtiyacı önemli oranda azaltmıştır (Kuhnert, 1985: 7). Bunun yanı sıra geliştirilen yeni iş teknolojileriyle birlikte üretim süreci içerisinde insan gücüne olan ihtiyaç azalmıştır.

Yeni teknolojilerin gelişimi sadece iş arayanları değil, hali hazırda herhangi bir üretim firmasında çalışanların da işlerini yapacak bir makinenin gelişimi ya da çalışanın yeni teknolojik üretime uyum sağlayamaması gibi sebeplerle işsiz kalma riskini artırmıştır (Balakrishnan, 1999: 11).

İş piyasalarında gerçekleşen bu değişimlerin yanı sıra yaşanan küresel krizler de işgücü piyasalarını olumsuz şekilde etkilemiştir. 21. Yüzyılın başlarında yaşanan 2001 ve 2008 küresel krizleri, dünya çapında işsizlik oranlarında önemli bir artışa sebep olmuştur. Diğer sebeplerle birlikte krizlerin de etkisiyle artan işsizlik olgusu uzun dönemli, yapısal bir hal alarak ekonomik başarısına bakılmaksızın tüm ülkelerde ciddi bir sorun haline gelmiştir (Guichard ve Rusticelli, 2010: 5). Hem işgücü piyasasına yeni katılacak olan gençler, hem hali hazırda çalışan insanların, işgücü piyasalarının belirsizliği ve genel olarak artan işsizlik oranlarına karşı oldukça riskli bir durumda oldukları kabul edilebilir bir durumdur.

Günden güne artarak kronik bir hal alan işsizlik sadece ekonomik bir problem olmakla kalmamakta, birçok toplumsal ve psikolojik sıkıntılara da yol açmaktadır. Özellikle bireyler üzerinde önemli bir sıkıntı kaynağı olan işsizliğin, bireyleri boşanma, hırsızlık, alkol ve uyuşturucu kullanımı, intihar gibi birçok olumsuz davranışa sürüklediği yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır (Biçerli, 2014: 428-429). İşsizlik ayrıca depresyon ve kaygı gibi en yaygın psikolojik sıkıntılarla da yakından ilişkilidir (Weich ve Lewis, 1998: 118).

Bir işte çalışma ise insanların ekonomik, sosyal, psikolojik vb. birçok ihtiyacını karşılayabilmesini sağlamaktadır. Kısacası birçok insan için çalışma, hayatını idame ettirebilme açısından en önemli ihtiyaçlardan biridir. Çalışma, insanın hem şu anki hem gelecekteki hayatına, sosyal ilişkilerine ve aile hayatına yön vermektedir. İstihdam edilmenin insanlar için bu denli önemli olduğu düşünüldüğünde işsiz kalma ihtimalinin insanlarda ortaya çıkaracağı olumsuz duygusal durumlar kaçınılmaz olacaktır.

Kaygının gelecekte gerçekleşme ihtimali olan olumsuz durumlara karşı ortaya çıkan ve özellikle kişilerde risk algısı ve bu riske ilişkin kişide oluşan olumsuz duygusal bir durum olduğu kabul edilmektedir (Sjöberg, 1998: 90). İşgücü piyasalarındaki belirsizlik ve artan işsizlik oranları işgücü içerisindeki insanların geleceklerini birçok

yönden etkileyen çalışma hayatıyla ilgili bir takım olumsuz düşüncelere sahip olmasına ve “işsizlik kaygısı” yaşamalarına sebep olabilmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında işsizlik kaygısı; ister çalışır durumda, iş arama durumunda ve isterse de henüz eğitimini tamamlamamış, yakın gelecekte işgücü piyasasına katılacak olan bireylerin hem öz-yeterlilik gibi kendilerine bağlı olan ve hem de istihdamın genel durumu gibi etki edemediği şartlara bağlı olarak gelecekte bir iş sahibi olamama ya da sahip olduğu işi kaybetmesine ilişkin algıladığı riskten kaynaklanan olumsuz bir duygusal durum olarak ifade edilebilir.

1.11.1. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı

İşsizlik kaygısının iş arayan, çalışır durumda olan ve henüz işgücüne katılmamış ve katılması durumunda karşılaşacağı güçlüklerle karşı ortaya çıkabileceği ifade edilse de işsizlik kaygısı konusu, literatürde genel olarak öğrenciler, özellikle de üniversite öğrencileri üzerinde çalışılmış bir konudur.

İşsizlik kaygısıyla ilgili çalışmalara geçmeden önce üniversite öğrencilerinde kaygıyı etkileyen bazı faktörlerin anlaşılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple öncelikle üniversite öğrencilerinde kaygı düzeyini etkileyen faktörlere ilişkin çalışmalardan bahsedilecektir.

Endler vd. (1994) çalışmalarında sürekli kaygı ve kaygıyla baş etme tarzları ile durumluk kaygı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi cinsiyet değişkenine göre araştırmışlardır. Çalışmanın örneklemini 272 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada kullanılan anket aracılığıyla elde edilen veriler MANOVA testi ile analiz edilmiştir. Çalışmada gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; ister baskılı ister herhangi bir tehdidin olmadığı durumlarda kadın ve erkeklerin durumluk kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, fakat durumluk kaygıdaki değişimin kadınlarda erkeklere oranla daha fazla değişim gösterdiği ortaya çıkmıştır. Sürekli kaygının ise fiziksel bir tehditten kaynaklandığında kadınlarda daha yüksek, günlük yaşamla ilgili faaliyetlerden kaynaklandığında ise erkeklerde daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin kaygıyla baş etmeyle ilgili olarak görevlerine ya da probleme odaklanmalarının akademik başarı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Bozkurt (2004) çalışmasında üniversite öğrencilerinde depresyon ve kaygı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini 363 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada anketler aracılığıyla elde edilen veriler SPSS programında ANOVA, t-testi ve Scheffe anlamlılık testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere oranla oldukça yüksek olduğu, ailelerin sosyoekonomik düzeylerine göre öğrencilerin kaygı düzeylerinde ise anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Ehtiyar ve Üngüren (2008) çalışmalarında turizm eğitimi alan öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmanın örneklemini 212 üniversite ve 284 lise öğrencisi olmak üzere toplam 496 öğrenci oluşturmuştur. Kullanılan anketler aracılığıyla elde edilen veriler SPSS 13.0 programında korelasyon, t-testi ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre umutsuzluk ve sürekli-durumluk kaygı arasında ve öğrencilerin almış oldukları eğitime yönelik algılarıyla kaygı ve umutsuzluk düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Mahmoud (2011) çalışmasında üniversite son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyi ile düşünce tarzı, sosyal destek ve seçilen bazı demografik özellikler arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini; internet üzerinden anket uygulaması yapılarak ulaşılan 257 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada elde edilen veriler; kaygının bilişsel, davranışsal ve psikolojik uyarıcılarına uyarlanmış bir tahmin modeli kullanılarak path diyagramlarıyla analiz edilmiştir. Çalışmada gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; sosyal destek, yaşam tatmini, olumlu düşünme tarzı ve kaygıyla uyumlu bir şekilde mücadele ile kaygı düzeyi arasında negatif, olumsuz düşünme ve kaygıyla uyumsuz bir şekilde mücadele etme arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Loureiro vd. (2011) çalışmalarında tıp öğrencilerinde iletişim becerileri ile kaygı seviyeleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bir kurs düzenlenmiş, öğrencilerin kurstan önceki ve sonraki kaygı seviyeleri incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 115 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrencilere uygulanan anketle elde edilen veriler SPSS 14 programına aktararak lojistik regresyon ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Çalışmada gerçekleştirilen

analizlerin sonucuna göre öğrencilerin iletişim becerileri ile kaygı düzeyleri arasında güçlü bir negatif ilişki ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin iletişim kursu öncesindeki kaygı düzeylerinin kurs sonrası kaygı düzeylerinden yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yılmaz vd. (2014) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin kaygı düzeyini çeşitli demografik değişkenlere göre belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini 246 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada kullanılan anketlerle elde edilen veriler SPSS programında Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre öğrencilerin kendileri için algıladıkları akademik başarı açısından kaygı düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmadığı ancak elde edilen bulgulara göre algılanan akademik başarı arttıkça kaygı düzeyinin de arttığı ortaya çıkmıştır. Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre ise durumluk kaygı düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermiştir. Buna göre ailesinin aylık geliri yüksek olan öğrencilerin durumluk kaygı düzeyi daha yüksektir.

Rathnayake (2016) çalışmasında hemşirelik fakültesinde okuyan son sınıf öğrencilerinde depresyon, kaygı ve stres arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini 92 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada anket tekniği kullanılmıştır. Anketlerle elde edilen veriler, SPSS 22 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Çalışmada gerçekleştirilen Chi-squared testinin sonuçlarına göre kaygının hem stres hem depresyonla güçlü ve pozitif bir ilişkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Üniversite son sınıf öğrencilerinde olumsuz duygusal durumların birbirlerini etkilediğine vurgu yapılmıştır.

Wahed ve Hassan (2016) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin bazı sosyo demografik özellikleri ile depresyon, stres ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmanın örneklemini 442 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Bu örneklem üzerinde yapılan anketlerle elde edilen veriler SPSS 16.0 programında lojistik regresyon ve korelasyon testleriyle analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre kız öğrencilerin kaygı seviyesi (%70.4) erkek öğrencilerin kaygı seviyesinden (%54.7) yüksektir. Öğrencilerin buldukları sınıflarla kaygı seviyeleri arasında güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre üst sınıflara doğru öğrencilerin kaygı seviyesi artmaktadır. Ayrıca yaş ve kilo ile kaygı arasında da pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

Yukarıda verilen çalışma özetlerinden anlaşılacağı üzere üniversite öğrencilerinin kaygı düzeyleri en fazla cinsiyet faktörüne göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerin algıladıkları sosyal destek, ailevi özellikler, kendilerine ilişkin bazı algılar ve aldıkları eğitime ilişkin algıları ise öğrencilerin kaygı düzeyini etkileyen bazı faktörlerdir. Bu çalışmalarda öğrencilerin gelecekle ilgili belirsizliklere ilişkin kaygı durumları değerlendirilmemiştir. İşsizlik kaygısıyla ilgili çalışmalarda genel itibariyle öğrencilerin geleceklerine ilişkin düşünceleri değerlendirilmektedir.

Kaya ve Varol (2004) çalışmalarında üniversite son sınıf öğrencilerinde kaygıyı etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Çalışmanın örneklemini 518 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Anket yöntemiyle toplanan veriler SPSS 16.0 programında analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre öğrencilerin kaygı düzeyini en fazla etkileyen faktörlerin hastalık ve yakınlarını kaybetme ve iş bulamama veya işe girememeye ilgili olduğu ortaya çıkmıştır.

Canbaz ve diğ. (2007) çalışmalarında tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyini etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Çalışmanın örneklemini 168 tıp fakültesi son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada anket yöntemi ile toplanan veriler SPSS 16.0 programında analiz edilmiştir. Çalışmada gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre öğrencilerin yarısının mesleki gelecek kaygısı yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Ersoy-Kart ve Erdost (2008) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin mezun olduktan sonra işsiz kalma ihtimaline ilişkin kaygılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada işsizlik kaygısı olgusu öğrencinin eğitim aldığı alana, sınıf farklarına, öz-kontrol ve öz-saygılarına, cinsiyete değişkenlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 287 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Anketler aracılığıyla örneklem grubundan elde edilen veriler SPSS 13.0 programında analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre mezuniyete yaklaştıkça öğrencilerin işsizlik kaygısının arttığı, kontrol odağı ile işsizlik kaygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, işsizlik kaygısı arttığında öğrencilerin öz-saygılarının azaldığı ve işsizlik kaygısının, babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Dursun ve Aytaç (2009) çalışmalarında son sınıfta eğitim gören öğrencilerin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ile iş bulma ümidi, iş önceliği ve iş deneyimi

arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 315 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Kullanılan anketler aracılığıyla elde edilen veriler SPSS programında t ve F testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre, iş deneyiminin işsizlik kaygısını azalttığı, kız öğrencilerin işsizlik kaygısının erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca literatürdeki diğer araştırmaların aksine katılımcıların % 82,5'i mezun olduktan sonra iş bulma ümidi olduğunu belirtmiştir. Araştırmacılar bu durumun örneklem grubu içerisindeki büyük bir çoğunluğun daha önce bir işte çalışmış olmasından kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir.

Kıdır (2010) çalışmasında üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısını ve bu kaygının psikolojik faktörlerle ilişkisini araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini 280 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS 16.0 programında analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre öğrencilerin stres, depresyon ve işsizlik kaygısı düzeyleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu, kız öğrencilerin genel kaygı düzeyinin erkek öğrencilere oranla önemli derecede yüksek olduğu ve öğrencilerin dış kontrol ve öz-saygı değerleri ile işsizlik kaygısı arasında negatif bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Tayfun ve Yılmaz (2016) çalışmalarında üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygı düzeyini belirlemeyi ve işsizlik kaygısının alt boyutlarını açıklayarak işsizlik kaygı seviyesinin diğer olumsuz psikolojik faktörlerle ilişkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini 441 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada anket kullanılarak elde edilen veriler SPSS 21.0 programı aracılığıyla t-testi, ANOVA ve Tukey Post Hoc testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısının açıklayıcıları önem sırasıyla; öğrencilerin işgücü piyasa koşullarına ilişkin algıları, çevresel ve sosyal baskı, kişisel karamsarlık ve öz saygı ve niteliksel eksiklikler olarak belirlenmiştir.

1.11.2. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısıyla İlişkili Faktörler

1.11.2.1. Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği

Üniversite öğrencilerinin kendilerini işgücü piyasası için niteliksel anlamda yetersiz olarak düşünmesi; aldıkları eğitime ilişkin algıları ve gün geçtikçe artan üniversite mezunu işsiz sayısı gibi nedenlere bağlanabilir.

Üniversite eğitiminden iş hayatına geçiş için öğrencilerin belli sınavlara tabi tutulması öğrencilerin kendilerini iş hayatına hazırlamaktan ziyade bu sınavlara odaklanmalarına sebep olmaktadır (Gül, 2008: 185). Bu durum, öğrencilerin mezuniyetten sonra yapacakları işlerle ilgili mesleki gelişime yönelmekten ziyade bu sınavlara hazırlanmasına ve kendini istihdam edileceği alana ilişkin yetersiz görmesine sebep olabilmektedir.

Artan üniversite sayısına bağlı olarak öğrenci sayılarındaki artışa karşın öğretim elemanı sayısının artmaması da üniversite eğitiminde sorunlara sebep olabilmektedir. Öğrenci sayısı ile öğretim üyesi arasındaki orantısızlık, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısını artırarak öğrencilerin yeterince akademik danışmanlığa ulaşamamalarına ve kendi alanlarında yeterince donanıma sahip olmadan mezun olmalarına sebep olmaktadır (Anık ve Özkan, 2016: 186). Bu durumun özellikle yeni kurulan üniversiteler için oldukça önemli bir sorun oluşturduğu düşünülmektedir.

Ayrıca öğrencilerin tercih aşamalarında yeterince bilgi edinmeden tercih yapması ya da bazı öğrencilerin okudukları bölümleri istemeyerek seçmesi öğrencinin aldığı eğitimden memnun olmamasına sebep olabilmektedir (Deveci ve diğ., 2012: 194).

1.11.2.2. Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği

Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği kaygı seviyesini önemli derecede artıran faktörlerden biridir. Üniversite öğrencilerindeki bu olumsuz duygusal durumlar mezuniyetten sonra işgücü piyasasında rakipleriyle rekabet edemeyeceğine ilişkin bir his uyandırmaktadır (Kim, 2001: 57).

Özgüven eksikliği ve karamsarlık mezuniyet aşamasındaki öğrencilerin sınav kaygısını da önemli derecede artırarak (Bruehl, 2009), öğrencilerde bu tür sınavlar için yetersizlik düşüncesini ortaya çıkarabilmektedir.

Şahin ve Fırat (2009) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin sorunlarını araştırmışlardır. Araştırmanın sonucuna göre özgüven eksikliği öğrencilerin en büyük sorunlarından biridir. Özgüven eksikliği de öğrencilerin geleceğe ilişkin umutsuzluğunu artırarak işgücü piyasasında yerini alma, iş seçimi ve iş bulamama ile ilgili kaygılarını ortaya çıkarmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2012: 375).

Sonuç olarak, karamsarlık ve özgüven eksikliğinin öğrencide gelecekle ilgili olumsuz düşüncelere sebep olduğu göz önüne alındığında bu durumun işsizlik kaygını önemli derecede artıracığı düşünülmektedir.

1.11.2.3. Çevresel ve Sosyal Baskı

Gençlik çağı bir anda mutluluktan kaygıya, sevinçten sıkıntıya geçme gibi kolayca değişen ve çevresinden kolayca etkilenilebilen bir dönemi ifade eder (Yılmaz ve diğ., 2009: 27). Dolayısıyla öğrencinin çevresine ilişkin algılarından ya da çevresindeki insanların yaşadığı olumsuz durumlardan etkilenerek geleceğe ilişkin kaygı duyması kaçınılmazdır. Türkiye’de özellikle gençler ve üniversite mezunları arasında işsizliğin yaygın olması sebebiyle öğrencilerin üniversite mezunu işsizlerle karşılaşması ya da öğrencinin bu durumda bir yakını ya da arkadaşı olması oldukça olası bir durumdur. Çevresindeki üniversite mezunu işsizler ise bu gençlerin iş bulmaya ilişkin umutsuzluk ve kaygı düzeylerini artırmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2012: 374).

Üniversite öğrencilerinin gelecekle ilgili kaygı duymasında ailenin de oldukça etkin bir rolü vardır. Yavuzer ve diğ. üniversite gençliğinin sorunlarını araştırdıkları bir çalışmada katılımcı öğrencilerin verdikleri cevaplar ışığında öğrencilerin problemlerini sıralamışlardır. Buna göre üniversite öğrencileri en önemli problem olarak ailelerine yük olmayı ifade etmişlerdir (Yavuzer ve diğ., 2005). Bu durum öğrencinin ailesine karşı hissettiği bir borçluluk durumundan kaynaklanmaktadır. Öte yandan üniversite eğitimini önemseyen ve çocuklarının üniversite eğitimi alabilmesi için maddi ve manevi imkânlarını elinden geldiğince kullanan aileler çocuklarının mezuniyet sonrasına ilişkin bir takım beklentilere sahiptirler (Anık ve Özkan, 2016: 188). Bu beklentiler genel olarak öğrencinin mezuniyet sonrası bir işe girmesine yöneliktir. Öğrenci, ailesi açık açık ifade etmese de bu beklentilerin farkındalığıyla bir baskı hissedecek ve mezuniyet sonrasında iş bulamama olasılığına karşı kaygılanacaktır.

1.11.2.4. İstihdamın Durumu

Diğer birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de genç işsizlik, toplam işsizlik oranına göre oldukça yüksektir. Genç işsizler içerisinde ise yükseköğretim mezunları diğer eğitim seviyelerindeki gençlere oranla oldukça yüksektir (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 85).

İstihdam durumuna bakıldığında ise 2016 yılı için 15-64 yaş grubu istihdam oranı % 50,6, 15-25 yaş grubu için % 34,1 olarak gerçekleşmiştir. Yine 2016 yılı için genç yaş grubu içerisinde yükseköğretim mezunlarının istihdam oranı % 52,1 ile diğer eğitim seviyesindeki gençlere oranla yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir (TÜİK, 2017). Türkiye’de eğitim sürelerinin genel itibariyle uzun olması öğrencilerin mezuniyet yaşının 24’ün üzerinde olmasına sebep olabilmektedir. Öte yandan eğitimli gençler işgücüne katılım kararı alırken de aceleci değildir. Mevcut işlerin uygunluğu, piyasada geçerli ücret düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak nitelikli gençlerin işgücüne katılımı uzun zaman alabilmektedir (Kemp ve Barry, 2005: 113). TÜİK verilerine göre 2016 yılı için yükseköğretim mezunu gençlerin % 25’i çeşitli nedenlerle işgücüne katılmamıştır. Bu sebeplerle yükseköğretim mezunlarının istihdam oranları günlük hayattaki gerçekleri tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Üniversite öğrencisi gençler ise günlük hayatta “*diplomalı işsiz*” olgusuyla sürekli karşı karşıya kalmaktadırlar.

İKİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK NİYETİ

2.1. GİRİŞİMCİ VE GİRİŞİMCİLİK KAVRAMLARI

Latince intare kökünden gelen, İngilizcede “enter” (giriş) ve “pre” (ilk) sözcüklerinin birleşimiyle oluşan “entreprenuer” (girişimci) kavramı “ilk girişen, ilk başlayan” olarak ifade edilmektedir (Korkmaz, 2000: 165). Girişimci ve girişimcilik kavramları, birçok insan tarafından yaygın şekilde kullanılan ve antropoloji, tarih, yönetim, psikoloji, sosyoloji ve iktisat gibi farklı disiplinlerdeki bilim insanlarının öncelikli olarak çalıştığı konularındandır (Hébert ve Link, 1989: 49). Fakat girişimci ve girişimcilik kavramları esas itibariyle iktisat ve işletme bilimleri içerisinde değerlendirilmekte ve bu alanlar içerisinde en fazla ilgi çeken konulardan birini oluşturmaktadır (Marangoz, 2012: 1). İktisadi bakış açısına göre girişimci; arz ve talebe yön veren, pazar arayan kişi, girişimcilik ise; kaynakları ekonomik yönde değerlendirme ve harekete geçirme işi olarak değerlendirilmektedir (Aytaç, 2006: 141). İşletme bilimine göre girişimcilik; yeni bir şeyler (yeni ürünler, yeni hizmetler, yeni piyasalar vb.) yaratma fırsatının nasıl elde edileceğini ya da başkaları tarafından ortaya çıkarılmış şeylerin nasıl geliştireceğini ve daha etkili hale getirileceğini, ondan nasıl yararlanılacağını anlamaktır (Shane ve Venkataraman, 2000: 218).

Girişimci kavramı ilk olarak 17. Yüzyılda Fransız askeri disiplini içerisinde kullanılmıştır (Güney, 2004: 3). Bazı iktisatçılar girişimci kavramını ilk ortaya atan ve geliştirenlerin J. B. Say ve Adam Smith olduğunu iddia etmektedir. Diğer bazı iktisatçılara göre bu kavram ilk olarak Fransız iktisatçı Richard Cantillon tarafından 18.yy’da açıklanmıştır (Hoselitz, 1951: 193).

Bu bölümde sırasıyla girişimci ve girişimcilik kavramlarının, tarihsel süreç içerisindeki gelişimleri esas alınarak farklı tanımlarına yer verilecektir.

2.1.1. Girişiminin Tanımı

Girişimci kavramının gelişimi tarihsel süreç içerisinde bazı benzerliklere sahip iki önemli yaklaşım çerçevesinde gelişmiştir. 18.yüzyılın sonu ve 19.yüzyılın başlarında

Cantillon ve Say'ın çalışmalarını temel alan ilk yaklaşıma göre girişimci; çeşitli üretim faktörlerini bir araya getirerek eski ya da yeni mal ve hizmetlerin üretimi için bu faktörleri yönlendiren kişidir (Shane, 2007: 8). İkinci yaklaşım ise Schumpeter'in (1932) "*kapitalizm süreci içerisinde ekonomik gelişim*" teorisi ile ilişkilidir. Bu bakış açısına göre ise girişimciler; yenilik üreten, yeni ürünleri ortaya çıkaran, süreçlerin ve piyasaların şekillenmesini sağlayan kişilerdir (Hébert ve Link, 2007: 2).

Girişimci kavramının tarihsel süreç içerisinde çeşitli tanımları Tablo 2.1'de yer almaktadır.

Tablo 2.1. Girişimcilik Teorisinin Gelişimi ve Girişimci Kavramı

Orta Çağ Dönemi: Ortaçağ döneminde girişimci büyük çapta üretim faaliyetleri gerçekleştiren bir yönetici olarak kabul edilmiştir. Girişimci; bu büyük üretim projelerini gerçekleştiren risk almaksızın elinde bulunan kaynakları kullanarak üretim sürecini yöneten kişidir.
17. Yüzyıl: Bu dönemde girişimcilik ve risk arasında ilk kez bir bağlantı kurulmuştur. Girişimci; kar etmenin yanı sıra zarar etme riskini de göze alarak devletle anlaşma yapmak kaydıyla mal ya da hizmet tedarik eden kimsedir.
1725 Richard Cantillion: Girişimci; sermaye tedarik eden kişiden farklı olarak, belirli bir fiyata aldığı malı belirsiz bir fiyattan satışa sunmak kaydıyla risk alan kişidir.
1797 Beaudou: Girişimci; risk alan, planlayan, idare eden, yöneten ve sahip olan kişidir.
1803 Jean Baptista Say: Girişimcinin karıyla, sermayenin karını ayırt etmiştir.
1876 Francis Walker: Girişimci; yönetsel becerisi sayesinde geçerli faiz oranıyla para miktarı arasında seçim yapan kişidir.
1934 Joseph Schumpeter: Girişimci; yenilik yapan ve daha önce denenmemiş teknolojiler geliştiren kişidir.
1961 David McCelland: Girişimci; aktif, orta düzeyde risk üstlenen kişidir.
1964 Peter Drucker: Girişimci; fırsatları en yüksek seviyeye çıkaran kişidir.
1975 Albert Shapero: Girişimci iflas riskini de göze alarak, teşebbüs eden, inisiyatif alan, çeşitli sosyal ve ekonomik yapıları organize eden kişidir.
1980 Karl Vesper: Girişimcinin tanımı iktisatçılar, psikologlar iş adamları ve siyasetçilere göre farklılık gösterir.
1983 Gifford Pinchot: İç girişimcilik; işletme içerisinde çalışan bireylerin girişimciliğidir.
1985 Robert Hisrich: Girişimci mali, sosyal ve psikolojik risk almanın yanı sıra parasal ve kişisel tatmin elde eden; bu amacı doğrultusunda gereken zaman ve çabayı sarf ederek belirli bir değere sahip "bir şey" ortaya çıkaran kişidir.

Kaynak: Robert D. Hisrich, and Michael P. Peters, Entrepreneurship: Starting, Developing and Managing a New Enterprise, Third Edition, (1995); Serpil DÖM, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, Detay Yayıncılık, (2008: 6).

Yukarıdaki tanımlar incelendiğinde, girişimci kavramı ifade edilirken “*risk alma*”, “*yenilik*” ve “*organizatör*” kavramlarının bu tanımların geneli için anahtar kelimeler olabileceği görülmektedir. Casson (1982: 21-22) girişimciyi, kıt kaynakları uyum içerisinde yönetebilme ve bu süreçte etkili karar özellikleriyle ifade etmektedir. Bu tanımlar çerçevesinde girişimcinin ekonomik bir faaliyet gerçekleştirdiğinden söz edilmektedir. Hébert ve Link (1989: 41) çalışmalarında girişimciye ilişkin 12 farklı ifadeden bahsetmektedirler:

1. Girişimci, belirsizlikle ilgili riski üstlenen kişidir.
2. Girişimci, finansal sermayeyi tedarik eden kişidir.
3. Girişimci, yenilikçidir.
4. Girişimci, bir karar vericidir.
5. Girişimci, endüstriyel bir liderdir.
6. Girişimci, bir yönetici ya da müfettiştir.
7. Girişimci, ekonomik kaynakların organizatörü ve koordinatörüdür.
8. Girişimci, bir işletme sahibidir.
9. Girişimci, üretim faktörlerinin işverenidir.
10. Girişimci, bir müteahhittir.
11. Girişimci, arbitrajcıdır.
12. Girişimci, alternatif kullanımlar için kaynak tahsis eden kişidir.

Hébert ve Link (1989) bu 12 ifade içerisinde 2, 6, 8 ve 9 numaralı maddelerde girişimcinin, her hangi bir değişim ve riskin söz konusu olmadığı statik bir rol üstlendiğini, 1, 3,5,7,10,11 ve 12’nci maddelerde ise girişimcinin daha önemli ve etkin bir şekilde dinamik bir role sahip olduğunu ifade etmektedirler.

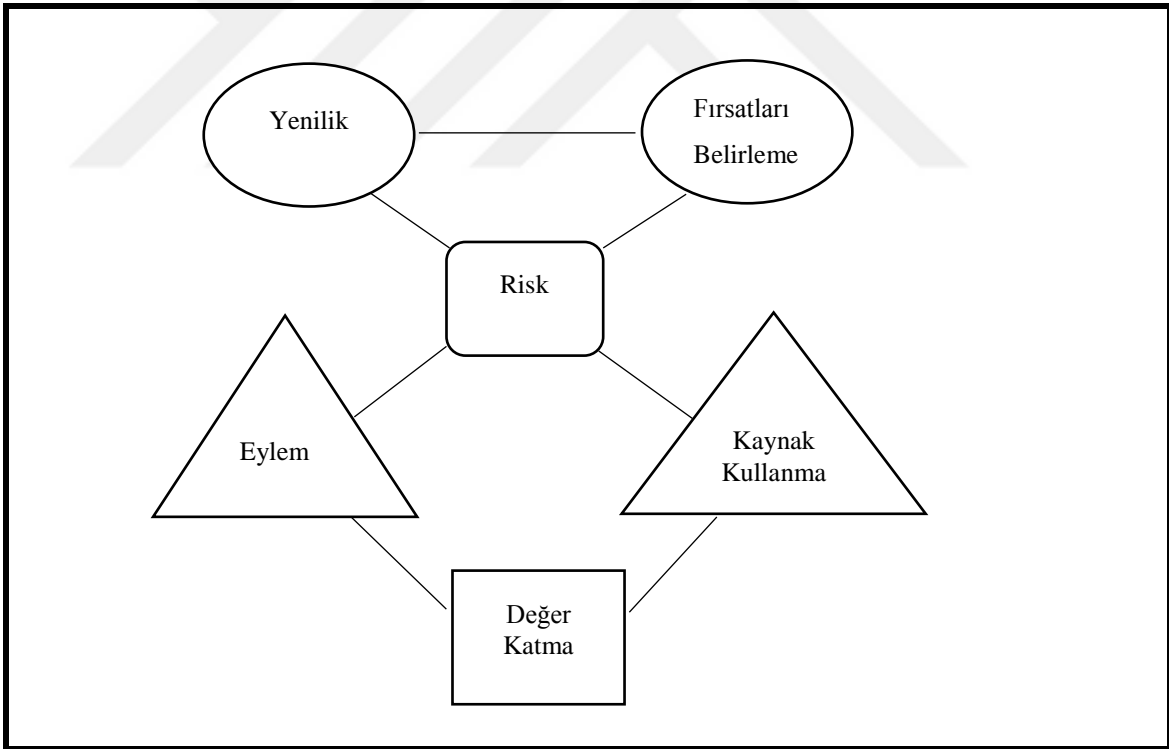
Wennekers ve Thurik (1999: 28) girişimciyi; “ mevcut ya da yeni kurulacak olan örgütler için yeni ekonomik fırsatlar (yeni ürün, yeni üretim yöntemleri, yeni örgütsel planlar ve yeni ürün-piyasa kombinasyonları) yaratan, söz konusu yenilikler için yetenekli ve istekli insanları bir araya getiren, belirsizlik ve diğer engellere rağmen fikirlerini piyasaya tanıtan, kaynak ve kuruluşlarının kullanımına ve biçimine karar veren ve tüm bunları yerinde tespit eden kişi” olarak tanımlamaktadırlar.

Girişimci, genellikle kendi işini kuran, çeşitli üretim faktörlerini bir araya getirerek ve risk alarak üretim sürecini gerçekleştiren ve bu sürecin sonunda kar etmeyi

hedefleyen kişidir (Emsen ve diğ., 2001: 154). Girişimci kendi işinde çalışan ya da yaşı ve büyüklüğü dikkate alınmaksızın sahibi olduğu firmanın yöneticisi olan kişidir (Van Praag ve Versloot, 2007: 353).

Laezar'a (2004: 208) göre girişimci; başkaları tarafından işe alındığında bile işin uzmanlarından daha fazla para kazanabilen, sadece özel bir işte değil birçok işte yetenekli olan kısacası "her işten anlayan kişi" olarak tanımlamaktadır. Girişimci bu yetenekleriyle, kaynaklara ilişkin tahminlerde bulunarak işi planlar, insan kaynaklarını organize ederek tüm girdilerin işlenmesini sağlar ve elde edilen çıktıyı da kara dönüştürecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunar (B. Z. Erdoğan, 2009: 7).

Naktiyok (2004: 10-11) girişimciyi; "tanımlanmamış talepleri tanımlayan, değişime ve çevre koşullarına cevap vermek için yeni ürün veya hizmet geliştiren, pazarlama ve finans planlarını oluşturan, riskleri hesaplayan, kaynakları bir araya getiren ve girişimi yönlendiren kişi" olarak tanımlamaktadır.

Kaynak: Dana, L P., *World Encyclopedia of Entrepreneurship*: Edward Elgar Publishing Massachusetts (2011: 47)

Şekil 2.1. Girişimci Kavramını Tanımlamada Kullanılan Temel Faktörler

Şekil 2.1.'de görüldüğü gibi Dana (2011) girişimci kavramının tanımlanmasında kullanılan 6 temel faktör olduğunu ifade etmiştir. Buna göre girişimci; “fırsatları yeniden organize ederek yenilik yapan bir aktör; kaynakların verimli bir şekilde kullanılması için gerekli faaliyetleri gerçekleştirirken kısmen riskli kararlar alan ve bir değer ortaya çıkaran kişi” olarak tanımlanmaktadır. Girişimci; yeni ürün, yeni süreç ve yeni piyasalar belirleyerek ve onları kullanarak ekonomik bir faaliyet ortaya çıkarmak veya geliştirmek kaydıyla değer yaratan kişidir (Boutillier ve Uzunidis, 2016: 17).

Girişimci üç şeyi çok iyi yapar; fırsatları belirler, şekillendirir ve geliştirir. Sonrasında ise bu fırsatları başarılı bir ticari faaliyete dönüştürmek için yeni bir iş yaratır. Girişimcinin tüm bu faaliyetleri gerçekleştirmesinin ilk adımı yeni bir fikirdir. Girişimci bu fikrinin ticari bir değeri olduğuna inandığında, fikrini fırsata dönüştürmek için kaynakları ve insanları organize eder. Girişimci; fikir, iş ve ekonomik değer yaratan kişidir (Thornberry, 2001: 257).

2.1.2. Girişimciliğin Tanımı

Girişimcilik çalışma alanı için kuramsal bir çerçeve oluşturmada en büyük engel girişimciliğin tanımıdır. Tarihsel süreç içerisinde araştırmacılar girişimciliğin tanımından ziyade girişimcinin kim olduğu ve ne yaptığı konuları üzerine yoğunlaşmışlardır (Venkataraman, 1997: 121). Girişimcilikle ilgilenen araştırmacılar her iki yaklaşımı ayrı ayrı esas alarak sayısız girişimcilik tanımı yapmışlarsa da genel kabul gören bir tanım ortaya çıkmamıştır (Gartner, 2002: 48).

Girişimciliğe ilişkin çok sayıda ve farklı tanımlar bulunmasına rağmen bu tanımlar benzer düşünceleri esas almışlardır. Bu tanımlar “yenilik”, “örgütlenme”, “yeni bir şey ortaya çıkarmak”, “refah” ve “risk alma” gibi kavramları içermektedir (Weber ve Szkudlarek, 2013: 242).

Girişimciliğin tarihsel süreç içerisinde yapılan ve kavramın gelişimi için önemli olduğu kabul edilen bazı tanımlar Tablo 2.2’de yer almaktadır.

Tablo 2.2. Girişimcilik Tanımları

Cantillon (1755)	Girişimcilik, her türlü serbest meslek olarak tanımlanmaktadır.
Say (1803)	Girişimcilik, üretim faktörlerini bir araya getirmektir.
Schumpeter (1934)	Girişimcilik, yeni kombinasyonlar ortaya çıkarmaktır. Girişimcilik piyasa dengesini bozar ve özü yeniliktir. Schumpeter kavrama yeni bir boyut kazandırmıştır.
Cole (1968)	Girişimcilik, kar eden bir iş kurmak, bu işi sürdürmek ve geliştirmek amacıyla hareket etmektir.
Leibenstein (1969)	Girişimcilik, tüm piyasaların iyi durumda olmadığı ya da açıkça bilinmediği, üretim fonksiyonunun girişimde bulunulacak alanla ilgili kısımlarının tam olarak bilinmediği durumlarda bir girişimde bulunmak için gerekli olan tüm faaliyetleri içerir.
Kirzner (1973)	Girişimcilik, sonraki zamanlarda piyasalarda ortaya çıkacak olan belirsizlik ve dengesizlikleri doğru bir şekilde tahmin edebilme yeteneği ile fırsatların kullanılmasıdır.
Ronstadt (1984)	Girişimcilik, sürekli artarak devam eden bir refah ortaya çıkarmanın dinamik bir sürecidir.
Hisrich (1989)	Girişimcilik; finansal, psikolojik ve sosyal risklerin varlığının yanı sıra parasal ve kişisel tatmine de sebep olabilecek, farklı bir şeyin ortaya çıkarılması için gerekli zaman ve çabanın harcanması sürecidir.
Vesper (1986)	Girişimcilik, yeni bir girişimde bulunmaktır.
Stevenson, Roberts ve Gousbeck (1985)	Girişimcilik, bireylerin kontrolleri altında olan kaynaklara bakmaksızın sahip oldukları içsel yetenekler ya da bir organizasyon aracılığıyla fırsatları takip etmesi sürecidir.
Gartner (1989)	Girişimcilik, yeni organizasyonların yaratılmasıdır.
Low and MacMillan (1988)	Girişimcilik, yeni bir girişimin yaratılmasıdır.
Stevenson ve Sahlman (1989)	Girişimcilik, mevcut durumda kontrol altında olan kaynaklara bakılmaksızın fırsatların sürekli takibidir.
Stoner ve Freeman (1992)	Girişimcilik, ekonomik büyümeyi hızlandıran ve üretkenliği artıran yeni teknoloji, ürün ve hizmetlerin üretimi için kaynakları bir araya getirmenin görünüşte devamlı olmayan sürecidir.
Bygrave and Timmons (1992)	Girişimcilik, mevcut durumda kontrol altında olan kaynaklardan bağımsız olarak bir fırsat yaratma ya da elde etme sürecidir.
Drucker (1995)	Yenilik, bir işletmenin sosyal ve ekonomik potansiyelinde bilinçli değişim gerçekleştirme çabasıdır.
Harvard İşletme Fakültesi (2002)	Girişimcilik, zaman içinde fırsatları yönetmenin bir yoludur. Girişimcilik, fırsatları belirlemeyi ve sürekli olarak takip etmeyi, gelişen fırsatların değerlendirilebilmesi için kaynakları bir araya getirmeyi, organize etmeyi ve zaman içinde gerçekleşen değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan ihtiyaçların yeniden değerlendirilmesini içerir.

Kaynak: M.L. Fortner, *Entrepreneurs and Their Social Networks: Motivations, Expectations and Outcomes*. PhD Doctoral, The George Washington University, Washington, DC, (2006); Andrew Bernstein, *Nature vs. Nurture: Who is Interested in Entrepreneurship Education? A Study of Business and Technology Undergraduates Based on Social Cognitive Career Theory*, PhD Doctoral The George Washington University, Washington DC, (2011: 9-10-11)

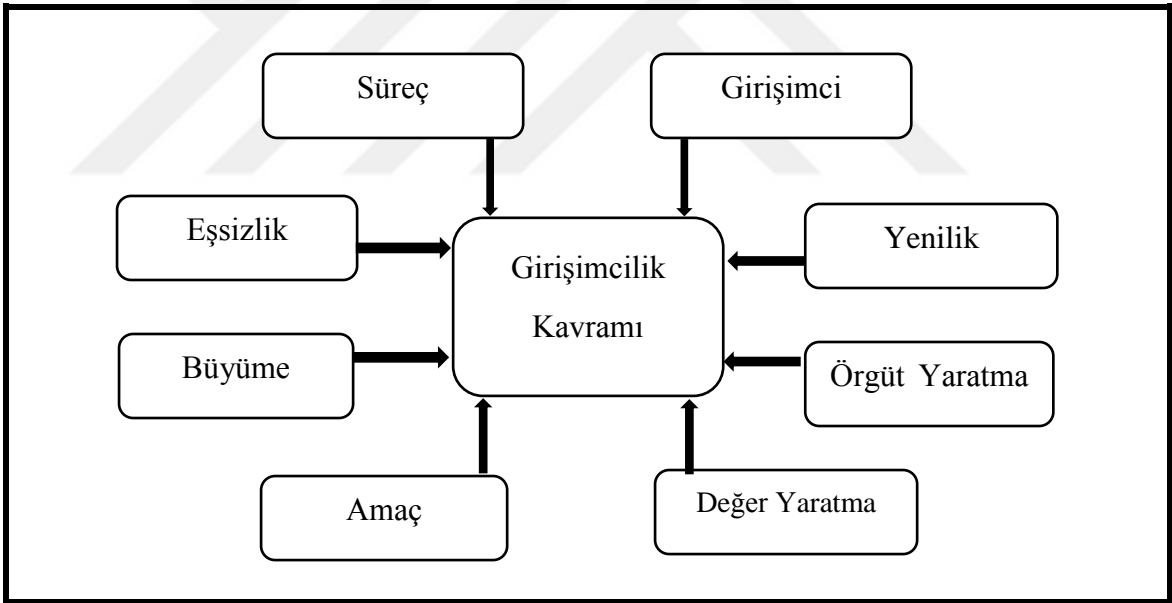
Girişimcilikle ilgili yapılan tanımların çoğu Schumpeter (1934)'ın girişimciliğin *yeni ürün, yeni hizmet, yeni süreç ve yeni pazar faktörlerinin yenilikçi bir organizasyonunu gerektirdiği* ve Gartner (1988)'ın *girişimciliğin yeni bir işletme ortaya çıkarması gerektirdiği* düşünceleri üzerinde şekillenmiştir (P. Sharma ve Chrisman,

2007: 12-13). Bu tanımlarda, “bir firma sahibi olma”, “risk ve belirsizliği göze alma” ve “kaynakların yeniden tahsis edilmesi” üç ortak faktördür (Low, 2009: 5).

Girişimciliği yapılan değişikliklerle zenginlik yaratan ve değer ortaya koyan bir olgu olarak ifade eden Stevenson ve Jarillo (2007: 23) girişimciliği şu üç ifadeyle açıklamaktadır:

- Girişimcilik, değişiklikler yapma sürecidir.
- Girişimcilik, başkalarının yaptığı her şeyi daha iyi yapma sürecidir.
- Girişimcilik sahip olunan kaynakların ötesinde fırsatları takip etmektir.

Girişimcilik tanımları içerisindeki en yaygın ifade girişimciliğin yeni bir iş ya da işletme yaratma faaliyeti olduğudur. Nitekim girişimciliğin en önemli özelliği yeni bir işletme yaratmaktır. Fakat bu özellik tek başına girişimcilik olgusunu açıklamamaktadır. Şekil 2.2’de girişimciliği tanımlamada kullanılan temel unsurlar yer almaktadır (Naktiyok, 2004: 3).

Kaynak: Mary Coulter, *Entrepreneurship in action*: Prentice Hall, New Jersey, (2001: 4)’ten uyarlayan; Atılhan Naktiyok, *İç Girişimcilik*, Beta Yayınları, İstanbul, (2004:4)

Şekil 2.2. Girişimciliği Tanımlayan Temel Unsurlar

2.2. GİRİŞİMCİLİĞİN EKONOMİK VE SOSYAL FONKSİYONU

Ekonominin bir fonksiyonu olarak girişimcilik öncelikle girişimcinin ekonomik rolüyle ilgilidir. Buna göre girişimci, kar elde etmek amacıyla piyasadaki fırsatları keşfeden, bu fırsatlardan faydalanan ve ekonominin bir temsilcisi niteliğinde olan kişidir (McStay, 2008: 26). Girişimciliğin ekonomik bir fonksiyon olarak değerlendirilmesi düşüncesinin temeli Schumpeter'in girişimcinin yeni fırsatlar yaratmada yenilik ve yaratıcı yıkım rolü düşüncesine dayanmaktadır. Girişimci bu rolünü yerine getirirken yeni bir ürün, yeni bir üretim yöntemi, yeni bir pazar ortaya çıkarma, yeni kaynakların keşfi ve yeni bir girişimin başlatılması faaliyetleriyle piyasa rekabetine dayanan dinamik ve sürekli değişen bir ekonomik düzene katkıda bulunmaktadır (Kiessling ve Glenn Richey, 2004: 1274).

Girişimcilik; yeni bir fikrin ortaya çıkışı bu fikrin geliştirilmesiyle yeni bilgilerin ortaya çıkması ve yayılımını sağlaması, rekabeti artırması, piyasaya çeşitlilik kazandırması gibi işlevleriyle ekonomik büyüme ve daha iyi ekonomik çıktıya katkı sağlayabilmektedir (Audretsch ve Keilbach, 2004: 5). Girişimcilik sadece yenilik, teknolojik gelişme ve insan sermayesine yapılan yatırımı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda genel olarak bakıldığında girişimcilik ekonomik büyümenin motoru niteliğindedir (Holcombe, 1998: 60). Gelişmekte olan ekonomilerde girişimciliğin katkıları; geleneksel ekonomiden modern ekonomiye geçiş, istihdam imkânlarının artışı, sermayenin daha hızlı birikimi ve yeniliklere öncülük etme şeklinde sıralanabilir (Tosunoğlu, 2003: 120). Girişimcilik, özellikle gelişmekte olan ülkelerde işgücü piyasasına büyük oranda etki etmektedir. Bu ülkelerde istihdamın büyük çoğunluğu girişimcilik faaliyetlerine bağlı olarak gerçekleştirilmektedir (Falco ve Haywood, 2016: 245).

Girişimcilik sosyal anlamda ise toplumsal kalkınma, istihdam sorunun çözümü, sosyal refah artışı ve katma değer ortaya çıkarması gibi çeşitli ve önemli birçok role sahiptir. Asıl olarak kendi kazançlarını hedefleyen girişimciler gerçekleştirdikleri girişimcilik faaliyetleriyle toplumsal çıkarlara da önemli oranda katkı sağlarlar. Bu sebeple ekonomi literatüründe "ekonomik insan" olarak adlandırılan girişimciler, kendi çıkarları için çalışırken topluma da hizmet etmektedirler (Uluyol, 2013: 353-354) .

Tablo 2.3. Girişimci Rol Türeleri

	Rol Tipleri	Tanımlar
Ekonomik	Kurucu	Fırsatları ticarileştirmek ve değerlendirmek için yeni bir girişim başlatma
	Yaratıcı	Yeni fırsatlar belirlemek ve faydalanmak
	Geliştirici	Girişimi devam ettirme, geliştirme ve büyütme
Büyüme Odaklı	Ailevi	Ailenin geçimini sağlama: Aile üyelerine sabit bir gelir, uzun dönemli güven ve işletmenin kontrolü için yetki sağlayan girişimsel faaliyetlerde bulunma ve bir koruma stratejisi geliştirme
	Hobi/Yaşam Tarzı	Daha az yükümlülük ve daha az riskle, tam zamanlı olmasa da hobi veya tutku üzerine bir girişim başlatma
Sosyal	Misyoner	Yeni firma formları kurmayı amaçlayan politik araştırmalara öncülük eden değişim ajanı firmalar kurma
	Toplumcu	Topluma katkıda bulunmak için bir katalizör görevi üstlenen girişimlerde bulunmak ve yeni ürün ve değerlerle hem aynı sektörde çalışanlara kar elde etme fırsatı vererek hem tüm toplumun faydalanmasını sağlayarak topluma faydalı olma
	Çevreci	Faaliyette bulunduğu ekonomik sektörde radikal bir değişime sebep olacak girişimlerde bulunma

Kaynak: Toyah L. Miller ve Curtis L. Wesley, Assessing Mission and Resources for Social Change: An Organizational Identity Perspective on Social Venture Capitalists' Decision Criteria, Entrepreneurship Theory and Practice, 34 (4), 705-733, (2010)'dan uyarlayan; Michelle Monique Black, Exploring the Multi-focus Influence of Identity on Students' Entrepreneurial Intent, Oklahoma State University, PHD Thesis, (2012: 47)

Tablo 2.3'te girişimcinin girişimcilik faaliyetleriyle ekonomik ve sosyal anlamda yerine getirdiği işlevlerden bahsedilmektedir. Buna göre girişimci gerçekleştirdiği yeni girişim ile kendi yaşam doyumunu iyileştirmenin yanı sıra, ailesi ve toplumuna da faydalı olabilmektedir. Gerçekleştirilen girişim, girişimcinin ailesinin hayatta kalabilmesi için oldukça önemli bir adım olabilir. Girişimde bulunulan sektörde diğer firma sahiplerine yeni fırsatlar sunarak bu kişilerin kâr etmesine, dolayısıyla sektörün canlanmasına katkıda bulunabilir ya da ortaya çıkarılan yeni mal ve

hizmetlerden tüm toplumun yararlanması ve toplumdaki diğer insanlar için istihdam fırsatı sağlanabilir.

2.3. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ

Girişimcilik niyetini açıklamaya geçmeden önce niyet kavramının ifade edilmesinde yarar vardır. Niyet, belirli bir hedefe ya da bir şeye ulaşmak için bir yola, bir yönleme (araçlara) yönelik olarak kişinin dikkatini (deneyim ve eylemini) yönlendiren zihinsel bir haldir. William James (1890/1950) niyeti; planlanan şeyin zihinde ortaya çıkmasıyla kişinin odaklanması sonucu, bir karara varma sürecinde “böyle olsun” gibi bir ifadeyle gerçekleşen içsel iletişim ya da kendiyle konuşma olarak tanımlamaktadır (Bird, 1988: 442). Niyet, kişinin içsel dünyasında gerçekleşen gelecekle ilgili zihinsel bir karar verme durumudur. Kişinin değerleri, ihtiyaçları, inançları, istekleri, arzuları ve alışkanlıkları gibi temel faktörlerin yanı sıra meraklarının dahi etkisiyle oluşan niyet süreci, dünyevi ve/veya uhrevi bir gerilim ya da motivasyon oluşturmayı ve sürdürmeyi; stratejik odaklanmayı ve stratejik bir duruş seçmeyi içermektedir (Sezer, 2013: 51). Niyet, kişinin gerçekleştirdiği, ya da gerçekleştirmekte olduğu davranışın anlaşılması için de son derece önemlidir (Propstmeier, 2011: 65). Psikoloji literatüründe özellikle gözlemlenmesi zor, beklenmeyen ve nadir olarak gerçekleştirilen davranışların ve diğer birçok davranışın en önemli belirleyicisinin niyet olduğu ifade edilmektedir. Niyet çoğunlukla kişiliğe ve duruma bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Krueger ve diğ., 2000: 412).

Bird (1988) girişimcilik niyetini, yeni bir girişimde bulunma ya da var olan girişimler için yeni değerler yaratmanın amaçlanması olarak ifade etmektedir. Girişimcilik niyeti, bir bireyin hali hazırda yeni bir iş/işletme kurma ya da gelecekte herhangi bir zamanda yeni bir iş/işletme kurmaya ilişkin niyetini ifade etmektedir (Engle ve diğ., 2010: 38). Yapılan bir çok ampirik çalışmada, girişimcilik niyeti ile bir işletme kurma faaliyetinin gerçekleştirilmesi arasında önemli bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bir kişinin girişimsel faaliyette bulunmaya ilişkin kararının tahmin edilmesi, kişinin girişimcilik niyetinin belirlenmesi ile gerçekleştirilebilir (Lee ve diğ., 2011: 6). Nitekim girişimcilik niyetinin belirlenmesi, kişinin yeni bir işletme kurup kurmama konusunda ne yapacağına ilişkin tahminlerde bulunabilmek için temel, kanıtlanmış ve sıkça kullanılan bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Thompson, 2009:

669). Bu bilgilerden hareketle girişimciliğin ilk ve en önemli adımının bir girişimde bulunmaya yönelik niyetlilik hali olduğu düşünülebilir.

Kişinin diğer kariyer seçeneklerine karşı, bulunduğu çevrede potansiyel fırsatları değerlendirmesini sağlayacak yeni bir iş kurma ve girişimde bulunma düşüncesini yansıtan (Karabey, 2013: 147) girişimcilik niyeti, kişinin istihdamını kendi kuracağı işle gerçekleştirme arzusunu ifade eder. Buna göre kişi iş aramak yerine, risk alarak kendi işini kurmaya, girişimci olmaya niyet eder (Jayeoba, 2015: 223). Fakat kişinin girişimde bulunmaya yönelik niyeti kısmen bu girişimin başarılı ya da başarısız olmasına ilişkin algısıyla şekillenmektedir. Çok az insan başarısızlık ihtimalinin yüksek olduğuna ilişkin algısına rağmen girişimde bulunmaya niyet eder (Mueller ve Dato-On, 2008: 7).

Bireyin kendi işini kurmaya yönelik girişimci çabalar harcama yönündeki faaliyetlere bağlılığı olarak da ifade edilen girişimcilik niyeti (Krueger ve Carsrud, 1993; Şeşen ve Basım, 2012: 22), yeni bir iş kurma ve geliştirmeye yönelik girişimci faaliyetlerle ilgili akıl yürütmeyi içerir. Bu bakış açısına göre girişimcilik niyeti, girişimci fikirlerle, bu fikirlerin uygulanması durumunda ortaya çıkabilecek sonuçlar arasındaki karmaşık ilişkileri yönlendiren süreç odaklı zihinsel bir yönelimdir (Boyd ve Vozikis, 1994: 64).

En genel ifadesiyle, birinin yeni bir iş başlatmaya yönelik niyetini ifade eden girişimcilik niyetinin gelişimi, başlıca üç teorik modelle açıklanmaktadır. Bu modeller (1) Shapero ve Sokol (1982)'un "*girişimci olay modeli*", (2) Bird (1988)'in "*girişimci niyet modeli*" ve Ajzen (1991)'in "*planlanmış davranış modeli*"dir (Shook, Priem ve McGee, 2003: 383).

2.4. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ MODELLERİ

2.4.1. Girişimci Olay Modeli

Shapero (1982) tarafından geliştirilen girişimci olay modeli, "*arzu edilebilirlik algısı*", "*uygulanabilirlik algısı*" ve "*fırsatlar için hareket etme isteği*" olmak üzere üç temel faktöre dayanmaktadır. Algılanan arzu edilebilirlik "bir kişinin girişimci olmayı cazip bulma ve girişimci davranışlara yönelik bireysel tercihlerini yansıtmaya derecesi"

olarak tanımlanmaktadır (Schlaegel ve Koenig, 2014: 294). Kısaca bu faktör girişimci olmanın kişi için çekiciliğini ifade etmektedir (Shook ve diğ., 2003: 384). Algılanan uygulanabilirlik, bireyin yeni bir iş başlatabileceğine ve girişimci olmanın kendisi için uygun bir iş olduğuna dair düşüncesini ifade etmektedir (Schlaegel ve Koenig, 2014: 294). Algılanan uygulanabilirlik, kişinin yeni bir iş başlatma yetkinliğinde olup olmadığı hissini ifade eder (Shook ve diğ., 2003: 384). Algılanan arzu edilebilirlik ve uygulanabilirlik sosyo-kültürel ortama bağlı olarak ortaya çıkar. Bireyin içinde bulunduğu çevre; risk alma, yenilik ve yeni girişimlere değer verirse kişi girişimci olmayı ciddi bir şekilde değerlendirecektir. Algılanan arzu edilebilirlik aile, iş arkadaşları ve eğitim seviyesine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Shapero ve Sokol'a göre algılanan uygulanabilirlik, mali desteğe ve ortaklara bağlıdır (Doğan, 2013: 53). Fırsatlara yönelik harekete geçme isteği ise kişinin fırsatlara yönelik harekete geçme eğilimine ilişkin kararını ifade etmektedir (Schlaegel ve Koenig, 2014: 294).

Girişimci olay modeline göre ataleti ortadan kaldıracak bir olay (örneğin; işsiz kalma, miras alma ya da piyangoyu kazanma) meydana gelene kadar insanlar ataletle yaşayacaklardır (Shook ve diğ., 2003: 285). Bu olayın meydana gelmesi kişinin ortaya çıkan alternatiflerden en iyi fırsat için araştırmalar yapması ve bu doğrultuda arzu edilebilir ve uygulanabilirlik algısına bağlı olarak fırsatları değerlendirmesi yönünde davranışlarının değişimini hızlandırmaktadır (Krueger ve diğ., 2000: 419). Buna göre girişimcilik niyeti ortaya çıkan fırsatların kişi tarafından arzu edilebilir olması, kişinin bu fırsatlara yönelik girişimde bulunmaya yetkin olduğuna ilişkin algısı ve bu fırsatlar üzerinde hareket etme eğiliminden etkilenmektedir (Miao, 2015: 13).

2.4.2. Girişimci Niyet Modeli

Bird (1988) tarafından geliştirilen bu model, girişimci fikirlerin uygulanmasının daha iyi kavranabilmesini sağlayan teorik bir çerçeve sunmaktadır. Bu modelde girişimcilik niyeti, sebep-sonuç düşünme ya da sezgisel, bütünsel ve bağlamsal düşünme süreçlerinin rasyonel ve analitik sonuçları olarak görülmektedir (Fayolle ve diğ., 2006: 706). Girişimci niyet modeli bir kişinin girişimci olmaya yönelik niyetleri hakkında farklı bakış açılarını içermektedir (Fayolle ve Liñán, 2014: 665). Bu modele göre girişimcilik niyeti, bireyin kendi kişisel (örneğin, kişinin özgeçmişi, kişiliği ve yetenekleri) ve sosyal (örneğin; kişinin sosyal, politik ve ekonomik çevresinin durumu)

durumunu rasyonel düşünmeyle analiz etmesi sonucunda ortaya çıkmakta ve girişimcilik niyeti zaman içerisinde girişimsel faaliyetlere dönüşmektedir (Shook ve diğ., 2003: 384).

Girişimci olay modeli, Boyd ve Vozikis (1994) tarafından yeniden revize edilerek modele öz-yeterlik faktörü eklenmiştir. Bu yeni modele göre sosyal destek, rol modeller ve önceki iş deneyimleri, öz-yeterlilik ve dolayısıyla girişimcilik niyetine etki etmektedir (Miao, 2015: 12-13).

2.4.3. Planlanmış Davranış Modeli

Modelin geliştiricisi olan Ajzen (1991)'e göre davranış, niyetle tahmin edilebilir ve kişi özel bir davranışı gerçekleştirmek için önce niyet eder. Ajzen niyetin, davranışa neden olan tüm motivasyonu kapsadığını ve niyetin belirli bir eylem üzerinde yoğunlaşmasıyla davranışın ortaya çıktığını ifade etmiştir (Myers, 2014: 22). Bu bağlamda Ajzen'in planlanmış davranış modeline göre girişimsel faaliyetler, resmi ve sosyal normlar doğrultusunda ekonomik bir faaliyette bulunmaya yönelik niyetin yoğunlaşmasıyla ortaya çıkan davranışlardır (Klapper ve Love, 2011: 6).

Planlanmış davranış modeli; “*davranışa karşı tutum*”, “*sübjektif norm*” ve “*algılanan davranışsal kontrol*” olmak üzere üç bileşenle açıklanmaktadır. Bu üç bileşenin niyeti açıklamadaki önemi, davranışa ya da içinde bulunulan duruma göre farklılık gösterebilir. Burada önemli olan kişinin girişimde bulunmasına ilişkin bireysel ve toplumsal arzu edilebilirlik algısıyla ilgilidir. Durum buna uygunsuzsa kişinin bu girişimi gerçekleştirmek için gerekli yeteneklere (öz-yeterlilik) sahip olduğuna ilişkin algısıyla birlikte girişimcilik niyeti gelişecektir (Engle ve diğ., 2010: 37-38). Bu noktada planlanmış davranış modelinin en önemli özelliği kişinin gelecekte gerçekleştirmek istediği bazı hedeflerine yönelik bağlılığının derecesini ortaya koyması ve dolayısıyla planlanabilen bir davranışı açıklaması ve tahmin edebilmesidir (Roxas ve diğ., 2008: 66). Elde edilen bu veri ise kişinin gelecekte girişimci olup olmama yönündeki faaliyetlerinin, şimdiki niyetleri ile öngörülebileceğini ifade eden önemli bir çerçeve sunmaktadır (Şeşen ve Basım, 2012: 22). Bu modelin diğer bir önemli özelliği ise girişimcilik faaliyetlerinin girişimci öz-yeterlilik sağlanmadan ve sosyal ortam uygun olmadan gerçekleşmemesi gerçeğine karşın girişimcilik niyetini açıklamada

bireyin öz-yeterlilik ve sosyal norm algısına ilişkin vurgusudur (Autio ve diğ., 2001: 148).

2.5. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ

Girişimcilik niyeti konusu literatürde çeşitli örneklem grupları üzerinde çalışılsa da çoğunlukla potansiyel birer girişimci olan üniversite öğrencileri üzerinde çalışılan bir konudur. Bu konuyla ilgili hem yabancı hem yerli yazında çalışma sayısı oldukça fazladır. Bu yüzden çalışmanın bu kısmında daha çok güncel çalışmalara yer verilecektir.

Linan ve diğerleri (2005) çalışmalarında girişimcilik niyet seviyesini etkileyen faktörleri belirlemeye çalışmışlardır. Bu kapsamda kişilik özelliklerinin ve ailevi farklılıkların girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini Sevilla ve Pablo de Olavide Üniversitelerinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde son sınıfta okuyan 354 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında t testi ve tanımlayıcı istatistiki testler aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre ücretli işlerde çalışmak gibi bir hedefi olmayan öğrencilerin ve girişimciliğe karşı olumlu bir algıya sahip olan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Naktiyok ve Timuroğlu (2009) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin motivasyonel değerlerinin girişimcilik niyetleri üzerine etkisini araştırmışlardır. Bu kapsamda öğrencilerin cinsiyet, gelir, ebeveyne ilişkin özellikler ve akademik başarı gibi özelliklerinin girişimcilik niyeti ile ilişkisini ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 234 İktisadi ve İdari Bilimler öğrencisi oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında, tanımlayıcı analizler, korelasyon ve regresyon testleri ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre erkek öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu, ailenin gelir seviyesi düşüğe öğrencinin girişimcilik niyetinin azaldığı ve baba mesleği ve başarı değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyet düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Schwarz ve diğerleri (2009) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetini etkileyen temel faktörleri araştırmışlardır. Bu bağlamda Ajzen'in planlanmış davranış modeli ve Autio'nun niyet modeli temel alınarak girişimcilik niyetini etkileyen kişisel ve çevresel faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Avusturya'daki farklı üniversitelerden 2124 öğrenci oluşturmuştur. Online olarak gerçekleştirilen anketlerle elde edilen veriler SPSS programında çoklu lineer regresyon ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre değişime, paraya ve girişimciliğe karşı pozitif bakış açısına sahip öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran girişimcilik niyet düzeylerinin daha yüksek olduğu, rekabetçi kişilik özelliği gösteren öğrencilerin ise diğer öğrencilere nazaran girişimcilik niyet düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Yine araştırmadan elde edilen bulgulara göre girişimciliğin olumlu bir şekilde desteklendiği ve girişimciliğin önünde engeller olmadığına ilişkin algıya sahip öğrencilerin girişimcilik niyet düzeylerinin diğerlerine nazaran anlamlı bir farklılık göstermediği, buna karşın bulunduğu üniversitede girişimciliğin desteklendiğine ilişkin algıya sahip öğrencilerin girişimcilik niyet düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Fatoki (2010) çalışmasında, Güney Afrika'da mezun durumunda olan üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetini motive edici ve engelleyici nitelikte olan faktörleri belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini Fort Hare Üniversite'sinde son sınıfta okumakta olan 701 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında *t* testi ve tanımlayıcı istatistiksel testlerle analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetini motive eden faktörlerin; istihdam, özgürlük, yaratıcılık, ekonomik değer ve sermaye olduğu, engelleyici faktörlerin ise sermaye, yetenek, destek, risk, ekonomik durum ve suç olduğu ortaya çıkmıştır.

Díaz-García ve Jiménez-Moreno (2010) çalışmalarında cinsiyetin girişimcilik niyeti üzerindeki rolünü araştırmışlardır. Planlanmış davranış modelinin esas alındığı çalışmada aynı cinsiyetin farklı özelliklerine göre de girişimcilik niyetinin fark edip etmediği araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini İspanya Castilla La Mancha Üniversitesi'nde İktisat ve İşletme bölümlerinde okuyan 967 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler, SPSS programında *t* testi ve çoklu regresyon testleri ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre erkeklerin

girişimcilik niyet düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu, çevre ve sosyal normlara ilişkin olumlu algının girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği, buna karşın ailede ticaretle uğraşan birinin olmasına ve cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin anlamlı bir fark oluşturmadığı ortaya çıkmıştır.

Wang ve diğ. (2011) alışmalarında Çin ve Amerika'da farklı üniversitelerde okuyan öğrenciler arasında girişimcilik niyetinin belirleyicilerini araştırmışlardır. Bu bağlamda Shapero ve Sokol'un girişimci olay modeli esas alınmış ve iki ülke içinde çeşitli demografik faktörlerin girişimcilik niyetine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Amerika'daki 4 ve Çin'deki 3 farklı üniversiteden 399 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler, yapısal eşitlik modellemesi aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre girişimci kişilik özelliğinin girişimcilik niyeti üzerinde doğrudan önemli bir etkiye sahip olmadığı ancak algılanan arzu edilebilirlik ve algılanan uygulanabilirlik faktörleri aracılığıyla etki ettiği ortaya çıkmıştır. Yine araştırma sonuçlarına göre iş deneyimi olan öğrencilerin daha güçlü bir uygulanabilirlik algısına ve dolayısıyla daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olduğu, ailenin gelir durumu faktörüne göre, yüksek gelirli aileye sahip öğrencilerde girişimcilik niyetinin düşük gelirli aileye sahip öğrencilere nazaran daha düşük bir seviyede olduğu ve aile içerisinde ticaretle uğraşan birinin varlığının da öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Moreno ve diğerleri (2012) alışmalarında İktisadi ve İdari Bilimler eğitiminin öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Bu kapsamda İşletme ve İktisat bölümünde okuyan öğrenciler için de girişimcilik niyeti ayrı ayrı ölçülerek karşılaştırma yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini İspanya'da farklı üniversitelerden 426 İktisadi ve İdari Bilimler öğrencisi oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında faktör analizi yöntemiyle ve çeşitli matematiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre eğitimin hem iktisat hem işletme bölümü öğrencileri için girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilediği, eğitimin sonuna yaklaştığıkça öğrencilerin girişimcilik niyet düzeylerinin yükseldiği ve işletme öğrencilerinin iktisat öğrencilerine göre daha fazla girişimcilik niyetine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Çelik ve diğerleri (2014) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin kişisel, demografik ve çevresel özellikleri ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 249 İktisadi ve İdari Bilimler öğrencisi oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında tanımlayıcı istatistik testler ve ki-kare testiyle analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, yakın çevresinde girişimci birinin olmasıyla öğrencinin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu, anne ve babanın eğitim durumu ve kardeşleri arasındaki sıralama ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişkinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Özdemir (2014) çalışmasında üniversite öğrencilerinde kültür, benlik saygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisini araştırmıştır. Bu kapsamda iki ülke öğrencilerinin bireycilik ve toplulukçuluk özellikleri belirlenmeye çalışılarak girişimcilik niyeti ile ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini Amerika SUNY Cortland Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi iktisat bölümünden 417 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında tanımlayıcı istatistik testler ve korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre benlik saygısı ve girişimcilik niyeti arasında bir ilişkinin olmadığı, Amerikan üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerine oranla daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olduğu ve dikey bireycilik ile girişimcilik niyeti arasında olumlu bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Zepeda (2015), çalışmasında Şili Üniversitelerinde verilen girişimcilik eğitimi ile öğrencilerin girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bu kapsamda söz konusu üniversitelerin ilgili fakültelerindeki öğretim tarzı, fakültelerin deneyimi ve öğrencilerin girişimcilik niyeti arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmış ve girişimcilik fakültesindeki öğretim tekniklerinin nasıl olması gerektiği hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Araştırmanın örneklemini Şili’de 13 farklı bölgede bulunan 10 üniversiteden girişimcilik eğitimi almış olan 2047 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle örneklem grubundan alınan veriler SPSS programında *t* ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; öğrencilerin aldıkları girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimcilik niyetleri üzerinde etkisinin olmadığı, fakültenin girişimcilik eğitime ilişkin deneyiminin öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Varamäki ve diğ. (2015) çalışmalarında, gençlerin girişimcilik potansiyelinin nasıl artırılabileceğini ve girişimcilik niyeti öncüllerinin neler olduğunu araştırmışlardır. Bu çerçevede üniversite eğitimi boyunca öğrencilerin girişimcilik niyetinde bir değişim olup olmadığı ve alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetinde değişime sebep olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Finlandiya Seinäjoki Üniversitesinde işletme, turizm ve sosyal hizmetler bölümlerinde okuyan 197 öğrenci oluşturmuştur. Boylamsal olarak gerçekleştirilen araştırmada ilk veri 2008 yılında ikinci veri ise 2010 yılında alınmıştır. Anket yöntemiyle elde edilen veriler, Ajzen'in geliştirmiş olduğu planlanmış davranış modeli temel alınarak yapısal eşitlik modellemesiyle analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerle, başlangıçta yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerde niyet düzeyinin düştüğü, buna karşın düşük düzeyde girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin niyet düzeylerinin artarak nötr seviyeye ulaştığı sonucuna varılmıştır. Yine analiz sonuçlarına göre algılanan davranışsal kontrolün girişimcilik niyeti üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve uygulama temelli girişimcilik eğitiminin ders temelli girişimcilik eğitimine göre girişimcilik niyeti üzerinde daha fazla etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Singh vd. (2016) çalışmalarında kişisel ve sosyo-kültürel faktörlerin üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Bu kapsamda öğrencilerin yenilikçilik, öz-yeterlilik, proaktif ve risk alma eğilimi gibi kişisel özellikleri ile öğrencinin çevresinde algıladığı fırsatlar ve rol modeller gibi sosyo-kültürel faktörlerin girişimcilik niyetlerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Hindistan MBA üniversitesinde okuyan 987 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemiyle örneklem grubundan alınan veriler yapısal eşitlik modellemesiyle (SEM) analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerle, öğrencilerin girişimcilik niyetini en fazla etkileyen kişisel özelliğin yenilikçilik, sosyo-kültürel faktörün ise algılanan fırsatlar olduğu ve en az etkileyen kişilik özelliğinin proaktif kişilik ve risk alma eğilimi olduğu sonucuna varılmıştır. Yine analizlerden elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetini, tüm değişkenler içerisinde en fazla etkileyen iki değişkenlerin yenilikçi kişilik özelliği ve bulunulan çevrede algılanan fırsat olduğu ortaya çıkmıştır.

Duckworth ve diğerleri (2016) çalışmalarında cinsiyet ve yaratıcılık özelliği ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Bu kapsamda cinsiyetin

girişimcilik niyeti üzerindeki doğrudan etkisi ve yaratıcılığın aracı değişken olarak değerlendirilmesi durumunda dolaylı etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Midwestern Üniversitesi İşletme Fakültesi son sınıfta okuyan 169 öğrenci oluşturmuştur. Anket yöntemi ile örneklem grubundan alınan veriler SPSS Process Macro programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre, araştırmacıların iddia ettiğinin aksine cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti seviyesinde anlamlı bir farklılık olmamakla birlikte, erkeklerin girişimcilik niyeti seviyesi kadınların girişimcilik niyeti seviyesinden daha yüksek değildir. Yine araştırmadan elde edilen bulgulara göre, yaratıcı kişilik özelliği ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişkinin olduğu ve cinsiyetin yaratıcı kişilik özelliği aracılığıyla girişimcilik niyeti üzerindeki dolaylı etkisinin erkeklere nispeten kadınlarda daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

2.6. İŞSİZLİK KAYGISI VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ

Özellikle gelişmekte olan ülkeler için en önemli sorunlardan birini oluşturan işsizlikle mücadele etmenin en etkili yollarından biri, girişimciliği teşvik etmek ve girişimci sayısını artırmaktır (Çelik, 2006: 467). Nitekim birçok çalışma, işsizliğin arttığı yer ve zaman diliminde diğer yer ve zamanlara oranla insanların girişimci olmayı seçme olasılığının arttığını ortaya koymaktadır. Bu durumun sebebi olarak; bazı iktisatçılar bu insanların girişimci olma durumunda daha az şey kaybedecek olmasını, diğer bazı iktisatçılar ise bu insanların daha düşük bir fırsat maliyetine sahip olmasını işaret etmektedirler (Shane, 2007: 25).

Wickham (2006: 102-103) ise girişimciliği çekici hale getiren faktörleri; “geleneksel iş hayatının mali sınırlılıkları, *işsiz kalma endişesi*, iş güvencesizliği, kariyer açısından geleneksel işlerin sınırlılıkları, geleneksel iş hayatında yenilikçiliğin engellenmesi ve kişilerin geleneksel işlere uyum sağlayamaması” şeklinde sıralamaktadır. Bu konudaki bazı ampirik çalışmalar şöyledir:

Falco ve Haywood (2016) çalışmalarında, son yıllarda girişimcilikteki gelişimin ve girişimci sayısındaki artışın sebeplerini açıklamayı amaçlamışlardır. Bu kapsamda girişimciliğin önündeki engelleri ve girişimciliği teşvik eden faktörleri araştırmışlardır. Gana ekonomisinden alınan ücretli iş kazançları ve girişimcilerin kazançlarına ilişkin

veriler panel veri analizi ile incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre 2004-2011 yılları arasında girişimcilik faaliyetlerinde önemli derecede verimlilik elde edildiği ve insanların diğer ücretli işlere oranla, girişimcilik faaliyetlerinden daha fazla para kazandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuç kısmında, insanları girişimci olma yönünde tetikleyen faktörlerin “işsiz kalma ihtimaline karşı kendi işini kurma” ve “girişimci olması durumunda her hangi bir ücretli işte çalışarak kazanacağından daha fazla kazanabileceğine inanma” olduğu ifade edilmiştir.

Pihie ve Akmaliah (2009) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin bir kariyer tercihi olarak girişimci olma yönündeki eğilimlerini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 1554 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında tanımlayıcı istatistik testler ve t testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada gerçekleştirilen analizlerle, öğrencilerin çoğunluğunun başka bir işte istihdam edilmenin yerine kendi işini kurma niyetinde olduğu, öğrencilerin girişimcilikle ilgili yeterince bilgi sahibi olmadığı ve girişimcilikle ilgili daha nitelikli eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz ve Günel (2011) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini ve öğrencileri girişimci olmaya yönlendiren faktörleri araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 97 Turizm Fakültesi öğrencisi oluşturmuştur. Anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programında tanımlayıcı istatistik testler ve korelasyon testleri ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre üniversite eğitimi ile kendi işini kurma arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, ebeveynlerinin çalışma alanıyla öğrencilerin kendi işlerini kurma niyeti arasında ise anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 46,4’ü yüksek işsizlik oranının girişimciliği artıracığını düşünürken, % 53,6’sı bu düşünceye katılmamıştır.

Sezer (2013) çalışmasında, seçmeli olarak girişimcilik dersi alan işletme öğrencilerinin kariyer olarak girişimci olmayı hedefleyip hedeflemediklerini ve girişimci olma yönündeki niyetlerini etkileyen faktörleri araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi İşletme bölümünde okuyan 69 öğrenci oluşturmuştur. Anket formlarıyla elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 25’i kariyer hedefi olarak girişimciliği

düşündüklerini ifade ederken %75' kamu ve özel şirketlerde ücretli olarak çalışmayı düşünmektedir. Öğrencileri girişimci olmaya yönlendiren faktörlere ilişkin değerlendirmeler çerçevesinde ise zorunluluk başlığı altında “*iş bulamama korkusunun*” yer aldığı görülmektedir.

Bu çalışmada ise üniversite eğitiminin sonlarına yaklaşmış ve potansiyel birer girişimci olan İİBF son sınıf öğrencilerinin iş bulamama endişelerine karşın kendi işini kurma yönünde bir niyete sahip olup olmadıkları araştırılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İŞSİZLİK KAYGISI VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ: TRA1 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

İşsizlik konusu dünya çapında sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için değil aynı zamanda gelişmiş ülkeler için de oldukça önemli bir problem oluşturmaktadır. İşsizlik sorunu özellikle az gelişmiş ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkeler grubu için giderek daha ağır bir hal almaktadır. Genç işsizliği sorunu da genel işsizlik sürecini takip etmekte hatta çoğu durumda genel işsizlik oranlarını aşmaktadır. Bu durum işgücü piyasasında bulunan ya da yakın zamanda işgücüne dâhil olacak gençlerin iş bulma ümidini kırmaktadır. Ekonomik gelişimin lokomotifi olarak kabul edilen girişimcilik ise işsizliğe karşı oldukça etkili ve önemli bir mücadele yöntemi olarak görülmektedir. Özellikle daha kolay risk alabilme gibi girişimciliğe uygun özelliklere, yaşı ve bulunduğu pozisyon dolayısıyla sahip olan gençlerin girişimci olma yönünde teşvik edilmesi, ekonomik gelişimin ve bunun yanı sıra istihdamı artırmanın oldukça etkili bir yoludur. Bu kapsamda yakın zamanda işgücü piyasasına dâhil olacak genç üniversite öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygısının ve girişimci olma yönündeki niyetlerinin belirlenmesi ve yaşadıkları işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyet seviyeleri arasında bir ilişkinin varlığının sorgulanması oldukça önemlidir. Konunun önemi dolayısıyla araştırma, hem yakın zamanda işgücü piyasasına dahil olacak olmaları ve oldukça yüksek sayıda mezunu olmasına karşın istihdam oranlarının düşük olması, hem de potansiyel birer girişimci durumunda olmaları gerekçeleriyle İİBF son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, uygulama alanı olarak TRA1 düzey iki bölgesi üniversiteleri seçilmiş ve bu çerçevede Erzurum, Erzincan ve Bayburt illerinde bulunan üniversitelerin İİBF son sınıf öğrencilerine ulaşılmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Genç nüfus, toplam nüfus içerisinde hem ekonomik hem sosyal açıdan oldukça önemli bir grubu oluşturmaktadır. Genç nüfus içerisinde ise yükseköğretim seviyesinde eğitim gören ve yükseköğretimden mezun olan gençler hem son zamanlarda eğitime

katılım oranlarındaki artışın etkisiyle nicelik olarak hem de aldıkları eğitim dolayısıyla nitelik olarak toplam genç nüfus içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptirler. Bu çerçevede araştırmanın temel amacı; üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygı düzeylerini ve kendi işlerini kurma yönünde bir amaçlarının olup olmadığını ifade eden girişimcilik niyeti seviyelerini belirlemek ve öğrencilerin yaşamakta olduğu işsizlik kaygısının girişimcilik niyetiyle anlamlı bir ilişkisinin olup olmadığını belirlemektir. Araştırmada ayrıca demografik faktörlerin, öğrencilerin yaşamakta olduğu işsizlik kaygısıyla ve sahip oldukları girişimcilik niyetiyle ilişkili olup olmadığını belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın kapsamını, TRA Kuzey Doğu Anadolu bölgesinde bulunan iki düzey 2 bölgesinden biri olan TRA1 Erzurum düzey 2 alt bölgesinde bulunan dört devlet üniversitesinin İİBF fakülteleri oluşturmuştur.

Araştırmada zaman ve maddi yetersizliklerden dolayı sadece TRA1 bölgesinde bulunan devlet üniversitelerinde İİBF son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca araştırmanın farklı illerdeki okullarda uygulanması ve mezuniyet döneminde son sınıf öğrencilere ulaşmanın zorluğu da araştırmanın diğer sınırlılıklarını oluşturmuştur.

3.2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

3.2.1. Örneklem Aşaması

Araştırmanın evrenini TRA1 bölgesinde bulunan son sınıf öğrencileri, çalışma evrenini ise TRA1 bölgesinde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında son sınıfta okuyan 1643 öğrenci oluşturmuştur. Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi ve Bayburt Üniversitesi İİBF öğrencilerinin oluşturduğu çalışma evreni içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılan toplam 960 son sınıf öğrencisine anket formları dağıtılmış, bunlardan 827'si doldurulmuştur. 827 anketten ise 25 tanesi eksik doldurulmuş olması gerekçesiyle araştırmaya dâhil edilmemiştir. Araştırmanın örneklemini 802 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Söz konusu örneklemin fakülte ve bölümlere göre dağılımı Tablo 3.1'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Katılımcıların Fakülte ve Bölümlere Göre Dağılımı

Fakülte	Bölüm	N	%
1. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	İktisat	90	24,8
	İşletme	82	22,6
	Kamu Yönetimi	42	11,6
	Çalışma Ekonomisi	49	13,5
	Ekonometri	30	8,3
	Uluslararası İlişkiler	33	9,1
	Yönetim Bilişim Sistemleri	37	10,2
TOPLAM		363	100
2. Erzurum Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	İktisat	42	41,2
	İşletme	60	58,8
TOPLAM		102	100
3. Erzincan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	İktisat	70	32,7
	İşletme	63	29,4
	Kamu Yönetimi	81	37,8
TOPLAM		214	100
4. Bayburt İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	İktisat	54	43,9
	İşletme	69	56,1
TOPLAM		123	100
GENEL		802	100
TOPLAM			

Tablo 3.1 incelendiğinde katılımcı sayısının üniversite değişkenine göre sırasıyla Atatürk Üniversitesi 363 öğrenci (% 45,3), Erzincan Üniversitesi 214 öğrenci (%26,7), Bayburt Üniversitesi 123 öğrenci (%15,3) ve son olarak Erzurum Teknik Üniversitesi'nden 102 öğrenci (%12,7) olmak üzere toplam 802 olduğu görülmektedir. Yine tablodan anlaşıldığı üzere 2016-2017 eğitim yılında en fazla bölüme ve dolayısıyla en fazla sayıda son sınıf öğrencisine sahip olan fakülte Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'dir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	N	%
<i>İktisat</i>	256	31,9
<i>İşletme</i>	274	34,2
<i>Kamu Yönetimi</i>	123	15,3
<i>Çalışma Ekonomisi</i>	49	6,1
<i>Ekonometri</i>	30	3,7
<i>Uluslararası İlişkiler</i>	33	4,1
<i>Yönetim Bilişim Sistemleri</i>	37	4,6
TOPLAM	802	100

Katılımcıların bölümlere göre dağılımının yer aldığı Tablo 3.2. incelendiğinde örneklemin % 34,2'sini 274 öğrenciyle işletme bölümü, % 31,9'unu 256 öğrenciyle iktisat bölümü, %15,3'ünü 123 öğrenciyle kamu yönetimi bölümü, % 6,1'ini 49 öğrenciyle çalışma ekonomisi bölümü, % 4,6'sını 37 öğrenciyle yönetim bilişim sistemleri bölümü, % 4,1'ini 33 öğrenciyle uluslararası ilişkiler bölümü ve %3,7'sini 30 öğrenciyle ekonometri bölümünün oluşturduğu görülmektedir.

3.2.2. Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygı düzeyi ve girişimcilik niyeti düzeyinin ve söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmanın verileri, birincil elden dağıtılan anketler aracılığıyla elde edilmiştir.

Çalışmada kullanılacak verileri elde etmek amacıyla dağıtılan anket formunda toplam 46 soru yer almıştır. Bunların; 25'i işsizlik kaygısı, 6'sı girişimcilik niyeti, 11'demografik özellik ve 4'ü de öğrencilerin eğitimine ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

“İşsizlik Kaygısı” ölçeği, Ersoy-Kart ve Erdost (2008)'un öğrencilerin işsiz kalma durumuna ilişkin algılarını ölçmek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada hazırladıkları psikometrik sorularla oluşturulmuştur. Dursun ve Aytaç (2009) da çalışmalarında öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla ilgili literatürü esas alarak

psikometrik sorular hazırlamışlardır. Tayfun ve Korkmaz (2016) ise çalışmalarında söz konusu psikometrik soruları kullanarak 26 soruluk işsizlik kaygısı ölçeğini hazırlamışlardır. Bu çalışmada anketin geçerliliğine ilişkin gerçekleştirilen ön çalışmada açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve anketin geçerli olduğu anlaşılmıştır. Ölçekte işsizlik kaygısı, *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği* ilk 4 madde, *çevresel ve sosyal baskı* 8 madde, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* 4 madde, ve *ekonomideki istihdam zorlukları* 8 madde olmak üzere toplam 4 boyutta incelenmiştir.

Öğrencilerin girişimcilik niyetini belirlemek için kullanılan “Girişimcilik Niyeti” ölçeği; Linan ve Chen (2009) tarafından hazırlanan ve Şeşen ve Basım (2012) tarafından Türkçeye çevrilerek uygulanan 6 maddelik ölçektir.

Her iki ölçek de en olumsuzdan; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, en olumlu ifadeye; (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde hazırlanan likert tipi ölçektir. Ölçeklere ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3.3’te gösterilmektedir.

Tablo 3.3. Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek Adı	Ölçek Boyutları	Cronbach’s Alfa
İşsizlik Kaygısı Ölçeği	Genel Katsayı	0,87
	Boyut 1: Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	0,69
	Boyut 2: Çevresel ve Sosyal Baskı	0,75
	Boyut 3: Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	0,74
	Boyut 4: Ekonomideki İstihdam Zorlukları	0,83
Girişimcilik Niyeti Ölçeği	Genel Katsayı	0,95

Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının aldığı değerler aşağıdaki gibi yorumlanabilir (Küçük, 2016: 232)

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.

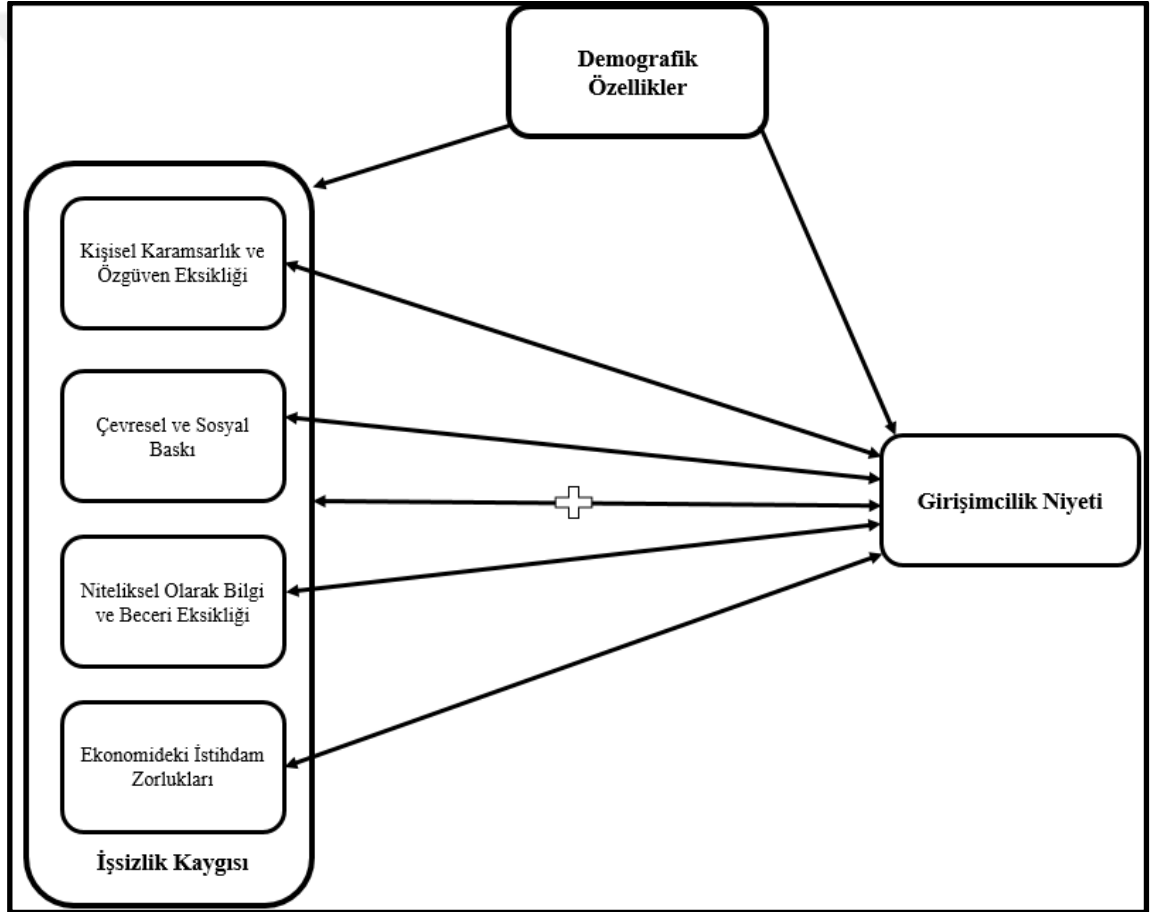
$0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirirdir.

$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirirdir.

Bu bilgiler ışığında, araştırmada kullanılan ölçeklerin genel olarak oldukça güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.

3.2.3. Araştırmanın Modeli

Çalışmanın temelini oluşturan araştırma modeli Şekil 3.1’de verilmiştir.

Şekil 3.1. Araştırma Modeli

Modelden de anlaşılacağı üzere çalışmada, demografik özelliklere göre öğrencilerin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetinin farklılık gösterip göstermediği,

işsizlik kaygısının alt boyutlarıyla girişimcilik niyeti arasında ve genel işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmaktadır.

Literatürde üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını ve girişimcilik niyetini farklı değişkenlerle inceleyen araştırmalar bulunmasına karşın bu iki değişkenin ilişkisini inceleyen bir araştırma bulunmamaktadır. Çalışmanın modeli literatür esas alınarak ve ana değişkenler arasındaki ilişki eklenerek geliştirilmiştir.

Ankette bulunan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sorular; cinsiyet, yaş, medeni durum, ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmadığı, okula gelmeden önceki yerleşim yeri, şuan ki yerleşim yeri, iş deneyimi, baba ve annenin eğitim durumu ve ailenin aylık geliridir. Eğitime ilişkin sorular ise; üniversite, bölüm, not ortalaması ve daha önce girişimcilikle ilgili ders ya da kurs alıp almadığıdır.

3.2.4. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmanın önceki kısımlarında literatürde konuya ilişkin sınanmış bazı hipotezlerden bahsedilmiştir. Söz konusu çalışmalarda girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısının cinsiyet, ailenin gelir durumu, eğitime devam ederken kalınan yer, agno, girişimcilik dersi ya da kursu alıp almama, üniversite ve bölüm gibi demografik özelliklere göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İlgili çalışmalar esas alınarak hipotezler geliştirilmiştir. Bu hipotezlere ilaveten araştırmanın asıl amacını oluşturan; işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisiyle ilgili hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Üniversite son sınıf öğrencilerinin genel işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

H2: Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı alt boyutları ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2₁: Üniversite son sınıf öğrencilerinin kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2₂: Üniversite son sınıf öğrencilerinin algıladığı çevresel ve sosyal baskı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2₃: Üniversite son sınıf öğrencilerinin niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2₄: Üniversite son sınıf öğrencilerinin ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algıları ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti düzeyleri demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterir.

3.3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçeklerle elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular araştırma hipotezlerinin sınanması amacıyla incelenmektedir. Elde edilen araştırma bulguları, öncelikle katılımcıların demografik özellikleri ve eğitime ilişkin özellikleri açısından incelenmektedir. İkinci olarak katılımcıların işsizlik kaygısı ve alt boyutlarına (*kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği, çevresel ve sosyal baskı, niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği, ekonomideki istihdam zorlukları*) ilişkin algılarının ve girişimcilik niyeti seviyelerinin ortalaması incelenmektedir. Sonrasında ise farklılıklara ilişkin ve ana değişkinlerin ilişkisiyle ilgili hipotezler sınanmaktadır. Söz konusu tanımlayıcı istatistik testleri, farklılık ve ilişki analizleri SPSS 22.0 programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.4. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kadın	475	59,2
	Erkek	327	40,8
	Toplam	802	100
Yaş	20	2	0,02
	21	67	8,4
	22	195	24,3
	23	292	36,4
	24	145	18,1
	25	57	7,1
	26 ve üzeri	44	5,7
	Toplam	802	100

Tablo 3.4. (Devamı)

Demografik Özellikler		N	%
<i>Medeni Durum</i>	Evli	9	1,1
	Bekâr	793	98,9
	Toplam	802	100
<i>Ailenin Kaçınıcı Çocuğusunuz?</i>	İlk	261	32,5
	Son	215	26,8
	Diğer	326	40,6
	Toplam	802	100
<i>Ailede ticaretle uğraşan biri var mı?</i>	Var	270	33,7
	Yok	532	66,3
	Toplam	802	100
<i>Okula gelmeden önceki yerleşim yeri?</i>	Köy	124	15,5
	Kasaba/İlçe	213	26,6
	İl/Metropol	465	58,0
	Toplam	802	100
<i>Şuan Kaldığımız Yer?</i>	Aile Yanı	247	30,8
	Özel Ev	219	27,3
	Devlet Yurdu	258	32,2
	Özel yurt	78	9,2
	Toplam	802	100
<i>Her hangi bir iş deneyiminiz var mı?</i>	Yok	313	39,0
	0-3 Ay	135	16,8
	3-6 Ay	79	9,9
	6-9 Ay	47	5,9
	9-12 Ay	48	6,0
	1 yıl üzeri	180	22,4
	Toplam	802	100
<i>Babanızın Eğitim Durumu?</i>	Okur-Yazar Değil	34	4,2
	İlköğretim	452	56,4
	Lise	213	26,6
	Üniversite	94	11,7
	Yüksek Lisans/Doktora	9	1,1
	Toplam	802	100

Tablo 3.4. (Devamı)

Demografik Özellikler		N	%
Babanızın Eğitim Durumu?	Okur-Yazar Değil	34	4,2
	İlköğretim	452	56,4
	Lise	213	26,6
	Üniversite	94	11,7
	Yüksek Lisans/Doktora	9	1,1
	Toplam	802	100
Annenin Eğitim Durumu?	Okur-Yazar Değil	128	16,0
	İlköğretim	531	66,2
	Lise	116	14,2
	Üniversite	26	3,2
	Yüksek Lisans/Doktora	1	0,1
	Toplam	802	100
Ailenizin aylık geliri?	500-1500	190	23,7
	1501-2500	300	37,4
	2501-3500	173	21,6
	3501-4500	93	11,6
	4501 ve Üzeri	46	5,7
	Toplam	802	100
Girişimcilikle İlgili Ders ya da Kurs Aldınız mı?	Evet	483	60,2
	Hayır	319	39,8
	Toplam	802	100
Ağırlıklı not ortalaması?	1.50-2.00	23	2,9
	2.01-2.50	333	41,5
	2.51-3.00	278	34,7
	3.01-3.50	137	17,1
	3.51-4.00	31	3,9
	Toplam	802	100

Tablo 3.4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %59,2'si kadın %40,2'si erkek, yine katılımcıların büyük bir çoğunluğu 22 ve 23 yaşlarındayken tamamına yakını bekârdır. Öğrencilerin % 32,5'i ailenin ilk çocuğu, %26,8'i son çocuk ve % 40,6'sı ise ne ilk ne de son çocuk olduğunu ifade ederken büyük bir çoğunluğunun (%66,3) ailesinde ticaretle uğraşan kimse yoktur.

Öğrencilerin okula gelmeden önceki yerleşim yerlerine bakıldığında %58'inin il veya metropolden, %15,5'inin köyden geldiği ve eğitimlerine devam ederken %32,2'sinin devlet yurdunda %9,2'sinin özel yurttta kaldığı görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmının (%61) iş deneyimine sahip olduğu ve iş deneyimi olanlar içerisinde ise büyük çoğunluğun çalışma süresinin 1 yılın üzerinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumuna ilişkin bulgulara bakıldığında baba ve annelerin büyük çoğunluğunun ilköğretim mezunu oldukları ve çok azının lisansüstü eğitime sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin eğitimiyle ilgili bulgular incelendiğinde, %60,2'sinin girişimcilikle ilgili ders ya da kurs aldığı ve %41,5'inin ağırlıklı not ortalamasının 2.01-2.50 aralığında, sadece %3,9'unun 3.51-4.00 aralığında olduğu görülmektedir.

3.3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde öncelikle öğrencilerin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ortalamalarına ilişkin bulgular üniversite ve bölüm bazında incelenecek, sonrasında araştırmaya katılan tüm öğrencilerin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ortalamaları incelenecektir.

Değerlemede kullanılan 5'li Likert ölçeği aralıkların eşit olduğu varsayımından hareket edilerek, aritmetik ortalamalar için puan aralığı katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur [Puan Aralığı = (En Yüksek Değer-En Düşük Değer)/5 = (5-1)/5= 4/5 = 0,80]. Bu değer cevap kodlarının en düşüğü olan 1,00'a, ardından ardışık olarak sonraki değerlere eklenerek değerlendirme aralıkları elde edilmiştir. Buna göre aritmetik ortalamaların değerlendirilme aralıkları; "1,00-1,80= çok düşük, 1,81-2,60=düşük, 2,61-3,40=orta, 3,41-4,20=yüksek, 4,21-5,00= çok yüksek" şeklinde oluşturulmuştur (Çınar, 2012).

3.3.1.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Üniversiteye Göre İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde sırasıyla Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi ve Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son

sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ortalamalarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3.5. Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	364	3,18	0,74
Çevresel ve Sosyal Baskı	364	3,24	0,70
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	364	3,02	0,83
Ekonomideki İstihdam Zorlukları	364	3,49	0,75
İşsizlik Kaygısı	364	3,24	0,59
Girişimcilik Niyeti	364	3,41	1,02

Tablo 3.5. incelendiğinde Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı alt boyutları olan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı*, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* ortalamalarının nispeten orta düzeyde, *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutunun ise nispeten yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Boyutlar içerisinde en yüksek ortalamaya sahip olan boyutun ise öğrencilerin mezun olduktan sonra istihdam edilme durumlarına ilişkin algılarını ifade eden *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutu olduğu ve en düşük ortalamaya sahip olan boyutun ise *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği* boyutu olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgulara göre öğrencilerin genel işsizlik kaygı düzeyleri ortalamasının alt boyutlardan sadece *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutu ortalamasından düşük olduğu ve nispeten orta düzeyde (3,24) olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeyi ortalamalarına ilişkin bulgular incelendiğinde de öğrencilerin nispeten yüksek düzeyde (3,41) girişimcilik niyetine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3.6. Erzurum Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	100	2,93	0, 83
Çevresel ve Sosyal Baskı	100	3,31	0, 77
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	100	3,10	0, 84
Ekonomideki İstihdam Zorlukları	100	3,69	0, 73
İşsizlik Kaygısı	100	3,32	0, 58
Girişimcilik Niyeti	100	3,52	1,18

Tablo 3.6. incelendiğinde Erzurum Teknik Üniversitesi İ.İ.B.F son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı alt boyutlarından olan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı* ve *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutlarına ilişkin algılarının nispeten orta ve *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutuna ilişkin algılarının nispeten yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Yine elde edilen bulgulara göre öğrencilerin *genel işsizlik kaygı* düzeyleri ortalamasının alt boyutlardan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı* ve *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutlarının ortalamasından yüksek olduğu, *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutu ortalamasından ise düşük olduğu ve nispeten orta düzeyde (3,32) olduğu anlaşılmaktadır.

Erzurum Teknik Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeyi ortalamalarına ilişkin bulgular incelendiğinde de, öğrencilerin nispeten yüksek düzeyde (3,52) girişimcilik niyetine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3.7. Erzincan Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	214	3,15	0, 82
Çevresel ve Sosyal Baskı	214	3,38	0, 75
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	214	3,32	0, 83
Ekonomideki İstihdam Zorlukları	214	3,59	0, 77
İşsizlik Kaygısı	214	3,39	0, 58
Girişimcilik Niyeti	214	3,51	1,03

Tablo 3.7. incelendiğinde Erzincan Üniversitesi İ.İ.B.F son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı alt boyutları olan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı*, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutlarının nispeten orta düzeyde olduğu *ekonomideki istihdam zorlukları* ortalamalarının nispeten yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgulara göre öğrencilerin *genel işsizlik kaygı* düzeyleri ortalamasının alt boyutlardan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı* ve *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutlarının ortalamasından yüksek olduğu, *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutu ortalamasından ise düşük olduğu ve nispeten orta düzeyde (3,39) olduğu anlaşılmaktadır.

Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeyi ortalamalarına ilişkin bulgular incelendiğinde de öğrencilerin nispeten yüksek düzeyde (3,51) girişimcilik niyetine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3.8. Bayburt Üniversitesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	124	3,10	0, 73
Çevresel ve Sosyal Baskı	124	3,24	0, 69
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	124	3,17	0, 82
Ekonomideki İstihdam Zorlukları	124	3,61	0, 69
İşsizlik Kaygısı	124	3,32	0, 54
Girişimcilik Niyeti	124	3,65	0, 98

Tablo 3.8. incelendiğinde Bayburt Üniversitesi İ.İ.B.F son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı alt boyutları olan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı*, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutlarının nispeten orta düzeyde olduğu *ekonomideki istihdam zorlukları* ortalamasının nispeten yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgulara göre öğrencilerin genel işsizlik kaygı düzeyleri ortalamasının alt boyutlardan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı* ve *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutlarının ortalamasından yüksek olduğu, *ekonomideki istihdam zorlukları* boyutu ortalamasından ise düşük olduğu ve nispeten orta düzeyde (3,32) olduğu anlaşılmaktadır.

Bayburt Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeyi ortalamalarına ilişkin bulgular incelendiğinde de öğrencilerin nispeten yüksek düzeyde (3,65) girişimcilik niyetine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversiteye göre, yukarıda verilen işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ortalamalarına ilişkin bulguların yer aldığı tablolar karşılaştırıldığında bazı benzerlik ve farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır:

- *Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde bu boyutun genel olarak tüm üniversiteler için en düşük

düzeyde olduğu ve nispeten orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek ortalamaya (3,18) sahip olan öğrencilerin Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük (2,93) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Erzurum Teknik Üniversitesi öğrencileri olduğu görülmektedir.

- *Çevresel ve sosyal baskı* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde en yüksek ortalamaya (3,38) sahip olan öğrencilerin Erzincan Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük (3,24) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Atatürk Üniversitesi ve Bayburt Üniversitesi öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde en yüksek ortalamaya (3,32) sahip olan öğrencilerin Erzincan Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük (3,02) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Ekonomideki istihdam zorlukları* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde bu boyutun genel olarak tüm üniversiteler için en yüksek ortalamaya sahip olduğu ve genel olarak nispeten yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,69) ortalamaya sahip öğrencilerin Erzurum Teknik Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük (3,49) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Genel işsizlik kaygısına* ilişkin bulgular incelendiğinde genel olarak tüm üniversiteler için öğrencilerin orta düzeyde işsizlik kaygısına sahip olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,39) ortalamaya sahip öğrencilerin Erzincan Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük (3,24) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Girişimcilik niyetine* ilişkin bulgular incelendiğinde genel olarak tüm üniversiteler için öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik niyetine sahip olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,65) ortalamaya sahip öğrencilerin Bayburt Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük (3,41) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu görülmektedir.

3.3.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölüme Göre İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüme göre işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 3.9'da gösterilmektedir.

Tablo 3.9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölüme Göre İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Bölüm	Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
<i>İktisat</i>	Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	256	3,09	0, 82
	Çevresel ve Sosyal Baskı	256	3,29	0, 72
	Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	256	3,24	0, 80
	Ekonomideki İstihdam Zorlukları	256	3,59	0, 74
	İşsizlik Kaygısı	256	3,34	0, 58
	Girişimcilik Niyeti	256	3,48	1,06
Bölüm	Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
<i>İşletme</i>	Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	274	3,18	0,75
	Çevresel ve Sosyal Baskı	274	3,31	0,71
	Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	274	3,20	0,86
	Ekonomideki İstihdam Zorlukları	274	3,60	0,71
	İşsizlik Kaygısı	274	3,36	0,56
	Girişimcilik Niyeti	274	3,58	1,05

Tablo 3.9. (Devamı)

Bölüm	Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
<i>Kamu Yönetimi</i>	Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	123	3,20	0,70
	Çevresel ve Sosyal Baskı	123	3,26	0,76
	Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	123	3,03	0,87
	Ekonomideki İstihdam Zorlukları	123	3,56	0,78
	İşsizlik Kaygısı	123	3,31	0,55
	Girişimcilik Niyeti	123	3,36	1,02
	<i>Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri</i>	Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	49	3,04
Çevresel ve Sosyal Baskı		49	3,05	0,69
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği		49	2,92	0,64
Ekonomideki İstihdam Zorlukları		49	3,45	0,61
İşsizlik Kaygısı		49	3,15	0,50
Girişimcilik Niyeti		49	3,46	0,97
<i>Ekonometri</i>		Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	30	3,19
	Çevresel ve Sosyal Baskı	30	3,19	0,65
	Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	30	2,95	0,75
	Ekonomideki İstihdam Zorlukları	30	3,69	0,79
	İşsizlik Kaygısı	30	3,31	0,60
	Girişimcilik Niyeti	30	3,27	1,04

Tablo 3.9. (Devamı)

Bölüm	Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
<i>Uluslararası İlişkiler</i>	Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	33	3,01	0,88
	Çevresel ve Sosyal Baskı	33	2,96	0,67
	Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	33	2,75	0,78
	Ekonomideki İstihdam Zorlukları	33	3,57	0,61
	İşsizlik Kaygısı	33	3,13	0,50
	Girişimcilik Niyeti	33	3,33	0,98
<i>Yönetim Bilişim Sistemleri</i>	Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	37	2,89	0,83
	Çevresel ve Sosyal Baskı	37	2,88	0,79
	Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	37	3,03	1,04
	Ekonomideki İstihdam Zorlukları	37	3,03	0,97
	İşsizlik Kaygısı	37	2,95	0,78
	Girişimcilik Niyeti	37	3,59	0,96

Tablo 3.9. incelendiğinde, araştırmaya katılan son sınıf öğrencilerinin okudukları bölüme göre *işsizlik kaygısı* ve işsizlik kaygısının alt boyutları olan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği*, *çevresel ve sosyal baskı*, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği*, *ekonomideki istihdam zorlukları* ile *girişimcilik niyeti* ortalamalarıyla ilgili bazı benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır:

- *Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde bu boyutun ortalamasının tüm bölümler için genel olarak orta

düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,20) ortalamaya sahip öğrencilerin Kamu Yönetimi bölümü öğrencileri olduğu, en düşük (2,89) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü öğrencileri olduğu görülmektedir.

- *Çevresel ve sosyal baskı* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde bu boyutun ortalamasının tüm bölümler için genel olarak orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,31) ortalamaya sahip öğrencilerin İşletme bölümü öğrencileri olduğu, en düşük (2,88) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde bu boyutun ortalamasının tüm bölümler için genel olarak orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,24) ortalamaya sahip öğrencilerin İktisat bölümü öğrencileri olduğu, en düşük (2,75) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Uluslararası İlişkiler bölümü öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Ekonomideki istihdam sorunları* boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde bu boyutun ortalamasının Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü için nispeten orta olduğu ve diğer tüm bölümler için yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. En yüksek (3,59) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Ekonometri bölümü öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Genel işsizlik kaygısına* ilişkin bulgular incelendiğinde ortalamaların tüm bölümler için genel olarak orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,36) ortalamaya sahip öğrencilerin İşletme bölümü öğrencileri olduğu, en düşük (2,95) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü öğrencileri olduğu görülmektedir.
- *Girişimcilik niyetine* ilişkin bulgular incelendiğinde İktisat, İşletme Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ve Yönetim Bilişim Sistemleri bölümlerinin ortalamasının nispeten yüksek, Kamu Yönetimi, Uluslararası İlişkiler ve Ekonometri bölümlerinin ortalamasının ise orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yine elde edilen bulgular incelendiğinde en yüksek (3,59)

ortalamaya sahip öğrencilerin Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü öğrencileri olduğu, en düşük (3,27) ortalamaya sahip öğrencilerin ise Ekonometri bölümü öğrencileri olduğu görülmektedir.

3.3.1.3. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin genel işsizlik kaygısı, işsizlik kaygısı alt boyutları ve girişimcilik niyeti ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 3.10'da gösterilmektedir.

Tablo 3.10. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	802	3,13	0,78
Çevresel ve Sosyal Baskı	802	3,24	0,73
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	802	3,13	0,84
Ekonomideki İstihdam Zorlukları	802	3,56	0,75
İşsizlik Kaygısı	802	3,30	0,58
Girişimcilik Niyeti	802	3,49	1,04

Tablo 3.10 incelendiğinde işsizlik kaygısı alt boyutları arasında en yüksek (3,56) ortalamaya sahip olan ve nispeten yüksek düzeyde olan boyutun *ekonomideki istihdam zorlukları* olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan tüm öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra istihdam edilebilme noktasında olumsuz bir algıya sahip oldukları düşünülebilir. Diğer tüm boyutların ortalamasının nispeten orta düzeyde olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya (3,13) sahip olan boyutların ise *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği* ile *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutları olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların kişisel olarak karamsar olma ve

özgüven eksikliği ile nitelik olarak bilgi ve beceriye sahip olma açısından kendilerini yetersiz görme noktasında kararsız düzeyde oldukları düşünülebilir.

Genel işsizlik kaygısı ortalamasının, alt boyutlardan sadece ekonomideki istihdam zorlukları alt boyutu ortalamasından düşük olduğu, diğer tüm boyutlardan yüksek olduğu ve nispeten orta düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra iş bulabilme ihtimaline ilişkin ümitlerinin orta düzeyde olduğu ve orta seviyede işsizlik kaygısı yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Yine Tablo 3.10. incelendiğinde, girişimcilik niyeti ortalamasının yüksek düzeyde (3,49) olduğu fakat likert ölçeğinde kararsıza yakın olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra kendi işlerini kurmaya yönelik niyetlerinin olumluya yakın düzeyde kararsız olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

3.3.2. İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti İlişkisiyle İlgili Bulgular

Bu bölümde *genel işsizlik kaygısı*, işsizlik kaygısının alt boyutları olan *kişisel karamsarlık*, *çevresel ve sosyal baskı* ve *özgüven eksikliği*, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* ve *ekonomideki istihdam zorlukları* ile *girişimcilik niyeti* arasındaki ilişki incelenmektedir.

Değişkenlik gösteren iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişki “korelasyon” analizi ile incelenmektedir. Negatif ya da pozitif bir değer alabilen ilişkinin kuvveti *pearson katsayısı* olarak da bilinen *korelasyon katsayısı* ile belirlenir. Buna göre 1 ile -1 aralığında herhangi bir değer alan pearson katsayısı; 1’ya yakın olduğunda güçlü ve pozitif, -1’e yakın olduğunda güçlü ve negatif, 0’a yakın olduğunda; pozitif bir sayı ise zayıf ve pozitif, negatif bir sayı ise zayıf ve negatif yönlü bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir (Güriş ve Astar, 2014: 287-291).

Söz konusu değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizi sonuçları Tablo 3.11’de gösterilmektedir.

Tablo 3.11. Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

N=802	1	2	3	4	5	6
1. Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	1					
2. Çevresel ve Sosyal Baskı	,331**	1				
3. Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	,241**	,507**	1			
4. İstihdamdaki Zorluklar	,344**	,562**	,440**	1		
5. Genel İşsizlik Kaygısı	,599**	,840**	,681**	,833**	1	
6. Girişimcilik Niyeti	,982	,120**	,097**	,076**	,102**	1

**Sig. (p) < 0,01 düzeyinde anlamlı olan katsayılar

*Sig.(p) < 0,05 düzeyinde anlamlı olan katsayılar

Tablo 3.11 incelendiğinde işsizlik kaygısı alt boyutlarından kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği dışında diğer tüm boyutların ve genel işsizlik kaygısının girişimcilik niyeti ile pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkide p değeri 0,05'den büyük olduğundan bu iki değişken arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Özdemir (2014) çalışmasında üniversite öğrencilerinde benlik saygısıyla girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmada elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak **H2₁** hipotezi reddedilmiştir. Çevresel ve sosyal baskı ile girişimcilik niyeti arasında (p<0,01 anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve oldukça düşük (r=0,120) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat bu ilişki,

girişimcilik niyeti ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiye göre en yüksek seviyededir. Elde edilen sonuca göre öğrencilerin mezun olduktan sonra iş sahibi olmalarına ilişkin algıladıkları çevresel ve sosyal baskı arttıkça, kendi işlerini kurma niyetleri az da olsa artmaktadır. Sonuç olarak **H2₂** hipotezi kabul edilmiştir. Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında ($p < 0,01$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve oldukça düşük ($r = 0,097$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin okudukları bölüm ve istihdam edilebilecekleri alanla ilgili kendilerini niteliksel olarak bilgi ve beceri açısından eksik görme seviyeleri arttıkça girişimcilik niyetlerinin de arttığı söylenebilir. Elde edilen bu sonuç, araştırmaya katılan öğrencilerin aldıkları eğitimle, girişimcilik arasında bir ilişki kurmadığını göstermektedir. Nitekim alınan eğitim dolayısıyla algılanan niteliksel yetersizliğin girişimcilik niyeti ile negatif yönde ilişkili olması daha doğal bir sonuçtur. Bu sonuca benzer şekilde Yılmaz ve Günel (2011) de çalışmalarında Turizm fakültesi öğrencilerinin kendi işlerini kurma yönündeki niyetleri ile aldıkları üniversite eğitimi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak **H2₃** hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algıları ile girişimcilik niyetleri arasında ($p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve oldukça düşük ($r = 0,076$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin kamu ya da özel sektörde istihdam edilebilmelerine ilişkin algıları olumsuz yönde arttıkça, girişimcilik niyetleri de artmaktadır. Bu ilişkinin güçlü olması daha beklenilir bir durum olmasına karşın, düşük çıkmasının öğrencilerin genel olarak girişimcilik niyeti seviyelerinin yüksek olmaması ve kamu ya da özel sektörde istihdam edilme isteklerinin daha yüksek olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Sezer (2013) çalışmasında İşletme bölümü öğrencilerine uyguladığı anketle, öğrencilerin % 75'inin kamu ve özel şirketlerde ücretli olarak çalışmayı düşündükleri ve % 25'inin kariyer hedefi olarak girişimci olmayı düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak **H2₄** hipotezi kabul edilmiştir.

Genel işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında ($p < 0,01$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve oldukça düşük ($r = 0,102$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ilişkinin kuvveti sadece çevresel ve sosyal baskı boyutuyla girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiden zayıf, diğer tüm ilişkilerden güçlüdür. Bu sonuca göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeyleri arttıkça girişimcilik niyetleri az da olsa

artmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin mezun olduktan sonra kamu ya da özel sektörde istihdam edilebilmelerine ilişkin umutları azaldıkça, işsiz kalmak yerine kendi işlerini kurmayı daha fazla amaçladıkları, işsizlikle girişecekleri mücadelede girişimciliği bir seçenek olarak kabul edebilecekleri düşünülebilir. Benzer şekilde Linan ve diğ. (2005), Wickham (2006), Pihie ve Akmaliah (2009), Sezer (2013) ve Falco ve Haywood (2016) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarda örneklem grubu içerisindeki öğrencilerin kamu ya da özel şirkette istihdam edilip edilememeye ihtimali dolayısıyla yaşadıkları iş bulamama korkusunun, öğrencileri girişimci olmaya yönlendirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak **H1** hipotezi kabul edilmiştir.

Girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısı konuları literatürde kişisel ve psikolojik faktörlerle birlikte çalışılmıştır. Nitekim girişimcilik niyetinin insanlarda girişimci kişilik özellikleriyle birlikte var olabileceği ve işsizlik kaygısının da durumluk ve sürekli kaygıyla birlikte var olacağı literatürde geniş kabul görmektedir. Bu çalışmada ise diğer tüm değişkenler göz ardı edilerek yaşanan işsizlik kaygısının ve girişimcilik niyetinin karşılıklı ilişkisi incelenmiştir. Dolayısıyla değişkenler arasındaki ilişkilerin zayıf çıkması kabul edilebilir bir durumdur.

3.3.3. Demografik Özelliklere Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde cinsiyet, gelir durumu, ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması, eğitimin alındığı üniversite, okunan bölüm, ağırlıklı not ortalaması gibi demografik özelliklere göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenecektir.

Veriler normal dağılıma uymuyorsa iki değişken arasında istatistiki açıdan farklılık olup olmadığı Mann Whitney U testi ile ikiden fazla değişken söz konusu ise Kruskal Wallis testi ile incelenmektedir (Karagöz, 2016: 557-597).

Araştırma kapsamında elde edilen verilerle yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılıma uygun olmadığı anlaşılmış ve farklılık testleri olarak Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır.

Tablo 3.12. Cinsiyete Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	P
Kadın	475	362,01	589,000	0,000**
Erkek	327	458,87		

Tablo 3.12. incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Naktiyok ve Timuroğlu (2009) çalışmalarında kadın öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin erkek öğrencilere göre düşük olduğu sonucuna ulaşmış buna karşın Duckworth ve diğ. (2016) ise çalışmalarında girişimcilik niyetinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu farklılığın, Türkiye’de kadınlara yüklenen sosyal rol gereği kadın öğrencilerin kendi işlerini kurmak yerine ileride kuracağı ailede annelik görevini daha kolay yüklenilebileceği bir işte çalışmanın daha uygun olduğu düşüncesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.13. Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Aile Sıra	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Fark
İlk	261	413,93	1,487	0,475	
Son	215	388,11			
Diğer	326	400,38			

Tablo 3.13 incelendiğinde öğrencilerin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Literatürde ilk çocuk olmanın girişimcilik niyeti ile ilişkili olduğu ve ilk çocukların daha yüksek düzeyde girişimcilik niyetine sahip olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar olmasına karşın bu değişkene göre anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur. Nitekim Çelik ve diğ. (2014) çalışmalarında kardeşler arasındaki sıralama ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 3.14. İş Deneyimine Sahip Olup Olmama Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

İş Deneyimi	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Yok	313	363,57	22,44	0,000**	Yok & 9-12 Ay Yok & 1 Yıl Üzeri 0-3 & 1 Yıl Üzeri 1 Yıl Üzeri & 6-9 Ay
0-3 Ay	135	393,66			
3-6 Ay	79	410,71			
6-9 Ay	47	388,01			
9-12 Ay	48	457,46			
1 Yıl Üzeri	180	457,90			

Tablo 3.14. incelendiğinde bir iş deneyimine sahip olma ve bu deneyimin süresi değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Wang ve diğ. (2011) çalışmalarında iş deneyimi olan öğrencilerin daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. İş deneyimi olan öğrencilerin, çoğunlukla bir girişimcinin kurmuş olduğu bir işletmede çalışmış ya da çalışıyor olması ihtimalinin oldukça güçlü olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin iş sahibinden etkilenmesinin ve girişimciliğin sağlamış olduğu maddi ve manevi getirilere şahit olmasının öğrencileri girişimci olma yönünde teşvik edebileceği düşünülmektedir. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Buna göre; girişimcilik niyetinin, 9-12 aylık iş deneyimine sahip olan öğrenciler ile iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yine yapılan analizin sonuçlarına göre 1 yıl üzeri iş deneyimine sahip olan öğrenciler ile iş deneyimi olmayanlar, 0-3 ve 6-9 ay iş deneyimi olan öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar ve grupların sıra ortalamaları incelendiğinde, iş deneyimi olan öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin iş deneyimi olmayan öğrencilere oranla daha fazla olduğu düşünülebilir.

Tablo 3.15. Eğitime Devam Ederken Kalınan Yer Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Kalınan Yer	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Aile Yanı	247	390,61	10,57	0,014*	Aile Yanı & Özel Ev Devlet Yurdu & Özel Ev Özel Yurt & Özel Ev
Özel Ev	219	443,31			
Devlet Yurdu	258	387,23			
Özel Yurt	78	365,23			

Tablo 3.15 incelendiğinde eğitime devam ederken kalınan yer değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Buna göre; öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin eğitime devam ederken kalınan yer değişkenine göre gösterdiği farklılığın kaynağı özel evde kalma durumudur. Özel evde öğrenci arkadaşlarıyla birlikte yaşayan öğrencilerin bir birlerinden etkilenmeleri ve ilerde birlikte iş kurma yönünde planlar yapmış olmaları ihtimalinin bu duruma sebep olabileceği düşünülebilir.

Tablo 3.16. Okula Gelmeden Önce Yaşanan Yer Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Yaşanan Yer	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Köy	124	390,61	0,771	0,680*	
Kasaba/İlçe	213	443,31			
İl/Metropol	465	387,23			

Tablo 3.16 incelendiğinde öğrencilerin okula gelmeden önceki yerleşim yerine göre girişimcilik niyeti düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). İlden gelen öğrencilerin diğer gruplara oranla daha fazla girişimciyle tanışabilme ve sosyo-ekonomik açıdan genel itibariyle daha iyi şartlara sahip olmaları gerekçesiyle farklılığın bu grup kaynaklı çıkması beklenmiş fakat beklenenin aksine anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Tablo 3.17. Ailede Ticaretle Uğraşan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)

Ticaretle Uğraşan	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	P
Var	270	445,69	598,000	0,000**
Yok	532	379,07		

Tablo 3.17 incelendiğinde ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Diaz-Garcia ve Jimenez-Moreno (2010) çalışmalarında ailede ticaretle uğraşan birinin olmasının girişimcilik niyeti üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşırken, Çelik ve diğerleri (2014) çalışmalarında, araştırmada ulaşılan sonuca benzer şekilde ailede ticaretle uğraşan birinin olmasıyla girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu farklılığın, Türk aile yapısında, bir iş bulup evlenene ve hayatını düzene sokana kadar ailenin çocuğa karşı kendini sorumluluk duygusu içerisinde hissetmesi ve aile üyeleri arasında nispeten daha sıkı ilişkilerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.18. Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Aylık Gelir	N	Sıra Ortalaması	X²	p	Farklı Gruplar
500-1500	190	385,04	6,32	0,176	
1501-2500	300	391,04			
2501-3500	173	407,62			
3501-4500	93	425,44			
4501 ve Üzeri	46	466,27			

Tablo 3.18 incelendiğinde öğrencilerin ailesinin aylık geliri değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Şeşen ve Basım (2012) çalışmalarında ailenin aylık geliri arttıkça öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Tablo 3.18'de gruplara ilişkin sıra ortalaması puanları incelendiğinde bu sonuca paralel

bulguların olduğu görülmekte, fakat istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.19. Girişimcilikle İlgili Ders/Kurs Alıp Almama Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)

Ders/Kurs Aldınız Mı?	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	P
Evet	483	406,96	598,000	0,410
Hayır	319	393,23		

Tablo 3.19 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik ders ya da kursu alıp almamış olmaları değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Moreno ve diğerleri (2012) çalışmalarında, girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşırken, Zepeda (2015) çalışmasında araştırmada ulaşılan sonuca benzer şekilde girişimcilik ders/kursu almanın girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu farklılığın örneklem gruplarında alınan girişimcilik eğitiminin farklılıklarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.20. Eğitim Alınan Üniversite Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Üniversite	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Atatürk	364	382,19	5,60	0,133	
Erzurum Teknik	100	421,59			
Erzincan	214	407,28			
Bayburt	124	432,03			

Tablo 3.20 incelendiğinde öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Schwarz (2009) ve diğerleri çalışmalarında Avusturya'daki farklı üniversiteler üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada üniversite değişkenine göre girişimcilik düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu farklılığın

ülke farkına bağlı olarak üniversitelerin verdiği eğitimlerin farklı ya da benzer olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.21. Eğitim Alınan Bölüm Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Bölüm	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
İktisat	256	401,50	8,34	0,214	
İşletme	274	424,10			
Kamu Yönetimi	123	372,82			
Çalışma Ekonomisi	49	390,09			
Ekonometri	30	345,27			
Uluslararası İlişkiler	33	355,53			
YBS	37	431,22			

Tablo 3.21 incelendiğinde öğrencilerin eğitim aldıkları bölüm değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Moreno ve diğerleri (2012) çalışmalarında işletme öğrencilerinin iktisat öğrencilerine göre daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 3.22. Ağırlıklı Not Ortalaması Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Ağırlıklı Not Ortalaması	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
1.50-2.00	23	423,63	20,53	0,000**	2.01-2.50 & 2.51-3.50
2.01-2.50	333	440,30			
2.51-3.00	278	386,84			
3.01-3.50	137	347,56			
3.51-4.00	31	338,21			

Tablo 3.22 incelendiğinde ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan

kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre; öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre gösterdiği farklılığın kaynağı 2.01-2.50 aralığında not ortalamasına sahip olan gruptur. Ballı (2014) da çalışmasında bu sonuca benzer şekilde, düşük akademik başarıya sahip olan öğrencilerin daha fazla girişimci olma eğiliminde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yüksek akademik başarı gösteren öğrencilerin Kamu ya da özel şirkette istihdam edilmeyi ve özellikle akademisyen olarak üniversitede çalışmayı hedefledikleri göz önüne alındığında bu farklılığın sebebi anlaşılabilir.

3.3.4. Demografik Özelliklere Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde cinsiyet, gelir durumu, ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması gibi demografik özellikler ile eğitimin alındığı üniversite, okunan bölüm, ağırlıklı not ortalaması gibi eğitime ilişkin özelliklere göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenecektir. Söz konusu farklılıkların incelenmesinde iki değişken arasında istatistiki açıdan farklılık olup olmadığı Mann Whitney U testi, ikiden fazla değişken söz konusu ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Tablo 3.23. Cinsiyet Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Mann Whitney U)

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Kadın	475	408,60	676,000	0,296
Erkek	327	391,19		

Tablo 3.23. incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre işsizlik kaygı düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Dursun ve Aytaç (2009) çalışmalarında, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla işsizlik kaygısı yaşadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 3.24. Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Aylık Gelir	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
500-1500	190	412,68	8,37	0,079	
1501-2500	300	380,45			
2501-3500	173	418,43			
3501-4500	93	381,88			
4501 ve Üzeri	46	468,62			

Tablo 3.24. incelendiğinde ailenin aylık geliri değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Tayfun ve Korkmaz (2016) da çalışmalarında ailenin aylık gelirin öğrencinin yaşadığı işsizlik kaygısına etki etmediği sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 3.25. Eğitim Alınan Üniversite Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Üniversite	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Atatürk	364	377,96	9,12	0,028*	Atatürk & Erzincan
Erzurum Teknik	100	408,77			
Erzincan	214	437,81			
Bayburt	124	402,09			

Tablo 3.25 incelendiğinde eğitimin alındığı üniversite değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Buna göre; Atatürk Üniversitesi ile Erzincan Üniversitesi arasında işsizlik kaygı düzeyi anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 3.26. Eğitim Alınan Bölüm Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Bölüm	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
İktisat	256	414,54	19,99	0,003*	İktisat & Çalışma E. İktisat & Uluslararası İ. İktisat & YBS İşletme & Çalışma E. İşletme & Uluslararası İ. İşletme & YBS Kamu Y. & YBS
İşletme	274	425,59			
Kamu Yönetimi	123	399,55			
Çalışma Ekonomisi	49	332,93			
Ekonometri	30	410,90			
Uluslararası İlişkiler	33	319,82			
YBS	37	295,41			

Tablo 3.26 incelendiğinde eğitimin alındığı bölüm değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre; İktisat Bölümü ile Çalışma Ekonomisi, Uluslararası İlişkiler ve Yönetim Bilişim Sistemleri arasında, İşletme Bölümü ile Çalışma Ekonomisi, Uluslararası İlişkiler ve Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümleri arasında anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Yine elde edilen sonuçlara göre Kamu Yönetimi Bölümü ile Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 3.27. Ağırlıklı Not Ortalaması Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Ağırlıklı Not Ortalaması	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
1.50-2.00	23	469,80	9,79	0,044*	1.50-2.00 & 3.51-4.00 2.01-2.50 & 3.51-4.00 2.51-3.00 & 3.51-4.00 3.01-3.50 & 3.51-4.00
2.01-2.50	333	401,39			
2.51-3.00	278	406,73			
3.01-3.50	137	405,65			
3.51-4.00	31	286,74			

Tablo 3.27. incelendiğinde ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre; 3.51-4.00 not ortalamasına sahip öğrencilerle diğer gruplamalarda yer alan not ortalamasına sahip öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla farklılığın not ortalamasına göre en yüksek seviyede akademik başarıya sahip olan öğrencilerden kaynaklandığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İşsizlik ve genç işsizliği sorunu dünya genelinde gelişmiş, gelişmekte olan ve azgelişmiş durumda olan birçok ülkenin mücadele etmek zorunda kaldığı önemli bir sosyo-ekonomik problemdir. Son yıllarda artan işsizlik oranlarına paralel olarak genç işsizliği oranları da artmıştır. Genç işsizler grubu içerisinde ise yükseköğrenim mezunu gençlerin işsizlik oranları dikkat çekici bir şekilde artmıştır. Bu duruma, yükseköğrenim mezunu gençlerin niteliklerine uygun bir işte çalışma gerekçesiyle kolaylıkla iş beğenmemeleri, ilk işleri olması sebebiyle düşük ücret tekliflerini kabul etmemeleri, tecrübesiz olmaları gerekçesiyle işverenlerce tercih edilmemeleri ve istihdamdaki bir takım sorunların sebep olduğu söylenebilir. Yükseköğrenim mezunu gençlerin işsiz kalma ihtimalinin yüksek olduğu bu ortamda mezun durumunda olan öğrencilerin işsizlik kaygısı yaşamaları kaçınılmaz bir durumdur.

Girişimcilik niyeti son zamanlarda özellikle üzerinde durulan ve üzerine birçok çalışmanın yapıldığı bir konudur. Söz konusu çalışmaların birçoğu bu konuyu, gerek genç yaşta olmaları ve gerekse de aldıkları eğitimle niteliksel anlamda kendilerini geliştirmiş olmaları sebebiyle üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Girişimci olmanın ilk adımını oluşturan girişimcilik niyetinin varlığı literatürde daha çok kişilik özellikleriyle birlikte çalışılmış ve bazı araştırmacılar tarafından girişimcilik niyetinin doğuştan var olan kişisel özelliklere bağlı olduğu savunulmuştur. Bunun yanı sıra girişimcilik niyetinin, insanın çevresi, sonradan kazandığı bazı özellikler ve aldığı eğitimin etkisiyle de kazanılabileceği de literatürde kabul edilen görüşler arasındadır. Bu araştırmada diğer tüm faktörler göz ardı edildiğinde, üniversite öğrencilerinin yaşamış olduğu işsizlik kaygısının kendi işlerini kurma yönündeki niyetleri ile ilişkili olup olmadığı araştırılmıştır. Burada girişimcilik niyeti olan öğrencilerin kendi işlerini kurmayı amaçladıkları halde neden işsizlik kaygısı yaşayacakları sorusu konuya ilişkin bir belirsizliğe sebep olabilmektedir. Fakat ülkemizde üniversite mezunu gençlerin kendi işlerini kurmayı, iyi bir özel şirkette ya da kamuda istihdam edildikten sonrasına bırakmayı düşünmeleri ve mezuniyetten hemen sonra bir işe girmeleri yönünde hissettikleri çevresel ve sosyal baskının etkisiyle, girişimciliği istihdam edilme noktasında ikinci plana atıyor olmalarının, girişimcilik

niyeti olan öğrencilerin işsizlik kaygısı yaşayacağı gerçeğini ispatlar nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Tüm bunlar göz önüne alındığında araştırmada, üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygı düzeyinin, girişimcilik niyeti düzeyinin ve bu iki değişken arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada, girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısının alt boyutları olan *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği, çevresel ve sosyal baskı, niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ve ekonomideki istihdam zorlukları* arasında bir ilişkinin olup olmadığının ve bazı demografik ve eğitime ilişkin özelliklere göre işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyet düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında TRA1 Bölgesinde bulunan Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi ve Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin son sınıfta olan toplam 802 öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırma örnekleminin belirli bir bölgedeki söz konusu grubu temsil ediyor olması ve bu dört üniversite içerisinde hem yeni kurulmuş hem de nispeten köklü bir üniversitenin olması da önem taşımaktadır. Ayrıca İ.İ.B.F öğrencilerinin örneklemini oluşturmasının sebebi; öğrencilerin gerek aldıkları eğitimin onları girişimci olma yönünde teşvik edebileceği gerekse de son yıllarda artan öğrenci sayısına rağmen istihdam oranlarının az olması dolayısıyla mezuniyetlerinden hemen sonra işsiz kalma ihtimallerinin yüksek olmasıdır.

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin incelenmesiyle katılımcıların çoğunun kadın olduğu, büyük bir çoğunluğunun 22-24 yaş aralığında olduğu, tamamına yakınının bekâr olduğu ortaya çıkmıştır. Yine demografik özelliklere ilişkin bulgular incelendiğinde büyük çoğunluğunun ailesinde ticaretle uğraşan birinin olmadığı, yarısından fazlasının okula il ya da metropolden geldiği, büyük çoğunluğunun iş deneyimine sahip olduğu, ebeveynlerinin yarısından fazlasının ilköğretim mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun girişimcilikle ilgili ders ya da kurs aldığı, büyük çoğunluğunun ağırlıklı not ortalamasının 2.00 ile 3.00 aralığında olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversiteye göre yaşadıkları işsizlik kaygısı ve sahip oldukları girişimcilik niyeti ortalamaları incelendiğinde; en yüksek girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin Bayburt Üniversitesi öğrencileri olduğu, en

düşük ortalamasının ise Atatürk Üniversitesi öğrencilerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Yine elde edilen bulgulara göre en yüksek seviyede işsizlik kaygısı yaşayan öğrencilerin Erzincan Üniversitesi öğrencileri olduğu en az yaşayanların ise Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüme göre yaşadıkları işsizlik kaygısı ve sahip oldukları girişimcilik niyeti ortalamaları incelendiğinde; en yüksek girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin Yönetim Bilişim Sistemleri Öğrencileri olduğu, en düşük girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin Ekonometri bölümü öğrencileri olduğu ortaya çıkmıştır. Yine elde edilen bulgulara göre en yüksek seviyede işsizlik kaygısı yaşayan öğrencilerin İşletme Bölümü öğrencileri olduğu en az yaşayanların ise Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin yaşadıkları işsizlik kaygısı ve sahip oldukları girişimcilik niyeti ortalamaları incelendiğinde; öğrencilerin nispeten yüksek düzeyde bir girişimcilik niyetine sahip oldukları ve orta düzeyde işsizlik kaygısı yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin işsizlik kaygısı alt boyutlarına ilişkin ortalamaları incelendiğinde ise en yüksek ortalamasının ekonomideki istihdam zorlukları boyutuna, en düşük ortalamasının kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği boyutuna ait olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın ana amacını oluşturan girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı ve boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; öğrencilerin yaşadıkları işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin hissettiği kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile girişimcilik niyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine elde edilen bulgularla öğrencilerin algıladıkları çevresel ve sosyal baskı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkinin genel işsizlik kaygısı ve diğer boyutlarla girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiden daha kuvvetli olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin işgücü piyasasında istihdam edilebilmeleri noktasında yeterli niteliklere sahip olup olmadıklarına ilişkin algılarını ifade eden niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliğinin girişimcilik niyeti ile istatistiki açıdan anlamlı, pozitif yönde ve zayıf bir

ilişkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algılarıyla girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Elde edilen verilerle, bazı demografik özelliklere göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeyinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; girişimcilik niyetinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, öğrencinin ailenin ilk, son ya da ortanca çocuğu olması değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Yine gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin her hangi bir iş deneyimine sahip olup olmama ve bu iş deneyiminin süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre ise farklılığın genel olarak iş deneyimi olmayan ve 1 yıl üzeri iş deneyimi olan gruplardan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin eğitime devam ederken kaldıkları yer değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmış ve farklılığın özel evde kalan öğrenciler grubundan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okula gelmeden önce kaldıkları yer değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermezken, ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin, ailenin aylık geliri durumuna göre girişimcilik niyeti düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Öğrencilerin eğitime ilişkin bazı özelliklerine göre girişimcilik niyeti düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analizlerin sonuçlarına göre; girişimcilik niyeti düzeylerinin, girişimcilikle ilgili her hangi bir ders ya da kurs alıp almamış olmaları durumuna, eğitim aldıkları üniversiteye ve bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ağırlıklı not ortalamasına göre ise girişimcilik niyeti düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmış ve söz konusu farklılığın genel itibarıyla 2.01-2.50 ve 3.51-4.00 aralıklarında bir ortalamaya sahip öğrencilerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bazı demografik özelliklere göre işsizlik kaygısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; işsizlik kaygı düzeyinin cinsiyete ve ailenin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin eğitimle ilgili bazı özelliklerine göre, işsizlik kaygı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analizlerin sonuçlarına göre; eğitimin alındığı üniversiteye göre işsizlik kaygısının anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmış ve bu farklılığın Atatürk ve Erzincan Üniversitelerinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimin alındığı bölüme göre de işsizlik kaygı düzeyinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmış ve farklılığın genel itibariyle İşletme, İktisat ve Yönetim Bilişim Sistemleri bölümlerinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik başarı kriteri olarak kabul edilen ağırlıklı not ortalamalarına göre işsizlik kaygı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmış ve farklılığın 3.51-4.00 aralığında not ortalamasına sahip olan başarılı öğrenciler grubundan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak; işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı, işsizlik kaygısı alt boyutları ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı ve öğrencilerin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti düzeylerinin demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterdiğini ileri süren araştırma hipotezleri kabul edilmiştir.

Gerek literatürdeki çalışmalar gerekse de araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar ışığında bazı öneriler geliştirilmiştir:

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre üniversite son sınıf öğrencileri orta düzeyde işsizlik kaygısı yaşamaktadır. Öğrencilerin işsizlik kaygısı yaşamalarının en büyük sebebinin en yüksek ortalamaya sahip alt boyut olan ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algıları olduğu kabul edilebilir. Nitekim son yıllarda artan ve oldukça yüksek oranda olan nitelikli genç işsizliği sebebiyle öğrencilerin çevrelerinde üniversite mezunu işsizlerle sürekli karşılaşması olağan bir durum haline gelmiştir. Sosyal bilimler alanında eğitim alan öğrencilerin özellikle de araştırmanın örneklemini oluşturan İktisadi ve İdari Bilimler öğrencilerinin, istihdamın yetersiz olması ve mezun sayısının her geçen gün artması gibi sebeplerle iş bulma ümidi azalmaktadır. Bu sorunun giderilmesinde söz konusu alanlarda öğrenci kontenjanlarının azaltılması, bu alanlardan mezun olanların istihdam alanının daha özel hale getirilmesi, diğer

alanlardan mezun olanların iktisadi ve idari işlerde istihdamının azaltılması ve söz konusu alanlarda eğitimin kalitesinin artırılması için daha fazla çaba sarf edilmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Yine araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik niyetine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat öğrencilerin girişimcilik niyeti ortalama değerinin (3,49), ortalama değerlendirme kriterlerine göre kararsıza yakın bir düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuç, genel olarak örneklem grubu içerisindeki üniversite öğrencilerinin mezuniyetten sonra kendi işlerini kurma noktasında kararsıza yakın bir durumda olduklarını göstermektedir. Girişimciliğin, ekonomik gelişimin lokomotifini olarak kabul edildiği ve genel olarak üniversite öğrencilerinin özelde ise İ.İ.B.F öğrencilerinin girişimci olmaya hem aldıkları eğitimin içeriğine bağlı olarak niteliksel anlamda hem de yaşları ve pozisyonları dolayısıyla daha yenilikçi ve daha fazla risk alabilme açısından oldukça uygun oldukları göz önüne alındığında, bu sonucun tatmin edici olmadığı kabul edilebilir bir durumdur. Ayrıca yükseköğretim mezunlarının tamamının istihdam edilme ihtimalinin oldukça düşük olması girişimciliğin önemini artırmaktadır. Bu noktada üniversite öğrencilerine girişimcilikle ilgili daha kaliteli bir eğitim verilmesi gerekmektedir. Özellikle söz konusu fakültelerde düzenli olarak girişimcilikle ilgili seminer, öğrenci kongresi ve konferans gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin de oldukça faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilere mezuniyetlerinden sonra iş bulma adına tek çarelerinin kamu ya da özel şirkette işe girmek olmadığı, girişimciliğin işsizlik ihtimaline karşı oldukça etkili bir çözüm olduğunun, bahsi geçen eğitim faaliyetleri ile aktarılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarından hareketle konunun daha farklı yönlerden incelenmesi ve geliştirilmesi adına sonraki çalışmalar için de bazı öneriler geliştirilmiştir:

Bu kapsamda; işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisinin girişimci kişilik özelliklerinin veya depresyon, stres, durumluk ve sürekli kaygı gibi psikolojik faktörlerin de dâhil edilerek araştırılmasının konunun geliştirilmesi açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sonraki çalışmalarda örneklemin, okunulan üniversitelerin bulunduğu çevrede girişimci sayısı ve sosyo-ekonomik imkânlar gibi kriterlere göre seçilerek karşılaştırmalı bir araştırmanın yapılması da bu faktörlerin hem

girişimcilik niyeti hem de işsizlik kaygısı üzerinde etkili olup olmadığının araştırılabileceği düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, A., Gönen, G., Aydın, M. (2007). "The Investigation of Anxiety Levels of Primary School Science and Mathematics Teacher Students' According To Some Variables". *Electronic J. Soc. Sci.*, 6, 283-289.
- Ando, M. (1999). "*Distinctive Language Anxiety Factors Among College Students: Toward The Further Development of Measures and Theories.*" State University of New York at Buffalo .
- Anık, M., Özkan, A. (2016). "Türkiye'de Gençlik ve Üniversite İlişkisi: Yapısal Sorunlar ve Somut Öneriler". *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 18(2), 176-193.
- Audretsch, D., Keilbach, M. (2004). "Entrepreneurship Capital and Economic Performance". *Regional studies*, 38(8), 949-959.
- Autio, E. H., Keeley, R., Klofsten, M., GC Parker, G., Hay, M. (2001). "Entrepreneurial Intent among Students in Scandinavia and in The USA". *Enterprise and Innovation Management Studies*, 2(2), 145-160.
- Awogbenle, A. C., Iwuamadi, K. C. (2010). "Youth Unemployment: Entrepreneurship Development Programme As an Intervention Mechanism". *African Journal of Business Management*, 4(6), 831-835.
- Aydın, S., Zengin, B. (2008). "Yabancı Dil Öğreniminde Kaygı: Bir Literatür Özeti". *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1), 81-94.
- Aytaç, Ö. (2006). "Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 139-160.
- Balakrishnan, R. (1999). *Unemployment And Growth Dynamics: Theory And OECD Evidence*. United Kingdom: London School of Economics and Political Science.
- Barlow, D H. (2004). *Anxiety and Its Disorders: The Nature And Treatment of Anxiety and Panic*. New York: Guilford press.
- Barnes, L L, Harp, D, Jung, W S. (2002). "Reliability Generalization of Scores on The Spielberger State-Trait Anxiety Inventory". *Educational and Psychological Measurement*, 62(4), 603-618.

- Bauer, G P. (1980). *Effect of state and trait anxiety and prestige of model on imitation*. (Doctoral Thesis). Oklohama: Oklohama State University Philosophy.
- Beck, A. T., Emery, G. (2015). *Anksiyete Bozuklukları ve Fobiler*. (Çev: Veysel Öztürk) İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Bedük, A. (2004). "Güçlü ve Büyük Türkiye için Üretim, İstihdam ve İşsizlik Politikaları ". *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1(7), 38-60.
- Bell, D. N., Blanchflower, D. G. (2011). "Youth Unemployment in Europe and The United States". *Nordic Economic Policy Review*, 1, 11-37.
- Bentel, K. (2015). *The Role of Anxiety in Individuals Growing up with Autism: An Adult's Perspective*. (Doctoral Thesis). Texas: Texas Woman's University.
- Bernstein, A. (2011). *Nature vs. nurture: Who is interested in entrepreneurship education? A study of business and technology undergraduates based on social cognitive career theory*. (Doctoral Thesis). Washington: The George Washington University.
- Biçerli, M. K. (2014). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bildirici, M., Ersin, Ö. Ö., Türkmen, C., Yalçınkaya, Y. (2012). "The Persistence Effect of Unemployment in Turkey: An Analysis of The 1980-2010 Period". *Journal of Business, Economics and Finance*, 1(3), 22-32.
- Bird, B. (1988). "Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention". *Academy of management Review*, 13(3), 442-453.
- Black, M. M. (2012). *Exploring the Multi-focus Influence of Identity on Students' Entrepreneurial Intent*. (Doctoral Thesis). Oklohama: Oklahoma State University.
- Borjas, G J. (2015). *Labor economics* (Çev: Çağatay E. Şahin, Kerem Gökten, Ümit Akçay). Bursa: Ezgi Yayınevi.
- Boutillier, S, Uzunidis, D. (2016). "From Term to Concept: the Entrepreneur and his Economic Function". *The Entrepreneur: The Economic Function of Free Enterprise*, 1-20.

- Boyd, N. G., Vozikis, G. S. (1994). "The Influence of Self-Efficacy on The Development of Entrepreneurial Intentions and Actions". *Entrepreneurship theory and practice*, 18, 63-77.
- Bozdağlıoğlu, E. Y. (2008). "Türkiye’de İşsizliğin Özellikleri ve İşsizlikle Mücadele Politikaları". *Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 45-65.
- Bruehl, A. L. (2009). *General Anxiety and Academic Indicators as Predictors of Test Anxiety in Adolescents*. (Doctoral Thesis). Florida: University of Florida.
- Canbaz, S., Sünter, A. T., Aker, S., Pekşen, Y. (2007). "Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyi Ve Etkileyen Faktörler". *Genel Tıp Dergisi*, 17(1), 15-19.
- Casson, M. (1982). *The Entrepreneur: An Economic Theory*. New Jersey: Barnes & Noble Books.
- Civan, A., Arı, R., Görücü, A., Özdemir, M. (2010). "Bireysel ve Takım Sporcularının Müsabaka Öncesi ve Sonrası Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması". *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 193-206.
- Colman, A. M. (2015). *A Dictionary of Psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Coulter, M. K. (2001). *Entrepreneurship in Action*. New Jersey: Prentice Hall.
- Crowley, L., Jones, K., Cominetti, N., Gulliford, J. (2013). "Youth Unemployment in The Global Context". Lanchester: *International Lessons: Lancaster University*.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve Davranışı* (19.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelik, A. (2006). "Bir İstihdam Politikası Olarak Girişimcilik"(Bildiri). *Kongreler Dizisi:11* (467-477). Bişkek: Paper presented at the Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 86.
- Çelik, A., İnce, M., Bozyiğit, S. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma". *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 113-124.
- Çınar, O. (2012). *İş Yaşamı Kalitesi Mobbing, Örgütsel Bağlılık İş Tatmini İlişkisi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çoban, A. E., Karaman, N. G. (2013). "Üniversite Öğrencilerinin Umutsuzluk, Kaygı ve İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar". *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmaları*, 2(2), 78-88.
- Çondur, F., Bölükbaş, M. (2014). "Türkiye’de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik-Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme". *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.
- Dana, L. P. (2011). *World Encyclopedia of Entrepreneurship*. Massachusetts: Edward Elgar Publishing.
- De Jorge-Moreno, J., Laborda C. L., Sanz, T. M. (2012). "The Effect of Business and Economics Education Programs on Students' Entrepreneurial Intention". *European Journal of Training and Development*, 36(4), 409-425.
- Deveci, S. E., Çalmaz, A., Açık, Y. (2012). "Doğu Anadolu'da Yeni Açılan Bir Üniversitenin Öğrencilerinde Kaygı Düzeylerinin Sağlık, Sosyal ve Demografik Faktörler İle İlişkisi". *Dicle Tıp Dergisi*, 39(2),189-196.
- Díaz-García, M. C., Jiménez-Moreno, J. (2010). "Entrepreneurial Intention: The Role of Gender". *International Entrepreneurship and Management Journal*, 6(3), 261-283.
- Dodd, D. J. (1987). *An Investigation of The Relationship between Irrational Cognitions and Anxiety Disorders*. (Doctoral Thesis). Florida: Florida State University.
- Doğan, N. (2013). *Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Döm, S. (2008). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Duckworth, F. F., Phil R. V., Smith, R. M., Sardeshmukh, S. R., Combs, G. M. (2016). "Understanding Gender, Creativity, and Entrepreneurial Intentions". *Education+ Training*, 58(3), 263-282.
- Durak, Ş., Kaya, V. (2014). "Türkiye’de İşsizlik ve İşsizliği Azaltmaya Yönelik Politikalar: Tarihsel Bir Bakış". *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 28(2), 55-73.
- Dursun, S., Aytaç, S. (2009). "Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı". *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.

- Dursun, S, Aytaç, S. (2012). "Üniversite Öğrencilerinin İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri Ve İş Deneyimleri İle Umutsuzluk ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma". *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 373-388.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2005). *World Youth Report, 2005: Young People Today and in 2015*. United Nations: United Nations Publications.
- Ehtiyar, R., Üngüren, E. (2008). "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Seviyeleri İle Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 159-181.
- Emsen, Ö., Yılmaz, Ö., Çınar, S. (2001). "Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma". *MPM Verimlilik Dergisi*, 1, 153-176.
- Endler, N. S., Kantor, L., Parker, J. D. (1994). "State-Trait Coping, State-Trait Anxiety and Academic Performance". *Personality and Individual Differences*, 16(5), 663-670.
- Endler, N. S., Kocovski, N. L. (2001). "State and Trait Anxiety Revisited". *Journal of anxiety disorders*, 15(3), 231-245.
- Engle, R. L, Dimitriadi, N., Gavidia, J. V., Schlaegel, C., Delanoe, S., Alvarado, I., Wolff, B. (2010). "Entrepreneurial Intent: A Twelve-Country Evaluation of Ajzen's Model of Planned Behavior". *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(1), 35-57.
- Erdayı, A. U. (2009). "Dünya'da Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Ulusal Politikalar ve Türkiye". *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 3, 133-161.
- Erdoğan, B Z. (2009). *Girişimcilik ve KOBİler Teori ve Uygulama*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, E., Özdemir, Ç. (2015). *Eğitimli Genç İşsizliği Araştırması: Sakarya İli Örneği*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Eroğlu, F. (2010). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

- Erözkan, A. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Davranışları". *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(12), 13-38.
- Ersoy-Kart, M., Erdost, H. E. (2008). "Unemployment Worries among Turkish University Students". *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(2), 275-288.
- Eysenck, M. W., Derakshan, N., Santos, R., Calvo, M. G. (2007). "Anxiety and Cognitive Performance: Attentional Control Theory". *Emotion*, 7(2), 336-353.
- Falco, P., Haywood, L. (2016). "Entrepreneurship Versus Joblessness: Explaining The Rise in Self-Employment". *Journal of Development Economics*, 118, 245-265.
- Fatoki, O. O. (2010). "Graduate Entrepreneurial Intention in South Africa: Motivations and Obstacles". *International Journal of Business and Management*, 5(9), 87-98.
- Fayolle, A., Gailly, B., Lassas-Clerc, N. (2006). "Assessing The Impact of Entrepreneurship Education Programmes: A New Methodology". *Journal of European Industrial Training*, 30(9), 701-720.
- Fayolle, A, Liñán, F. (2014). "The Future of Research on Entrepreneurial Intentions". *Journal of Business Research*, 67(5), 663-666.
- Filiztekin, A. (2009). "Regional Unemployment in Turkey". *Papers in Regional Science*, 88(4), 863-878.
- Fitzgerald, S M. (1997). *The Relationship between Anxiety and Statistics Achievement: A Meta-Analysis*.(Doctoral Thesis). Toledo: Toledo University.
- Fortner, M. L. (2006). "Entrepreneurs and Their Social Networks: Motivations, Expectations and Outcomes". *Dissertation Abstracts International, A: The Humanities and Social Sciences*, 66(12), 40-44.
- Freeman, R B. (1979). Why is There A Youth Labor Market Problem? : National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass, Working Paper No:365, USA.
- Gartner, W B. (2002). *Entrepreneurship: Critical Perspectives on Business and Management*. New York: Roudledge; Taylor and Francis Group.
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Gontkovičová, B., Mihalčová, B., Pružinský, M. (2015). "Youth Unemployment– Current Trend in the Labour Market?". *Procedia Economics and Finance*, 23, 1680-1685.
- Görlich, D., Stepanok, I., Al-Hussami, F. (2013). Youth Unemployment In Europe and The World: Causes, Consequences and Solutions: Kiel Policy Brief, IfW. (No: 9). <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/70102/1/735082359.pdf>
- Guichard, S, Rusticelli, E. (2010). "Assessing The Impact of The Financial Crisis on Structural Unemployment in OECD Countries".(No:767). http://observgo.quebec.ca/observgo/fichiers/51569_de2.pdf
- Gutierrez Zepeda, P A. (2015). *Exploring Relationships Between Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intentions: A Mixed Method Study of Entrepreneurial Pedagogies at Chilean Universities*. (Doctoral Thesis). Portland: Portland State University.
- Gül, H. (2008). Türkiye'nin Eğitim Sorunları; AKP'nin Eğitime Bakışı ve Çözüm Önerileri. *Toplum ve Demokrasi*, 2(3), 181-196.
- Gündoğan, N. (1999). Genç İşsizliği ve Avrupa Birliğine Üye Ülkelerde Uygulanan Genç İstihdam Politikaları. *Ankara Üniversitesi SBE Dergisi*, 54(1), 63-79.
- Gündoğan, N., Biçerli, M. K. (2003). *Çalışma Ekonomisi*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları (206).
- Gündoğan, N., Biçerli, M. K. (2009). *Çalışma Ekonomisi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın(1461).
- Güney, S. (2004). *Girişimcilik: Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güriş, S., Astar, M. (2014). *Bilimsel Araştırmalarda SPSS ile İstatistik*. İstanbul: Der Yayınları.
- Hagstrom, R. P. (2008). *Effects of Immediate and Delayed Feedback on Students' State Anxiety during A Teacher Certification Assessment*. (Doktoral Thesis). USA: Northern Arizona University.

- Hébert, R. F., Link, A. N. (1989). In Search of The Meaning of Entrepreneurship. *Small Business Economics*, 1(1), 39-49.
- Hébert, R. F., Link, A. N. (2007). Historical Perspectives on The Entrepreneur. *Foundations and Trends® in Entrepreneurship*, 2(4), 261-408.
- Hisrich, R. D, Peters, M. P. (1995). *Entrepreneurship: Starting, Developing, and Managing a New Enterprise*. New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Holcombe, R. G. (1998). "Entrepreneurship and Economic Growth". *Quarterly Journal of Austrian Economics*, 1(2), 45-62.
- Hoselitz, B F. (1951). The Early History of Entrepreneurial Theory. *Explorations in Economic History*, 3(4), 193.
- ILO. (1983). *Resolution Concerning Statistics of the Economically Active Population, Employment, Underemployment*. Cenava.
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_087481.pdf
- ILO. (2016). *World Employment Social Outlook*. Geneva.
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_513739.pdf
- Jang, J. D. (2003). *Relationship between Student Anxiety and Corrective Feedback: Case of Korean College-level EFL Learners*. (Doktoral Thesis). New York: StateUniversity of New York.
- Jayeoba, F. I. (2015). "Entrepreneurial Intention and Entrepreneurial Abilities". *IFE Psychologia: An International Journal*, 23(1), 219-229.
- Jimeno, J. F., Rodriguez-Palenzuela, D. (2002). *Youth Unemployment in the OECD: Demographic Shifts, Labour Market Institutions, and Macroeconomic Shocks*. (No: 155). <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/152589/1/ecbwp0155.pdf>
- Karabey, C. N. (2013). Girişimsel Düşünceyi Anlamak: Düşünme Tarzı ve Risk Tercihinin Girişimsel Özyetkinlik ve Girişimcilik Niyeti İle İlişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 143-159.

- Karagöz, Y. (2016). SPSS ve AMOS Uygulamalı İstatistiksel Analizler. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kavak, Y. (1997). Eğitim, İstihdam ve İşsizlik İlişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 21-26
- Kaya, M., Varol, K. (2004). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri Ve Kaygı Nedenleri: Samsun Örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17 (17), 31-63
- Kayalı, G. S. (2014). *Genç İşsizliği*. Ankara: Türk Metal Yayınları.
- Kegley, C. W, Blanton, S. L. (2015). *World Politics: Trend and Transformation, 2016-2017*. Boston: Cengage Learning.
- Kemp, P, Barry, M. (2005). "Young People And Unemployment: From Welfare to Workfare?. In Barry, M.(Ed.) *Youth policy and social inclusion: Critical Debates with Young People*, (pp. 139-156), USA: Routledge; Taylor & Francis Group.
- Kıdır, B. (2010). *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Psikolojik Etmeler Açısından Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kiessling, T. S., Glenn Richey, R. (2004). "Examining The Theoretical Inspirations of A Management Guru: Peter F. Drucker and the Austrian School of Economics". *Management Decision*, 42(10), 1269-1283.
- Kim, K. H-K. (2001). *Perceived Levels and Sources of Anxiety of Senior Nursing Students in The Clinical Setting*. (Doktoral Thesis). Milwaukee: The University of Wisconsin.
- Klapper, L, Love, I. (2011). The Impact of The Financial Crisis on New Firm Registration. *Economics Letters*, 113(1), 1-4.
- Korkmaz, S. (2000). "Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 163-169.
- Köroğlu, E. (2006). *Kaygılarımız Korkularımız*. Ankara: HYB Yayıncılık.

- Krueger, N. F., Carsrud, A. L. (1993). Entrepreneurial Intentions: Applying The Theory of Planned Behaviour. *Entrepreneurship & Regional Development*, 5(4), 315-330.
- Krueger, N. F., Reilly, M. D., Carsrud, A. L. (2000). "Competing Models of Entrepreneurial Intentions". *Journal of Business Venturing*, 15(5), 411-432.
- Kuhnert, K. W. (1985). *A Psychosocial Study of Unemployment and Work Values*. (Doktoral Thesis). Kansas: Kansas State University.
- Küçük, O. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım
- Lam, D., Leibbrandt, M., Mlatsheni, C. (2007). Education and youth unemployment in South Africa. (No: 22).
http://saldru.com.uct.ac.za/bitstream/handle/11090/33/2008_22.pdf?sequence=1
- Lazear, E. P. (2004). Balanced Skills and Entrepreneurship. *The American Economic Review*, 94(2), 208-211.
- Lee, L., Wong, P. K., Der-Foo, M., Leung, A. (2011). "Entrepreneurial Intentions: The Influence of Organizational and Individual Factors". *Journal of Business Venturing*, 26(1), 124-136.
- Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., Rueda-Cantuche, J. M. (2005). Factors Affecting Entrepreneurial Intention Levels. (pp. 1-17). Amsterdam: Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft Leibniz Information Centre for Economics.
- Lordoğlu, K., Özkaplan, N. (2005). *Çalışma İktisadi*. İstanbul: Der Yayınları.
- Loureiro, E. M., Severo, M., Bettencourt, P., Ferreira, M. A. (2011). "Attitudes and Anxiety Levels of Medical Students towards The Acquisition of Competencies in Communication Skills". *Patient Education and Counseling*, 85(3), 272-277.
- Low, S. A. (2009). *Defining and Measuring Entrepreneurship for Regional Research: A New Approach*. (Master Thesis). Illinois: University of Illinois.
- Lundberg, M., Mathev, H. (2016). Global Youth Development Index and Report . London: Common Wealth Secretariat.
<http://cmydiprod.uksouth.cloudapp.azure.com/sites/default/files/2016->

10/2016%20Global%20Youth%20Development%20Index%20and%20Report.pdf

- MacIntyre, P. D. (1992). *Anxiety and Language Learning from A Stages of Processing Perspective*. (Doktoral Thesis). London: The Universty of Western Ontario.
- Mahmoud, J. S. R. (2011). *The Relationship of Anxiety, Coping, Thinking Style, Life Satisfaction, Social Support, And Selected Demographics among Young Adult College Students*. (Doktoral Thesis). Kentucky: The University of Kentucky.
- Marangoz, M. (2012). *Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- McReynolds, P. (1976). Assimilation and Anxiety. In Zuckerman, M., Spielberh, S. D. (Eds). *Emotions and Anxiety: New Concepts, Methods, and Applications*. (pp. 35-86), New York: Psychology Press.
- McStay, D. (2008). *An Investigation of Undergraduate Student Self-Employment Intention and The Impact of Entrepreneurship Education and Previous Entrepreneurial Experience*. (Doktoral Thesis). Australia: Bond University.
- Miao, C. (2015). *Individual Traits and Entrepreneurial Intentions: The Mediating Role of Entrepreneurial Self-Efficacy and Need for Cognition*. (Doktoral Thesis) Virginia: Virginia Commonwealth University
- Miller, T. L., Wesley, I., Curtis, L. (2010). "Assessing Mission and Resources for Social Change: An Organizational Identity Perspective on Social Venture Capitalists' Decision Criteria". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(4), 705-733.
- Mueller, S L, Dato-On, M C. (2008). "Gender-Role Orientation As A Determinant of Entrepreneurial Self-Efficacy". *Journal of developmental Entrepreneurship*, 13(01), 3-20.
- Myers, D. (2014). *The Theory of Planned Behaviour As A Predictor of Entrepreneurial Intention In The South African Jewish Community*. (Doktoral Thesis). Africa: University of Pretoria.
- Naktiyok, A. (2004). *İç Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları,.

- Naktiyok, A., Timuroğlu, M K. (2009). "Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 85-103.
- Niggemeyer-Hall, A E. (2001). *Family Interaction Factors & Anxiety In Adolescent Females*. (Doktoral Thesis). Seattle: Seattle Pacific University.
- O'higgins, N. (1997). "The Challenge of Youth Unemployment". *International Social Security Review*, 50(4), 63-93.
- O'Higgins, N. (2004). "Recent Trends in Youth Labor Markets and Youth Employment Policy in Europe and Central Asia". (No: 85). Italy: Celpe - Dıses. http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/4983098/85_dp.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1499297482&Signature=PCk5xrV6nfkE2VEMoUzuXG0jb3w%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DRecent_Trends_in_Youth_Labor_Markets_and.pdf
- Öner, N., LeCompte, W. A. (1985). *Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özdemir, A. A. (2014). "Kültür, Benlik Saygısı Ve Girişimcilik Eğilimi: Amerikan Ve Türk Üniversite Öğrencilerinde Karşılaştırılmalı Bir Çalışma". *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 43(2), 351-367.
- Pecoraro, A. (2007). *Cognitive Behavioral, Psychoanalytic, and Psychophysiological Factors Associated with High Test Anxiety Among College Students*. (Doktoral Thesis). USA: Widener University.
- Pihie, Z. A. L., Akmaliah, Z. (2009). "Entrepreneurship as A Career Choice: An Analysis of Entrepreneurial Self-Efficacy and intention of University Students". *European Journal of Social Sciences*, 9(2), 338-349.
- Propstmeier, J. (2011). *Antecedents of Entrepreneurial Behavior-Opportunity Recognition, Entrepreneurial Intention and the Role of Human Capital*. Carolina: Lulu Enterprises.
- Rachman, S. (2013). *Anxiety* (Third Edition. bs). New York: Psychology Press.

- Rathnayake, S. (2016). "Depression, Anxiety and Stress among Undergraduate Nursing Students in a Public University in Sri Lanka". *International Journal*, 9(3), 1020-1032.
- Refrigeri, L., Aleandri, G. (2013). "Educational Policies and Youth Unemployment". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1263-1268.
- Roxas, B G, Cayoca-Panizales, R, de Jesus, R M. (2008). "Entrepreneurial Knowledge and Its Effects on Entrepreneurial Intentions: Development of A Conceptual Framework". *Asia-Pacific Social Science Review*, 8(2), 61-77.
- Sahin, I., Fırat, N. Ş. (2009). "The Problems of University Students". *Education Sciences*, 4(4), 1435-1449.
- Sahranç, Ü. (2007). *Stres Kontrolü, Genel Özyeterlilik, Durumluluk Kaygı, Yaşam Doyumuyla İlişkili Bir Akış Modeli*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sarason, I G, Sarason, B R, Pierce, G R. (1990). "Anxiety, Cognitive Interference, and Performance". *Journal of Social Behavior and Personality*, 5(2), 1.
- Schlaegel, C, Koenig, M. (2014). "Determinants of Entrepreneurial Intent: A Meta-Analytic Test and İntegration of Competing Models". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(2), 291-332.
- Schwarz, E J, Wdowiak, M A, Almer-Jarz, D A, Breiteneker, R J. (2009). "The Effects of Attitudes and Perceived Environment Conditions on Students' Entrepreneurial Intent: An Austrian Perspective". *Education+ Training*, 51(4), 272-291.
- Sezer, C. (2013). "Kariyer Olarak Girişimcilik ve Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin İçerik Analizi İle Belirlenmesi". *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 49-60.
- Shane, S. (2007). *The Illusion of Entrepreneurship*. USA: New Haven: Yale University Press.
- Shane, S, Venkataraman, S. (2000). "The Promise of Entrepreneurship As A Field of Research". *Academy of management review*, 25(1), 217-226.

- Shane, S. A. (2007). *Economic Development Through Entrepreneurship: Government, University and Business Linkages*. USA: Edward Elgar Publishing.
- Sharma, P., Chrisman, S J. J. (2007). Toward A Reconciliation of The Definitional Issues in The Field of Corporate Entrepreneurship. *Entrepreneurship*, (83-103)
- Sharma, R. (2004). *Abnormal Psychology*. USA: Atlantic Publishers & Distributors .
- Shook, C. L., Priem, R. L., McGee, J. E. (2003). "Venture Creation and The Enterprising Individual: A Review and Synthesis". *Journal of Management*, 29(3), 379-399.
- Singh, B., Verma, P., Rao, M. (2016). "Influence of Individual and Socio-cultural Factors on Entrepreneurial Intention [dagger]". *South Asian Journal of Management*, 23(1), 149-169.
- Sjöberg, L. (1998). "Worry and Risk Perception". *Risk analysis*, 18(1), 85-93.
- Smith, R, Zoega, G. (2007). "Global Unemployment Shocks". *Economics Letters*, 94(3), 433-438.
- Spielberger, C. D. (1966). "Theory and Research on Anxiety". *Anxiety and Behavior*, 1, 3-20.
- Stein, D. J., Hollander, E., Rothbaum, B. O. (2009). *Textbook of Anxiety Disorders*. USA: American Psychiatric Publication.
- Stevenson, H. H., Jarillo, J. C. (2007). A Paradigm of Entrepreneurship: Entrepreneurial Management. *Entrepreneurship*, 11, 17-27.
- Şeşen, H., Basım, N. (2012). "Demografik Faktörler ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Ege Akademik Bakış*, 12, 21-28.
- Tang, J, Gibson, S J. (2005). "A Psychophysical Evaluation of The Relationship Between Trait Anxiety, Pain Perception, and Induced State Anxiety". *The Journal of Pain*, 6(9), 612-619.
- Tayfun, A. N. T., Korkmaz, A. (2016). "Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 534-558.

- Thompson, E. R. (2009). "Individual Entrepreneurial Intent: Construct Clarification and Development of An Internationally Reliable Metric". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 669-694.
- Thornberry, N. (2001). "Corporate Entrepreneurship: Antidote or Oxymoron?". *European Management Journal*, 19(5), 526-533.
- Tokol, A. (2000). *Sosyal Politika*. Bursa: Vipaş A.Ş
- Tokol, A., Alper, Y. (2015). *Sosyal Politika*. Bursa: Dora Yayıncılık.
- Tosunoğlu, B. T. (2003). *Girişimcilik ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişme Sürecinde Girişimciliğin Yeri*. (Doktora Tezi), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uluyol, O. (2013). "Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.
- Uyanık, Y. (2008). "Neoliberal Küreselleşme Sürecinde İşgücü Piyasaları". *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 1-16.
- Ünsal, E. M. (2011). *Makro İktisat*. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Van Praag, C. M., Versloot, P. H. (2007). "What Is The Value of Entrepreneurship? A Review of Recent Research". *Small Business Economics*, 29(4), 351-382.
- Varamäki, E., Joensuu, S., Tornikoski, E., Viljamaa, A. (2015). "The Development of Entrepreneurial Potential among Higher Education Students". *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 22(3), 563-589.
- Venkataraman, S. (1997). "The Distinctive Domain of Entrepreneurship Research". *Advances In Entrepreneurship, Firm Emergence and Growth*, 3(1), 119-138.
- Wahed, W. Y. A, Hassan, S. K. (2016). "Prevalence and Associated Factors of Stress, Anxiety and Depression among Medical Fayoum University Students". *Alexandria Journal of Medicine*, 53, 77-84.
- Wang, W., Lu, W., Millington, J. K. (2011). "Determinants of Entrepreneurial Intention among College Students In China And USA". *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 1(1), 35-44.

- Weber, H. F., Szkudlarek, B. (2013). In Search of the Meaning of Entrepreneurship. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 7(1), 242-251.
- Weich, S., Lewis, G. (1998). "Poverty, Unemployment, and Common Mental Disorders: Population Based Cohort Study". *Bmj*, 317(7151), 115-119.
- Wennekers, S., Thurik, R. (1999). "Linking Entrepreneurship and Economic Growth". *Small Business Economics*, 13(1), 27-56.
- Wickham, P. A. (2006). *Strategic Entrepreneurship*. London: Pearson Education.
- Wilkinson, I. (2002). *Anxiety in A Risk Society*. New York: Routledge; Taylor & Francis Group.
- World Bank. (2005). *Turkey-education Sector Study: Sustainable Pathways to an Effective, Equitable, and Efficient Education System for Pre-school Through Secondary School Education*. Washington, DC: The World Bank Publications.
- Yapıcı, A. (2006). "Alkol Bağımlılığında Depresyon Ve Anksiyetenin Yetiyitimi Ve Yaşam Kalitesine Etkisi" (Uzmanlık Tezi). İstanbul: Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi.
- Yavuz, A. (2010). *İşgücü, İstihdam ve Kriz Olgusu*. İstanbul Ticaret Odası Yayınları(122).
- Yavuzer, H., Meşeci, F., Demir, İ., Sertelin, Ç. (2005). "Günümüz Üniversite Gençliğinin Sorunları". *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 79-91.
- Yentürk, N., Başlevent, C. (2007). Türkiye’de Genç İşsizliği. Gençlik Çalışmaları Birimi Araştırma Raporu,(2). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Yılmaz, B., Köse, E., Korkut, Ş. (2009). "Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma". *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 22-51.
- Yılmaz, B. S., Günel, Ö. D. (2011). "Üniversite Eğitimi Ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler Üzerine Bir Araştırma". *Akademik Bakış Dergisi*, 26, 1-20.

Yılmaz, İ. A., Dursun, S., Güzeler, E. G., Pektaş, K. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Örnek Çalışma". *Ejovoc: Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), 16-26.

Yumuşak, İ. G. (2008). "Beşeri Sermayenin İktisadi Önemi Ve Türkiye'nin Beşeri Sermaye Potansiyeli". *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 55, 3-48.

Zaim, S. (1975). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.

Zarate, R. (2012). *The Sounds of Anxiety: A Quantitative Study of Music Therapy and Anxiety*. (Doktoral Thesis), USA: Lesley University

Zeidner, M. (1998). *Test anxiety: The State of The Art*. New York: Springer Science & Business Media.

İNTERNET KAYNAKLARI

(Erişim Tarihi: 13.03.2017) <http://www.tuik.gov.tr/>.

(Erişim Tarihi: 17.03.2017) <http://www.tdk.gov.tr/>

(Erişim Tarihi: 15.04.2017) (*İstatistiklerle Gençlik 2015*)

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21517>

(Erişim Tarihi: 01.03.2017) (*İstatistiklerle Gençlik 2016*)

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648>

(Erişim Tarihi: 01.04.2017) <http://www.yok.gov.tr/>

(Erişim Tarihi: 15.02.2017)

<http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&series=SL.UEM.TO.TL.ZS&country>

EKLER

EK 1. ANKET FORMU

Değerli Katılımcı;

“Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi” konulu araştırmaya bilimsel veri oluşturmak için hazırlanan bu anketten elde edilen bilgiler tamamen akademik olarak kullanılacak ve hiçbir kimseye ve/veya kuruluşa verilmeyecektir. Araştırmanın amacına ulaşması, sorulara vereceğiniz cevapların gerçek düşüncelerinizi içermesiyle mümkün olacaktır.

Ankete ayıracağınız zaman ve göstereceğiniz özenden dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Danışman: Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU

Öğrenci: Arş. Gör. Ensar BALKAYA

<p>1. Cinsiyetiniz?
 ☐ Kadın ☐ Erkek</p> <p>2. Yaşınız
 ☐</p> <p>3. Medeni durumunuz?
 ☐ Evli ☐ Bekâr</p> <p>4. Ailenin kaçınıcı çocuğusunuz?
 ☐ İlk ☐ Son ☐ Diğer</p> <p>5. Ailenizde ticaretle uğraşan biri var mı?
 ☐ Var ☐ Yok</p> <p>6. Okula gelmeden önceki yerleşim yeriniz?
 ☐ Köy ☐ Kasaba/İlçe ☐ İl/Metropol</p> <p>7. Her hangi bir iş deneyiminiz ve süresi?
 ☐ Yok ☐ 0-3 ay ☐ 3-6 ay
 ☐ 6-9 ay ☐ 9-12 ay ☐ 1 yıl ve üzeri</p> <p>8. Şuan Kaldığımız yer?
 ☐ Aile Yarı ☐ Özel Ev</p> | <p>☐ Devlet Yurdu ☐ Özel Yurt</p> <p>9. Babanızın eğitim durumu?
 ☐ Okur-Yazar Değil ☐ İlköğretim ☐
 ☐ Lise ☐ Üniversite ☐
 ☐ Yüksek Lisans/Doktora</p> <p>10. Annenizin eğitim durumu?
 ☐ Okur-Yazar Değil ☐ İlköğretim ☐
 ☐ Lise ☐ Üniversite ☐
 ☐ Yüksek Lisans/Doktora</p> <p>11. Ailenizin aylık geliri?
 ☐ 500-1500 ☐ 1501-2500 ☐ 2501-3500
 ☐ 3501-4500 ☐ 4501 ve üzeri</p> <p>12. Girişimcilikle ilgili ders/kurs aldınız mı?
 ☐ Evet ☐ Hayır</p> <p>13. Bölümünüz?
 ☐ İktisat ☐ İşletme ☐ Kamu Yönetimi
 ☐ Diğer</p> <p>14. Ağırlıklı not ortalamanız?
 ☐ 1.50-2.00 ☐ 2.01-2.50 ☐ 2.51-3.00
 ☐ 3.01-3.50 ☐ 3.51-4.00</p> |
|--|---|

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-esinlikle Katılıyorum seçeneklerinden birine (X) işareti koyarak cevaplandırınız.

Lütfen tüm soruları cevaplandırınız...

	SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Yakın gelecekte içinde bulunacağım işgücü piyasasında durumum belirsizdir.					
2.	Hayattan beklediğim şeylere kavuşabileceğimi düşünmüyorum.					
3.	Eğitimim sonrası hayatımın daha sıkıntılı olacağını düşünüyorum.					
4.	Gelecekteki iş hayatımın ve meslek sahibi olmanın oldukça belirsiz bir durum olduğunu düşünüyorum.					
5.	Şimdiki hayatıma kıyasla gelecekte daha mutlu olacağımı düşünmüyorum.					
6.	<i>İşsiz kalırsam çevreme karşı itibarımı yitireceğimden ve gittikçe içime kapanmaya başlayacağımdan endişe ediyorum.</i>					
7.	Bu gidişle meslek sahibi olabilmem için yeni bir bölüm daha okumam gerekebilir.					
8.	Ailemden yakın gelecekte bir iş sahibi olmam için baskı görüyorum.					
9.	Mezuniyetimden sonraki 3 yıl içinde iş bulamam benim için bir travmadır.					
10.	Yakın çevremdeki insanların üniversiteyi bitirdikten sonra işsiz kalmaları neden okuduğumu sorgulatmakta, nasılsa iş yok düşüncesiyle okulu bırakmayı düşündürmektedir.					
11.	Yakın arkadaşlarımla yaşadığı işsizlik kaygısı beni de etkilemektedir.					
12.	Aldığım eğitimle ilişkili mesleğin, gelir olarak ihtiyaçlarımı karşılamayacağını düşünüyorum.					
13.	İyi bir işim olması için sanırım lisansüstü eğitim almam gerekecek.					
14.	<i>Aldığım eğitim gelecekte sahip olabileceğim meslekler için yetersiz kalabilir.</i>					
15.	Sahip olduğum nitelikler ve almakta olduğum eğitim iyi yerlere gelebilmem için yeterli değildir.					
16.	Kendimi nitelikli bir işgücü olarak göremiyorum.					
17.	Kendimi gelecekte çalışmak istediğim alanla ilgili bilgi ve beceri sahibi olarak göremiyorum.					

	SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
18.	Ülkemizde istihdam olanaklarının eğitilmiş gençler için az olması iş bulamayacağımı düşündürmektedir.					
19.	Türkiye'de mezun olacağım bölümle ilgili iş olanakları kısıtlıdır.					
20.	Yakın çevremizin mezun olduktan sonra iş bulamama durumları bana da gelecekte iş bulamayacağımı düşündürmektedir.					
21.	KPSS, YDS, ALES gibi sınavlara girmem veya Formasyon almam bir işe girebilmemin ya da işsizlik hayatımın ilk adımdır.					
22.	Çalışmak istediğim meslekte işgücü ihtiyacının azalması beni korkutuyor.					
23.	Yeni mezun arkadaşlarımın işsiz kalması bana da işsiz kalabileceğimi düşündürmektedir.					
24.	Okuduğum bölümle ilgili iş olanaklarının yeterli olduğunu düşünmüyorum.					
25.	İlerde çalışmak istediğim sektörün gittikçe daraldığını görüyorum.					
1.	İleride bir gün kendi işimi kurabilirim.					
2.	Gelecekte bir iş kurma konusunda kararlıyım.					
3.	Profesyonel olarak hedefim bir girişimci olmaktır.					
4.	Ciddi anlamda kendi işimi kurmayı düşünüyorum.					
5.	Kendi işimi kurmak ve devam ettirmek için elimden geleni yapacağım.					
6.	Bir girişimci olarak her şeyi yapmaya hazırım.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Ensar BALKAYA
Doğum Yeri ve Tarihi	04.04.1992-SARIKAMIŞ
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi
Y. Lisans Öğrenimi	
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Atatürk Üniversitesi
İletişim	
E-Posta Adresi	ensar.balkaya@atauni.edu.tr